

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสีเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรม
การเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE STUDY OF COLOUR SEMIOLOGY TO SET FRAMEWORK OF INSTRUCTIONAL
PACKAGE DESIGN
FOR OBEC 'S ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

ฉพ.
๘/๗๗ ก

เลขหมู่..... 9554
เลขทะเบียน..... 117004
วัน,เดือน,ปี..... 21 ส.ค. 2554

b..... 12331818
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2554
KMITL-2011-AR-M-004-018

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

THE STUDY OF COLOUR SEMIOLOGY TO SET FRAMEWORK OF INSTRUCTIONAL
PACKAGE DESIGN
FOR OBEC 'S ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIRMENT FOR THE DEGREE
OF MASTER OF ARCHITECTURE IN INDUSTRIAL DESIGN
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2011
KMITL -2011-AR-M-004-018

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2011

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเรื่องสัณนิษฐานของสี่เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

นักศึกษา

นายประวิทย์ เดชโยธิน

รหัสประจำตัว

49062504

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

ศิลปอุตสาหกรรม

พ.ศ.

2554

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.บุญสนอง รัตนสุนทรากุล

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสัณนิษฐานของสี่ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองนักเรียนที่สังกัดในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาแนววอลดอร์ฟ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ประกอบด้วยคำร้อยละ ค่าความถี่

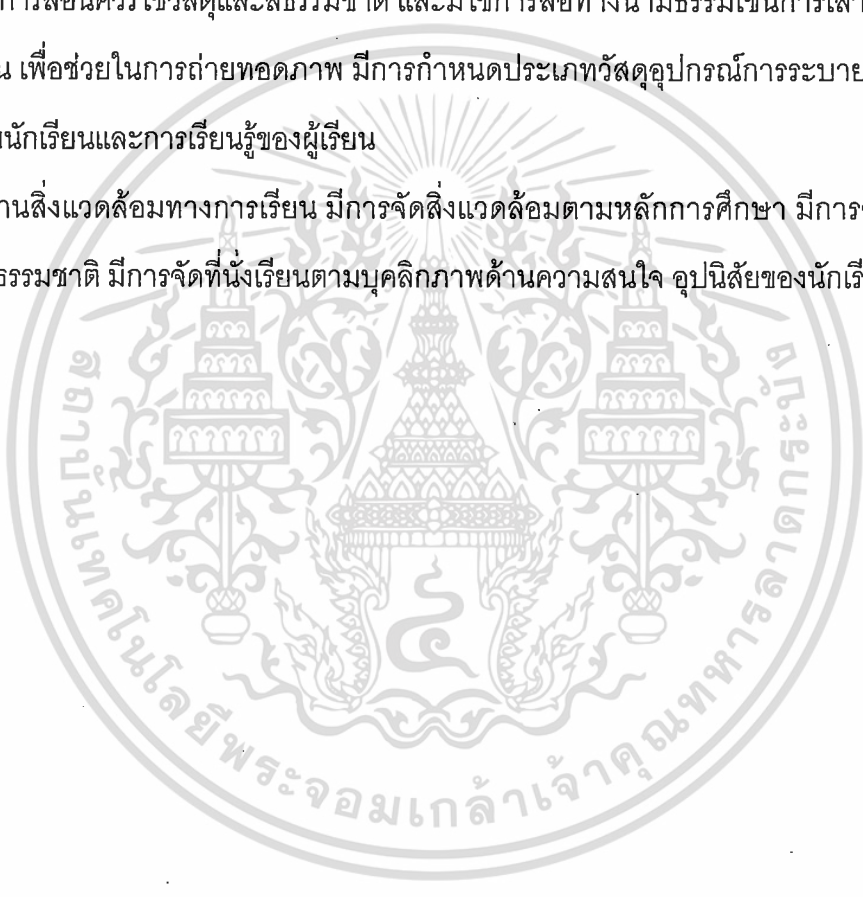
ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความเหมาะสมในกรอบแนวคิดเพื่อการออกแบบกิจกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีความเห็นสอดคล้องกัน คือกิจกรรมการเรียนรู้แบบรายสัปดาห์ ที่เป็นไปตามจุดประสงค์หลักของการศึกษาวอลดอร์ฟ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) ด้านผู้สอน มีหน้าที่สร้างความเข้าใจ ความสนใจ และความเป็นผู้นำกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนมีสมาธิและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมผู้สอน คือระดับเสียง การนำเข้าสู่บทเรียน

2) ด้านวิธีการเรียนการสอน เป็นการสอนแบบสาธิต อธิบาย แนะนำ การสอนแบบกึ่งเรียนกึ่งเล่น โดยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่เรียนรู้ หลักการสอนวาดภาพ จะใช้หลักการสอนวาดแบบไม่มีเส้นโครงร่างแต่จะลงสีเป็นรูปทีละน้อย

3) สื่อการสอนควรใช้วัสดุและสีธรรมชาติ และมีใช้การสื่อทางนามธรรมเช่นการเล่าเรื่องราว การเล่านิทาน เพื่อช่วยในการถ่ายทอดภาพ มีการกำหนดประเภทวัสดุอุปกรณ์การระบายสีเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

4) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมตามหลักการศึกษามีการจัดแสดงการใช้แสงสีธรรมชาติ มีการจัดที่นั่งเรียนตามบุคลิกภาพด้านความสนใจ อุบนิสัยของนักเรียน

Thesis	The study of colour semiology to set framework of instructional package design for OBEC's elementary school
Student	Mr. Prawit Dejyothin
Student ID	49062504
Degree	Master of Architecture
Program	Industrial Design
Year	2011
Thesis Advisor	Assoc.,Prof. Boonsanong Ratanasoontragul

ABSTRACT

This thesis are aimed to investigate factors which are compatible with package design for OBEC's elementary school students. All analyzing and observing instructional activities are based under the qualitative research method.

The sampling population consist of experience 15 persons who familiar with the pattern of Waldorf Curriculum. the group are divided into 5 art specialists, 5 students who have experience of Waldorf Curriculum Research, and 5 parents of Waldorf Curriculum Students are informants in this study. The data sources carefully collect from direct interview and questionnaire. Mean, Frequency, percentage and content analysis has been used in this study for analysis part

The result shows that the most appropriate factor for framework design to set instructional package in elementary level is the painting activity which is the main purpose of Waldorf School. The painting activity can be divided into 4 parts 1) Instructor 2) teaching methods 3) Instruction media and 4) classroom environment.

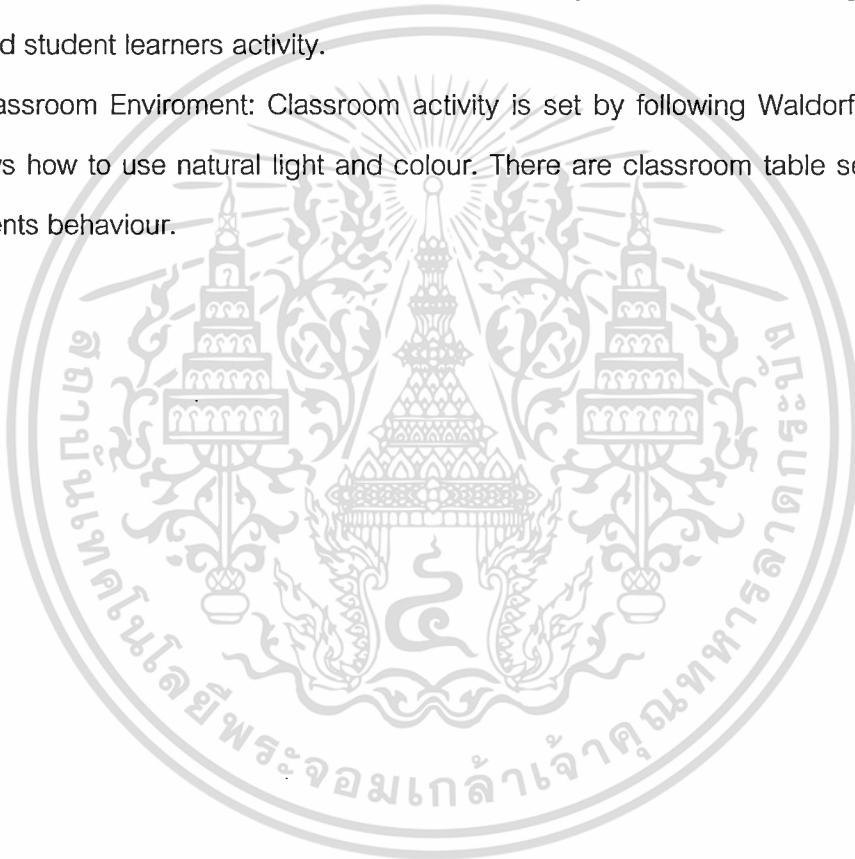
1) Instructors: They are the one who take responsibility to motivate students for understanding and interesting and lead the students for activity that create

concentration for achieve the goal. The supported factors for instructor are pitch, introduction to content and content before activity

2) Teaching Methods: Waldorf Curriculum used the teaching methods of demonstration, explanation, advise, and learn and play method by focusing on instructor and learner movement. Drawing class here is set for students to painting the picture little by little without setting the frame of the picture.

3) Instruction Media: Natural colour, natural materials, abstract media such as story, have been used for picture explanation. Painting materials are being set for students and student learners activity.

4) Classroom Environment: Classroom activity is set by following Waldorf Principle which shows how to use natural light and colour. There are classroom table setting by follow students behaviour.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ บุญสนอง รัตนสุนทรากุล เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้สละเวลาและให้คำแนะนำอันมีค่าสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ คณาจารย์ทุกท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ทุกหน่วยงาน โรงเรียนปัญญาทิว โรงเรียนแสนสนุกไตรทักชะ และผู้ปกครองครูประจำชั้น และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ น้อง ปริญญาโทภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม และเพื่อนร่วมงาน ขอขอบคุณพี่ผึ้งและ พี่ทุกท่านในสำนักงานคณบดี ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือ อนุเคราะห์ ทุกสิ่งอย่าง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณในความช่วยเหลือในทุก ๆ ขั้นตอนจากครอบครัว เดชโยธิน และกำลังใจที่ดีที่สุดจากพ่อ แม่ น้อง และทุก ๆ คนในครอบครัว

ประวิทย์ เดชโยธิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	6
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	9
1.6 ขั้นตอนของการศึกษา.....	10
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
1.8 คำจำกัดความ.....	11
1.9 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	12
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	13
2.1 การเรียนการสอน.....	13
2.2 แนวคิดทางสัตววิทยา.....	24
2.3 แนวคิดการเรียนการสอนการศึกษาวอลดอร์ฟ.....	28
2.4 แนวคิดของชุดกิจกรรม.....	50
บทที่ 3 การดำเนินงานวิจัย.....	67
3.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	67
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ.....	72

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้สอนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวการศึกษาชาวอลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยา.....	75
4.2 ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องต่อความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของดีในเด็กนักเรียน.....	80
4.3 รูปแบบกิจกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลถึงการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาในเด็ก....	92
4.4 ความรู้ความหมายของดี.....	96
4.5 กิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของดีในเด็ก.....	97
4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย	99
บทที่ 5 สรุปการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	117
5.1 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้สัตววิทยาของดี.....	117
5.2 การนำเสนอกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สัตววิทยาของดี	120
5.3 อภิปรายผลการวิจัย.....	136
5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	138
บรรณานุกรม.....	140
ภาคผนวก.....	147
ประวัติผู้เขียน.....	163

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ประเด็นในการทำแบบสอบถาม.....	71
4.1 ค่าความถี่เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีในระดับชั้นประถมศึกษา.....	76
4.2 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี ในระดับประถมศึกษาการศึกษา วอลดอร์ฟ ในด้านความเห็นของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน.....	77
4.3 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีใน ระดับประถมศึกษา แนวการศึกษาวอลดอร์ฟ ด้าน สื่อการเรียนการสอน.....	78
4.4 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีในระดับประถมศึกษา แนวการศึกษาวอลดอร์ฟ ด้าน วิธีการสอน.....	79
4.5 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีในระดับประถมศึกษาแนวการ ศึกษาวอลดอร์ฟ ด้าน สิ่งแวดล้อมทางการเรียน.....	80
4.6 ตารางค่าความถี่เกี่ยวกับ ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรมภายในชั้นเรียนโดยครูเป็นนำเสนอ เข้าสู่ความสนใจ.....	81
4.7 ตารางค่าความถี่ วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอนในแง่การสร้าง ความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ.....	82
4.8 ตารางค่าความถี่ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอนในขณะที่เข้าสู่กิจกรรม การเรียนรู้ศิลปะ.....	82
4.9 ตารางค่าความถี่เรื่องน้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรม ทางศิลปะ.....	84
4.10 ตารางค่าความถี่วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอนเพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรม.....	85
4.11 ตารางค่าความถี่รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ และจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้.....	85
4.12 ตารางค่าความถี่ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรมมีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้..	86
4.13 ตารางค่าความถี่ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรมส่งผลถึงความสนใจ ในการร่วมกิจกรรมของเด็ก.....	87
4.14 ตารางค่าความถี่ความดังเสียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาของสี.....	88
4.15 ตารางค่าความถี่การหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัณฐานวิทยาของสีนั้น ๆ.....	89

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.16 ตารางแสดงวิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำศัพท์ วิทยาของสี่ที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน.....	90
4.17 เรื่องที่ไต่เล่าประกอบการวาดสี่น้ำมีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องศัพท์วิทยา ของสี่ในผู้เรียน.....	91
4.18 ตารางแสดง การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจของบนกระดาน.....	92
4.19 ตารางแสดงผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน	93
4.20 ตารางแสดงผู้เรียนลงสี่ ตามความหมายของศัพท์วิทยา.....	93
4.21 ตารางแสดงการให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสี่เพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรม.....	94
4.22 ตารางแสดงการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับศัพท์วิทยาของสี่ต่าง ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรม.....	95
4.23 ตารางแสดงการเรียนรู้เรื่องศัพท์วิทยาของสี่ในเด็ก มีความเข้าใจ ในเรื่องศัพท์วิทยา ของสี่อย่างไร	96
4.24 ตารางแสดงคำถามที่ว่า คุณคิดว่ากิจกรรมใดบ้างในแต่ละวันที่ส่งผลถึง การเรียนรู้ ศัพท์วิทยาของสี่ ในเด็ก.....	97
4.25 ตารางแสดงคำถามที่ว่า หากคุณสามารถแทรกทักษะการเรียนรู้เรื่องศัพท์วิทยา ของสี่ ในกิจกรรมใด.....	98
5.1 ตารางแสดงกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการสอนแสดงตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้	132
5.2 ตารางแสดง การสอดแทรก ศัพท์ของสี่ ภายในกิจกรรมการเรียนการสอน.....	133
5.3 ตารางแสดงการวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้.....	134
5.4 การนำเสนองานและประเมินผลงาน	135

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
1.2 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	9
1.3 แสดงกรอบและขั้นตอนการทำงาน ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	10
2.1 แสดงระบบสัญลักษณ์วิทยา.....	24
2.2 แสดงตัวอย่างรูปสัญลักษณ์วิทยาและความหมายสัญลักษณ์วิทยา.....	25
2.3 การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมายาคติ.....	26
2.4 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ของ บุญชม ศรีสะอาด.....	57
3.1 แสดงผู้สอน สิ่งแวดล้อม วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียน.....	69
5.1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่.....	120
5.2 แสดงการออกแบบกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ ด้านผู้สอนและด้านวิธีการเรียนการสอน.....	121
5.3 แสดงการออกแบบกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	122
5.4 แสดงการออกแบบกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน.....	123

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาศิลปะมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ จึงทำให้ศิลปะมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก นักศิลปศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกเพศวัยได้มีโอกาสแสดงออกไปตามลำดับความสามารถในแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาทางด้านสภาพจิตใจและสภาพร่างกายรวมทั้งปลูกฝังให้เด็กในทุกระดับชั้นเรียนได้ปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ (เลิศ อานันทนนะ , 2526) ขณะเดียวกันการศึกษาได้มุ่งเน้นเร่งรัดในการพัฒนาปฏิรูปการเรียนการสอน อันเป็นผลจากการปฏิรูปการศึกษา ศิลปศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด มีการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ตามเป้าหมายและหลักการการศึกษา (สันติ คุณประเสริฐ , 2545) แต่หากมองผลที่ได้รับจากการศึกษาด้านวิชาศิลปศึกษาที่ผ่านมาในงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านศิลปะ และความเข้าใจด้านสัณยวิทยาของสี ยังพบอุปสรรคที่ว่า พัฒนาการการเรียนรู้ศิลปะตามธรรมชาติของเด็กที่เกิดการเรียนรู้ศิลปะศึกษายังมีบางด้านที่อยู่ขั้นพัฒนาการที่ด้อย หรือควรปรับปรุง ซึ่งทำให้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนศิลปะในวัยเด็กได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนักการศึกษาเด็ก (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2545) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญในปัญหาการสอน มี 3 ประการ คือ เกิดจากจุดประสงค์การเรียนรู้ทางศิลปะ วิธีการสอน และการประเมินผลทางด้านศิลปะ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีเงื่อนไขต่อกันคือหลักปรัชญาการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีอยู่บนปรัชญาการสอนที่ผู้สอนยึดถืออยู่ การเรียนรู้สัณยวิทยาสำหรับเด็กโดยการสอนจากการวาดภาพระบายสีก็เช่นกัน ย่อมอยู่บนพื้นฐานแนวปรัชญาการศึกษาที่ผู้สอนควรยึดถือในการนำมาปฏิบัติ โดยมีแนวคิดต่างๆดังนี้

แนวคิดแรก เชื่อว่าการเรียนการสอนศิลปะ เป็นเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาการเรียนรู้อะไรก็ตามของสี จะมุ่งเน้นตามวัย สภาพร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจของเด็ก เรียกการสอนนี้ว่า ศิลปศึกษา ไม่ได้เน้นถึงทักษะและความสำคัญของการผลิตงานศิลปะ แต่เน้นในเรื่องสิ่งที่เด็กได้รับระหว่างกระบวนการเรียนศิลปะ จะเห็นได้ว่าความสำคัญของศิลปะเป็นเสมือนหรือเครื่องมือให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

แนวคิดที่สอง การเรียนการสอนวิชาศิลปะมุ่งเน้นในเรื่องการเรียนการสอนให้เกิดความชำนาญ กระบวนการวาดภาพเน้นการฝึกฝีมือของเด็กเป็นสำคัญ โดยให้สังเกตรูปทรงหรือวิธีการโดยเน้น ผลสำเร็จของงานเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงวุฒิภาวะและพัฒนาการทางศิลปะ ผู้สอนจะเป็นศูนย์กลางของผู้เรียน กล่าวคือเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญต่อทักษะความเป็นช่าง โดยการ

การนำใบ้ไปใช้

กำหนดเนื้อหาที่จะวาด และแนวคิดนี้ เหมาะสำหรับเด็กบางประเภท และ ควรใช้สำหรับเด็กโต 10-12 ปีขึ้นไป

แนวคิดที่สาม เชื่อว่าการเรียนการสอนศิลปะเป็นการเรียนรู้ทางความงาม โดยกระบวนการ จะเน้นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพของเด็กซึ่งมีแนวคิดที่ว่าศิลปะเป็นวิชาสามัญวิชาหนึ่ง เหมือนกับวิชา วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และอื่นๆ ซึ่งจาก 2 แนวคิดดังกล่าวที่มองศิลปะเป็น วิชาการเพื่อเสริมวิชาสามัญ การวาดภาพจะเป็นองค์ความรู้หนึ่งที่ได้จากการได้ประสบการณ์ทาง สุนทรียภาพเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งจัดประสบการณ์ด้านศิลปะโดยตรงในเชิงคุณภาพ มี ส่วนประกอบจากการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศึกษา และ ความรู้จากการวิจารณ์ศิลปะโดยเนื้อหาทั้ง 4 ส่วนไม่แยกออกจากกัน เป็นแนวคิดที่จัดเนื้อหาสาระ เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มะลิจิตร เอื้ออาพันธ์ (2542) กล่าวว่า การเรียนการสอน 4 ทางด้าน ศิลปะนี้ เรียกว่า ศิลปะศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน (Discipline-based Art Education) หรือที่เรียกว่า DBAE

จากแนวคิดที่เกิดขึ้นจากนักศิลปศึกษา สะท้อนสู่การจัดการเรียนการสอน มุ่งที่พัฒนาการ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดประสบการณ์ทางศิลปะ เรียกว่าการสอนแบบ Child Centered Movement แต่การเลือกดำเนินการสอนแนวทางใดนั้น จำเป็นต้องให้ศิลปศึกษา สอดคล้องกับ แนวคิดและปรัชญาการศึกษาอันเป็นรากฐานสำคัญที่ตั้งไว้ในการจัดการศึกษา

การเรียนรู้ศิลปะเรื่องสัญวิทยาของสีของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น เป็นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้เด็กมีความสามารถในการรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับ รูปร่างรูปทรง สามารถจำแนกทัศนธาตุ ของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีทักษะพื้นฐานในการใช้อุปกรณ์ในการสร้างงาน เรียนรู้เข้าใจถึงงานทัศนศิลป์ และสร้างงานขั้นพื้นฐานได้ สามารถแสดงผลในการปรับปรุงงาน ของตน (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551) โดยรูปแบบการเรียนการสอนใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ยังไม่มุ่งเน้น การจัดการเรียนการสอน เรื่องการเรียนรู้สัญวิทยาของสีสำหรับนักเรียน ซึ่งหากเด็กได้รับการ พัฒนาจะส่งผลดีต่อพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ และการเข้าใจในธรรมชาติของสี กิจกรรมการ เรียนรู้ของโรงเรียนในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบการสอนโดยการมุ่งเน้นครูผู้สอนให้ความรู้ความสนใจในทักษะ ทางด้านการวาด ผู้สอนเป็นผู้ดูแลให้หัวข้อในการเรียน และปล่อยให้ผู้เรียน มีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีการฝึกทักษะด้วยตนเอง เด็กจะได้รับความสนุกเพลิดเพลินกับกิจกรรมอิสระนั้น แต่จะทำให้เด็ก ขาดสมาธิในการเรียนรู้ ส่งผลให้ความสามารถทางการรับรู้จุดประสงค์บิดเบือนจากวัตถุประสงค์ หลักในการเรียนแต่ละครั้ง ดังจะเห็นได้จาก วชิร ทรัพย์มี (2546) กล่าวว่า การที่เด็กจะมีสมาธิได้ดี นั้น ต้องขจัดอุปสรรคทั้งสิ่งที่รบกวนภายนอกและภายในให้หมดไป ตั้งใจมั่นกับสิ่งที่กำลังศึกษาหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้ที่อยู่เท่านั้น สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อสภาพจิตที่จดจ่อความสนใจในเรื่องราวที่กำลังศึกษา คือ สิ่งรบกวนภายนอกและสิ่งรบกวนภายใน บทบาทของศิลปะศึกษาจึงไม่ได้มองอยู่แต่ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญร่วมอยู่ในแนวคิดและแนวทางแห่งปรัชญาการศึกษา ดังเช่น ในปัจจุบันการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญา วอลดอร์ฟ ที่มีแนวคิดจากนักมนุษยปรัชญา ของรูดอล์ฟ สไตเนอร์ ที่ทำการศึกษานอกระบบการศึกษา ได้จัดการศึกษาออกเป็น 3 รากฐาน คือ รากฐานทางศาสนา รากฐานแห่งปรัชญาทางปัญญา และรากฐานแห่งจิตวิทยา โดยปรัชญาการศึกษาของวอลดอร์ฟ นับว่าเป็นการจัดการศึกษาแบบจิตวิทยาการศึกษา (พิภพ ธงไชย , 2543)

การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ ได้ให้ความสำคัญและสอดแทรกทักษะเรื่อง สัญญาวิทยาของสีในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นว่า เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสีสัน สิ่งที่ทำให้มนุษย์เห็นสีจากแสงอาทิตย์ ในแต่ละสีมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ความรู้ด้านวิชาการในใช้ทฤษฎี ของโยฮันน์ โวลฟ์กัง ฟอนเกอเธ่ (Johann Wolfgang Von Goethe) มาเป็นหลัก ตลอดทั้ง ทฤษฎีของ รูดอล์ฟ สไตเนอร์ (Rudolf Steiner 's Colour Theory) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สีส่งผลต่อการพัฒนามิติภายในของมนุษย์ และมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากการมองเห็นสี ขณะเดียวกันมนุษย์สามารถถ่ายทอดความรู้สึกข้างในออกมาเป็นสีสันต่างๆ อันเชื่อมโยงกับจิตโดยแท้ เป็นการมองสีเพื่อสื่อความหมายและสื่อความรู้สึกในสีนั้น เช่น เอกสารที่ใช้ภายในโรงเรียนแสนสนุกไตรทักษะ ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาของสีสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยครูเป็นผู้ถามถึงความรู้สึกของเด็กที่มีต่อการใช้สีเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกต่างๆ กับสีที่แตกต่างกัน ทันทีที่เด็กมองสีก็จะเกิดความรู้สึกขึ้นในดวงจิต เด็กมีความรู้สึกด้วยตัวของเขาเอง จึงพอจะสรุปได้ว่าวิธีนี้เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะใช้สีต่างๆ ด้วยตนเองได้ การให้เด็กเป็นผู้ตอบตามความรู้สึก เด็กจะได้เรียนรู้ถึงความรู้สึกผ่านเรื่องของสีในชั้นเรียน (มาเรีย ดอมนิง, 2550)

จากกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ และวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาทางด้านการศึกษา ส่งผลถึงผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนเกิดการซึมซับและสร้างความเข้าใจอย่างไม่รู้ตัว และเข้าใจในจุดประสงค์หลักของการเรียนรู้ เช่น ในการทำงานหัตถกรรมจะเกี่ยวข้องกับทางเลือกใช้สี เพราะสีเข้าถึงความรู้สึกของคนโดยตรง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ระบายสีน้ำ และมีการวาดรูป จะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในความหมายของสีที่มีความแตกต่างกันออกไปและให้ความรู้สึกที่ต่างกัน เช่น สีเหลืองให้ความรู้สึกสว่าง สีฟ้าให้ความรู้สึกถึงการโอบกอดมีอายุนิดๆ สีต่างๆ สร้างเรื่องราว มากมายให้เด็ก สีเกิดขึ้นจากความมืดและความสว่าง สีจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีสาระสำคัญของงานศิลปะอื่นๆ ด้วย เช่น การวาดภาพจะต้องมีรูปทรงและมีสีสันเกิดขึ้น โดยธรรมชาติเด็กทุกคนอยากเรียนรู้และจะไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พยายามเรียนรู้จากเครื่องมือช่วยเรียนรู้ ซึ่งเครื่องมือช่วยเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดคือ “การเล่น” (Joseph Chilton Pearce ,1993) เช่นเดียวกับการสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของ กาเย่ (Gagne) ที่กล่าวว่า สื่อจะ ได้รับความสนใจ จะมีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เช่น ใช้การ์ตูน หรือ กราฟฟิกที่ดึงดูดสายตา ความอยากรู้อยากเห็นจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน การตั้งคำถามก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บอกถึงวัตถุประสงค์ โดยผู้เรียนจะต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ จะทำให้ผู้เรียนสนใจและทราบว่า จะเรียนรู้เกี่ยวกับอะไร ยังสามารถช่วยกระตุ้นความจำให้กับผู้เรียนในระยะยาวได้ อันเนื่องจากการสร้างความสัมพันธ์ในการเชื่อมโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ก่อน จะเห็นได้ว่าสื่อการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้จะส่งผลให้เด็ก มีประสิทธิภาพในการรับรู้ได้เร็วขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดของ กาเย่ และ รูปแบบการสร้างกิจกรรมในการจัดการศึกษาของ ลอดอร์ฟ พบว่า มีการสร้างความสนใจและการทำให้เด็กมีสมาธิอยู่ในกิจกรรมได้จนเสร็จกิจกรรมนั้นโดยใช้รูปแบบการสร้างสมาธิในการเรียน การเล่น และมีสิ่งเร้าความสนใจ โดยตัดอุปสรรคที่มาจาก สิ่งรบกวนภายนอกที่เป็นองค์ประกอบภายนอก.เช่น เสียง แสง สภาพแวดล้อม ที่รบกวนสมาธิ และสิ่งรบกวนภายในที่เป็นองค์ประกอบภายในตนเอง เช่น ความหิว ความอ่อนเพลีย ความวิตกกังวล การขาดแรงจูงใจในการเรียน ที่รบกวนจิตใจและส่งผลต่อสมาธิ และการสร้างสมาธิในการเรียน

ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเรื่องสัญลักษณ์ของสีเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องสัญลักษณ์ของสีเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมและนำเสนอกรอบแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมอันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้สัญลักษณ์ด้วยสีในเด็กนักเรียนโดยหลักสูตรวอลดอร์ฟให้มีการพัฒนาทักษะทางด้าน การรับรู้สัญลักษณ์ อยู่บนพื้นฐานแนวคิดมนุษยปรัชญา (Anthroposophy Art) จาก ปัจจัยที่เรียกว่า ความหมายแฝง เป็นการตีความหมายที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งไม่ได้เกิดจากตัวสัญลักษณ์เอง แต่เป็นการอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น เมื่อสัญลักษณ์กระทบกับความรู้สึก หรืออารมณ์ของผู้ใช้ และวัฒนธรรมของผู้ใช้นั้น เชิงสัญลักษณ์โดยนัยแฝงนี้จะทำหน้าที่ถ่ายทอดความหมายโดยนัย (นพพร ประชากุล ,2547)

ในส่วนของความสำนึกในระบบการศึกษาวอลดอร์ฟ พบว่า ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1928 ในหลายประเทศทั่วโลก นับจากโรงเรียนในประเทศเยอรมนี ยุโรปและทวีปอเมริกาปัจจุบันมีโรงเรียนการศึกษาวอลดอร์ฟ มีมากกว่า150 ประเทศ อาทิ ประเทศในแถบอเมริกาเหนือและประเทศในเอเชียโรงเรียนการศึกษาวอลดอร์ฟ เริ่มที่ญี่ปุ่น ไต้หวัน มาเลเซียไทยและกำลังมีที่เกาหลีและสิงคโปร์ (บุษบง ดันติวงศ์ , 2541)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในประเทศไทย การจัดการศึกษาแบบครอบครัว (Home School) ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาให้แก่ผู้เรียน โดย นิลวรรณ แซ่จิ๋ว (2543) การศึกษาถึงภาพอนาคตในการจัดการศึกษา ไทยในอนาคต พบว่า ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนมากขึ้นและภาคเอกชนจะมีส่วนร่วมในการเข้ามาปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับ นวัตกรรมการศึกษาที่จะมีขึ้น

ดังนั้น การจัดการศึกษาศิลปะในปัจจุบันควรมีรูปแบบศึกษาโดย ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (Child Centered) กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสิ่งแวดล้อมทางสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืนจากจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็น คนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

การศึกษาเพื่อส่งเสริมและการเรียนรู้สมรรถนะ 5 ประการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กล่าวคือ ทักษะที่ผู้เขียนหลักสูตร มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมี ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต (อรรถศักดิ์ อารังเลิศฤทธิ์, 2553) โดยทั้ง 5 ประการ นี้ได้ถูกกำหนดเป็นสมรรถนะด้านผู้เรียน และในแต่ละตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ของหลักสูตรแกนกลาง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษารื่องสัณฐิทยาของสี่เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สัณฐิทยาของสี่ จะช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการสื่อสาร ความสามารถในการคิดและความสามารถในการแก้ปัญหา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะศึกษา ตามแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของวอลดอร์ฟของสไตเนอร์ ซึ่งเล็งเห็นคุณค่าของงานศิลปะในการจัดการเรียนการสอน อันเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการการเรียนรู้ทางศิลปะของเด็กด้วย ประเด็นการศึกษาเรื่องกิจกรรมการสอนอันประกอบด้วย ประเด็น ด้านผู้สอน สิ่งแวดล้อม วิธีการจัดการเรียนการสอนและ อุปกรณ์การเรียน อันเป็นประเด็นที่มีความครอบคลุม ในการเรียนรู้สัณฐิทยาของสี่ในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในระบบ การศึกษาของวอลดอร์ฟ การกำหนดกรอบแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสิ่ง

โอกาสอันเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนหรือนักเรียน บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้นอีกทั้งยังสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องการ แทนค่าหรือในระบบ สัญลักษณ์ของสี และเป็นแนวทางในการออกแบบ และค้นคว้าเพื่อพัฒนาการทางศิลปะเกี่ยวกับการเรียนเรื่องสีและกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีต่อไปได้ในอนาคต

1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ของสี เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 นำเสนอกรอบแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สัญลักษณ์ของสีสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในสร้างกรอบแนวคิดของการใช้ระบบสัญลักษณ์ ของสีแทนสิ่งของ บุคคล กริยา หรือ ลักษณะ การตีความสีมีดังต่อไปนี้

1.3.1 กรอบตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ด้านผู้สอน

ด้านวิธีการเรียน การสอน

ด้านสื่อการสอน

ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยเพื่อสร้าง กรอบแนวคิดในการออกแบบรูปแบบกิจกรรมการ เรียนรู้

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ที่ใช้หลักสูตรการศึกษาแนวออลดอร์ฟ ทั้งหมดประกอบด้วยโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ปัญญาไทยและโรงเรียนแสนสนุกไตรทักษะ ทำการวิจัย ศึกษา ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2553 โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิธีการจัดกิจกรรม การศึกษาจากระบบการศึกษาหลักสูตร สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.3 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่ตั้งอยู่บนแนวคิดปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) มุ่งทำความเข้าใจ ตีความ และให้ความหมายแก่ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ เจตคติ พฤติกรรม และวัฒนธรรมของ มนุษย์เพื่อศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ผู้สัณญวิทยาของสี่ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยก่อนนำไปทดลองเก็บข้อมูลจริง

1.3.4 การสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม

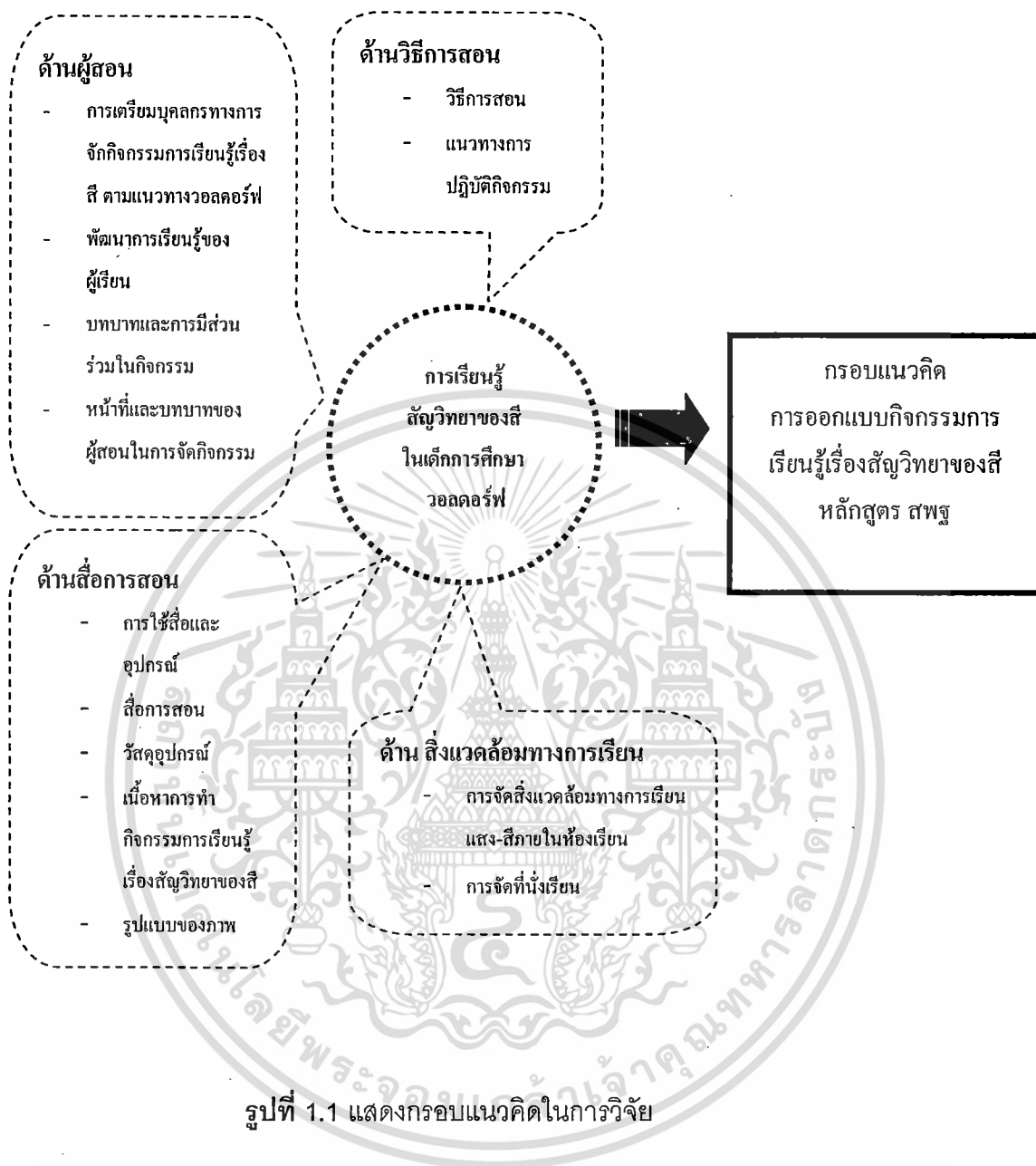
แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้กรอบสัมภาษณ์เดียวกัน ครอบคลุมปัจจัย 4 ด้าน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน คือ ด้านผู้สอน ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามแนววลดอร์ฟและหลักการเรียนการสอนศิลปะ โดยทั่วไป ที่นำมาเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ ข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบกับข้อมูลจากการเข้าไปศึกษาสังเกตการณ์ในเบื้องต้น จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและนำข้อมูลที่ได้รับกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเรื่องผู้สัณญวิทยาของสี่ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 10 คน จัดทำแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทำการคัดกรองประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามในการสอบถามกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับรอบที่ 1 พร้อมทั้งแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ

มีการกำหนดวัตถุประสงค์และคำชี้แจงในชุดแบบสอบถาม และทำการเก็บข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ในข้อแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการแจกแจงความถี่ในรูปแบบตาราง ประกอบการบรรยายเป็นความเรียงสรุป และสร้างกรอบแนวคิดเพื่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สัณญวิทยาของสี่และอภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการใช้และการวิจัยครั้งต่อไป

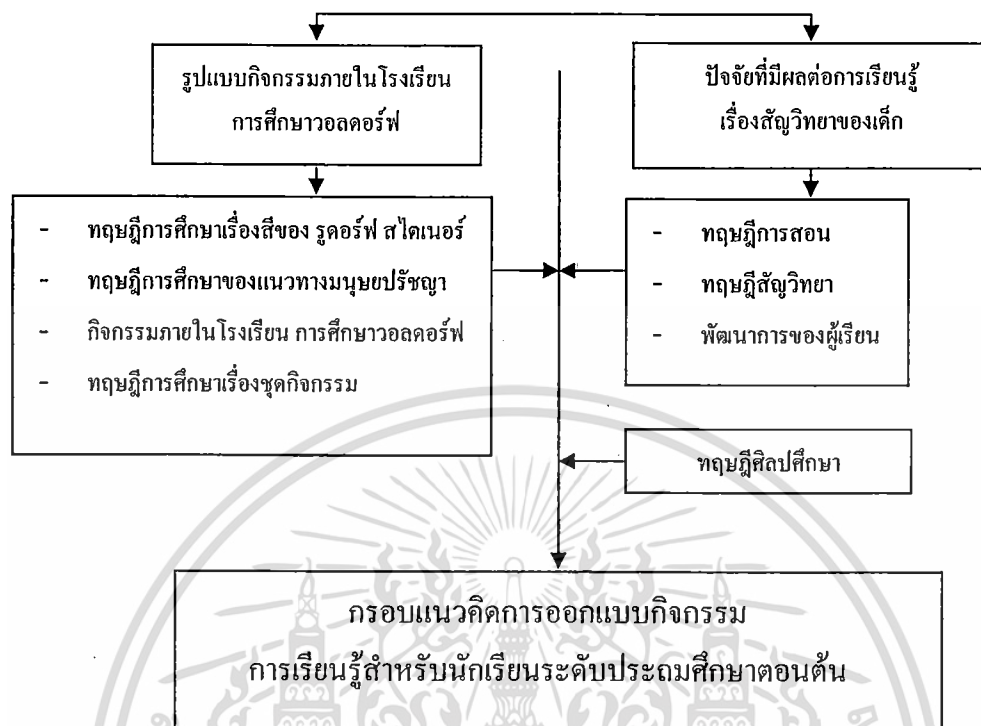
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

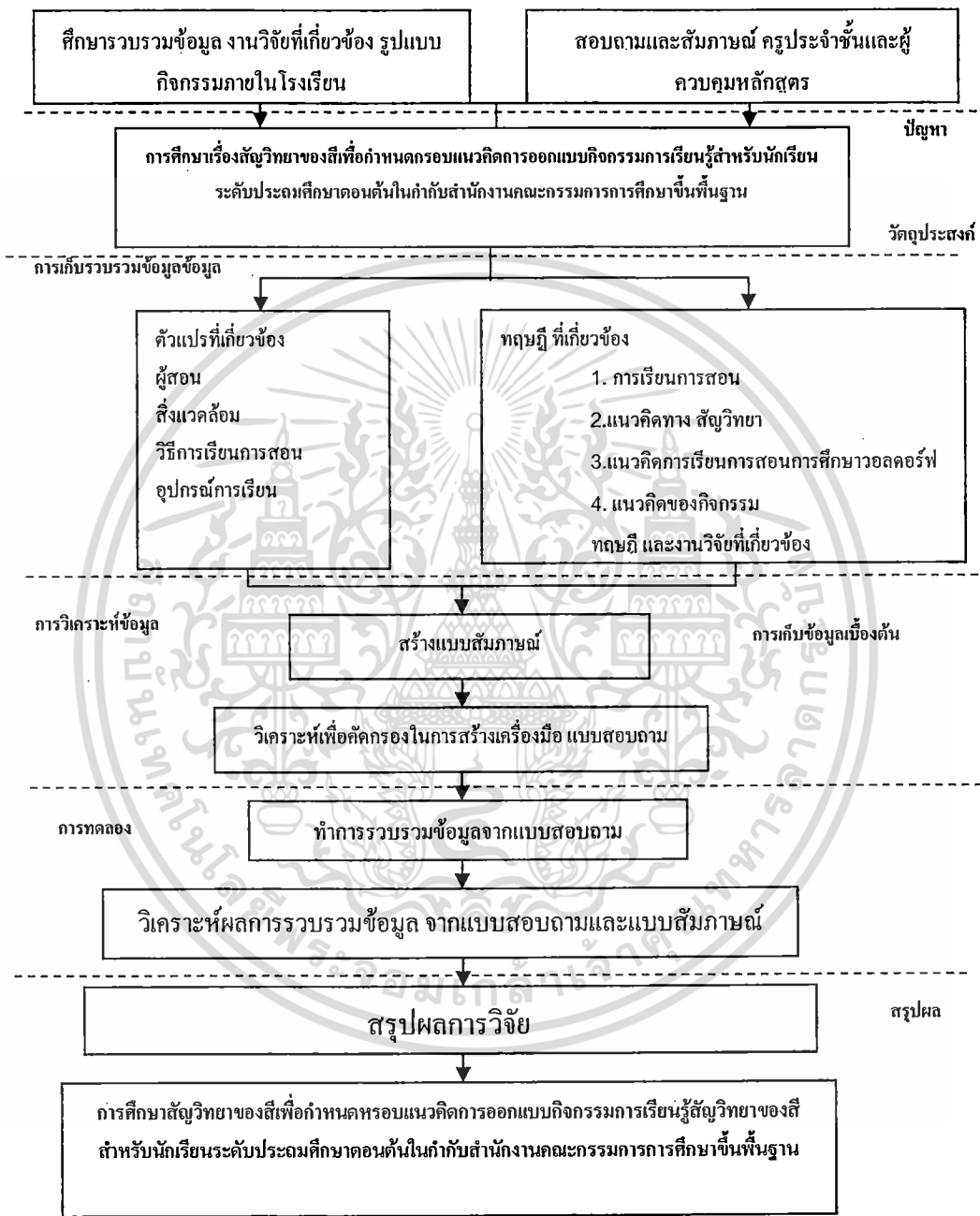
1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

รูปที่ 1.2 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

1.6 ขั้นตอนของการศึกษา

รูปแบบขั้นตอนการวิจัยของผู้วิจัยวงรอบการทำงานความเป็นขั้นตอนในระหว่างการทำงาน ไว้ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1.3 แสดงกรอบและขั้นตอนการทำงาน ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ จากนั้นจะนำผลการประมวลจากแบบสอบถาม ไปสรุปผลการเรียนรู้เพื่อการวางแนวทางกิจกรรม เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา และรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆที่ไม่มีการเอื้ออำนวยต่อแบบสอบถาม ดังนั้นผู้วิจัยจะมีการวางรูปแบบกิจกรรมเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาต่อยอดงานวิจัยเพื่อการศึกษาในประเด็นการศึกษาอื่น ๆ

1.8 คำจำกัดความ

ผู้วิจัยให้คำจำกัดความในงานวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ฯลฯ หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหรือสถานการณ์บางสถานการณ์

สัญลักษณ์ของสี หมายถึง สัญลักษณ์ หรือ สีที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรวอลดอร์ฟ กริยา หรือตัวบุคคลที่อยู่ในบริบทนั้นๆหรือ อาจจะหมายถึงความหมายของสีนั้นๆในสิ่งที่เด็กใช้แทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหรือบางสถานการณ์

โรงเรียนการศึกษาหลักสูตรวอลดอร์ฟ หมายถึง โรงเรียนที่เลือกใช้หลักสูตรการศึกษาของดร. รูดอล์ฟ สไตเนอร์ (Steiner, R, 1861 – 1925) เป็นที่ปรากฏขึ้นในโลกสไตเนอร์กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิลปะกับจิตวิญญาณของมนุษย์ พูดถึงสีที่มีผลต่อสภาพจิตใจ (See and Sense) โดยเฉพาะเรื่องสีนั้น สไตเนอร์ค้นคว้าทางวิชาการและเป็นผู้เรียบเรียงผลงานทฤษฎีสีของเกอเธ่ (Goethe Colour Theory) อีกทั้ง สไตเนอร์ยังได้เชื่อมโยงองค์ความรู้ ทั้งการแพทย์องค์รวม การพัฒนาการของเด็ก ในเมืองไทยได้มีการนำหลักสูตรนี้เข้ามาจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกโรงเรียนที่ใช้ทำการทดสอบ จำนวน 2 โรงเรียนโดยที่เลือกโรงเรียนที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรการสอนแนวทางวอลดอร์ฟ

กิจกรรมในชั้นเรียนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนการศึกษาหลักสูตรวอลดอร์ฟ หมายถึง รูปแบบวิธีการกระทำระหว่างการเรียนรู้ระหว่างครูกับเด็ก ในการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่เด็ก โดยกิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กิจกรรมการระบายสีประกอบการเล่านิทาน โดยนำไปใช้ในการสอนประกอบวิชาศิลปศึกษา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ทำในวิชาศิลปะศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้อุปกรณ์ ต่างๆในการเป็นสื่อช่วยในการเรียนรู้ศัลยวิทยาของสี เช่นเดียวกับที่เด็กหลักสูตรวอลดอร์ฟรับรู้ความหมาย

กรอบแนวคิดในการออกแบบ หมายถึง ปัจจัย รวมไปถึงพฤติกรรมต่างๆในการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อกำหนดในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ศัลยวิทยาของสี สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3

1.9 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.8.1 ทราบถึงปัจจัยในการเรียนรู้เรื่องศัลยวิทยาของสี เพื่อเสนอแนวคิดการกำหนดกรอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.8.2 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและปัจจัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี เพื่อพัฒนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

1.8.3 บุคลากรทางการศึกษา สามารถนำกรอบแนวคิดมาประยุกต์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกิจกรรมในการสอนวิชาศิลปะ ส่งเสริมทักษะ ทางด้านทักษะการรับรู้เชิงศัลยวิทยาของสีในโรงเรียนที่สอนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา พฤติกรรมการเล่นและการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษา วอลดอร์ฟ และศึกษาของเล่นพื้นบ้าน เพื่อการประยุกต์และพัฒนาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆดังนี้

1. การเรียนการสอน
2. แนวคิดทางสัญวิทยา
3. แนวคิดการเรียนการสอนการศึกษาวอลดอร์ฟ
4. แนวคิดของชุดกิจกรรม
5. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การเรียนการสอน

2.1.1 องค์ประกอบการเรียนรู้

สไตเนอร์ (Steiner, E. อ้างใน มะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2542) กล่าวว่าองค์ประกอบของการสอนแบ่งออกเป็น 4 หน่วย เรียกว่ากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง ระบบการเรียนรู้ (Learning System) ประกอบด้วย

1. ครู คือบุคคลที่พยายามแนะนำบุคคลอื่น ๆ ให้เกิดความรู้
2. นักเรียน คือบุคคลที่พยายามเรียนรู้ภายใต้การแนะนำของบุคคลอื่น
3. หลักสูตร หรือเนื้อหา คือสิ่งที่เป็นโครงสร้างของจิตจะต้องเกิดการสำนึก
4. สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา คือสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่อยู่นอกเหนือ สิ่งทีกล่าว

ไฮแมน (Hyman, R.T. , 1971) กล่าวว่า องค์ประกอบเบื้องต้นของการสอน โดยทั้ง 3 ส่วนจะมีความเกี่ยวข้องกันเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหว และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ได้แก่ครู นักเรียน เนื้อหา ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้

จำเนียร ศิลพานิช (2528) กล่าวอธิบายว่าในกระบวนการการเรียนการสอนทุกระดับจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้สอน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด ความรู้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียน ถ้าขาดองค์ประกอบนี้ การเรียนการสอนจะไม่บังเกิด
3. หลักสูตร เป็นส่วนสำคัญมากในกระบวนการการเรียนการสอน เป็นแผนที่บอกทิศ

ทางการเรียนการสอนจะดำเนินไปสู่จุดหมายใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา พฤติกรรมการเล่นและการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษา วอลดอร์ฟ และศึกษาของเล่นที่บ้าน เพื่อการประยุกต์และพัฒนาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆดังนี้

1. การเรียนการสอน
2. แนวคิดทางสัตววิทยา
3. แนวคิดการเรียนการสอนการศึกษาวอลดอร์ฟ
4. แนวคิดของชุดกิจกรรม
5. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การเรียนการสอน

2.1.1 องค์ประกอบการเรียนรู้

สไตเนอร์ (Steiner, E. อ้างใน มะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2542) กล่าวว่าองค์ประกอบของการสอนแบ่งออกเป็น 4 หน่วย เรียกว่ากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง ระบบการเรียนรู้ (Learning System) ประกอบด้วย

1. ครู คือบุคคลที่พยายามแนะนำบุคคลอื่น ๆ ให้เกิดความรู้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียน คือบุคคลที่พยายามเรียนรู้ภายใต้การแนะนำของบุคคลอื่น
3. หลักสูตร หรือเนื้อหา คือสิ่งที่ เป็นโครงสร้างของจิตจะต้องเกิดการสำนึก
4. สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา คือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือ สิ่งที่กล่าว

ไฮแมน (Hyman, R.T., 1971) กล่าวว่า องค์ประกอบเบื้องต้นของการสอน โดยทั้ง 3 ส่วนจะมีความเกี่ยวข้องกันเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหว และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ได้แก่ครู นักเรียน เนื้อหา ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้

จำเนียร ศิลปวานิช (2528) กล่าวอธิบายว่าในกระบวนการการเรียนการสอนทุกระดับจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้สอน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด ความรู้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียน ถ้าขาดองค์ประกอบนี้ การเรียนการสอนจะไม่บังเกิด
3. หลักสูตร เป็นส่วนสำคัญมากในกระบวนการเรียนการสอน เป็นแผนที่บอกทิศ

ทางการเรียนการสอนจะดำเนินไปสู่จุดหมายใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สื่อการสอน ทำให้การสอนเป็นไปด้วยความราบรื่น และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นในตัวผู้เรียน ตามที่ผู้สอนต้องการ

5. การวัดการประเมินผล เป็นหัวใจของกระบวนการการเรียนการสอน สามารถเชื่อมโยงไปสู่องค์ประกอบอื่นๆใน 4 ด้านดังกล่าวโดยใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับไปเพื่อทำการปรับปรุง

สอดคล้อง กับ ลำพอง บุญช่วย (2530) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบทางการเรียนการสอน ควรประกอบด้วย ครู ผู้เรียน หลักสูตร วิธีสอน วัตถุประสงค์การสอน สื่อการสอน และการประเมินผล

ดังนั้น องค์ประกอบการสอนโดยทั่วไป รวมถึงการสอนศิลปะ ควรประกอบด้วย ส่วนประกอบสำคัญต่างๆ คือ 1. ผู้สอน 2. ผู้เรียน 3. สื่อการสอน 4. วิธีสอน 5. เนื้อหาและหลักสูตร 6. การวัดและการประเมินผล จากนิยามศัพท์และข้อตกลง ทางด้านการวิจัย ผู้วิจัย ทำการศึกษา ชุมติกรรมโดยจะออกแบบเพียงแค่งิจกรรม ขณะมีการเรียนการสอนดังนั้น ดังนั้น ตัวแปรที่มีผล ในการสร้างกิจกรรม คือ ผู้เรียน ผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนโดยกิจกรรม การเรียนรู้นี้จะมุ่งเน้นเพื่อการ ออกแบบกิจกรรมระหว่างผู้เรียน กับผู้สอน และปัจจัยทางด้าน สื่อการสอน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกล่าวได้ว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญเหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี

2.1.2 การเรียนการสอนศิลปะศึกษา

ผู้สอนหรือครู เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ เพราะผู้สอนกำหนดและวางแผนกิจกรรมแต่ละอย่างที่จัดลงไป ว่าจะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านใด และกิจกรรมควรดำเนินเช่นไร ดังนั้นครูควรมีบทบาทสำคัญ

บทบาทและหน้าที่ความสำคัญของการสอน

1. อิทธิพลของครูศิลปะศึกษามีผลต่อการตัดสินใจของเด็ก เด็กจะเห็นด้วยกับครูในด้านต่าง ๆ เพียงแต่ครูแสดงออกเป็นแนวทาง ถึงความรู้สึกจะไม่เห็นด้วยก็ตาม ฉะนั้นครูไม่ควรแสดงความคิดเห็นให้เด็กคล้อยตาม

2. บทบาทของครูศิลปะศึกษาควรกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. ค่านิยมของครูศิลปะศึกษาทั่วไปมักจะชอบให้เด็กมีระเบียบวินัย เชื่อฟังครูไม่ได้แย้ง ซึ่งตรงข้ามกับ เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ มักมีพฤติกรรม ชุกชอน อยากรู้ อยากเห็นครูควรมองพฤติกรรมอย่างลึกซึ้ง มีการแนะนำถึงบทบาท ที่ควรจะเป็นของครู บทบาทของครูในด้านศิลปะศึกษาไว้ว่า

- บทบาทการสอนของ ครูที่เคยปฏิบัติมา ควรเปลี่ยนแปลงได้แล้ว ไม่ควรคอยกำกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กตลอดเวลา ควรเป็นเพียงที่ปรึกษา สังเกตดูและชี้แนะ เท่านั้น ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ครูศิลปศึกษา ควรมีความเข้าใจถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
- ครูศิลปศึกษา ควรใช้สอดแทรกศึกษา มาช่วยให้การปฏิบัติกิจกรรม

จากลักษณะครูศิลปะดังที่กล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะของความเป็นครูที่ดี โดยทั่วไปแต่ลักษณะที่แตกต่างออกไปบ้างในรายละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะวิชาที่สอน จึงสรุปได้ว่าลักษณะที่ดีของครูศิลปะได้ว่า ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกที่น่าเคารพน่านับถือสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทั้งแนวคิด และการปฏิบัติ มีความรู้ดี มีความสามารถในการสอน จัดเตรียมการสอน จัดกิจกรรม และใช้เทคนิคและวิธีการสอนให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สอน ตลอดจนมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน ของเด็กและสามารถประเมินผลที่ดี มีความถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

2.1.3 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนหรือนักเรียนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ในกระบวนการเรียนการสอนในองค์ประกอบของการสอนที่ดีนั้น ผู้สอนจะต้องคิดเสมอว่าผู้เรียนเป็นใคร เป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ พื้นฐานการเรียนประสบการณ์การเรียนรู้เป็นเช่นไร ก่อนที่ผู้สอนจะลงมือสอน ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องศึกษาผู้เรียน เพื่อที่จะใช้กลยุทธ์วิธีการเสนอที่เหมาะสม และ เป็นวิธีที่เหมาะสมที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ตรงตามแนวทางการความต้องการ (จำเนียร ศิลปวานิช , 2538) จึงควรศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ศิลปะดังนี้

1. การเรียนรู้ศิลปะในระดับประถม

หลักสูตรการเรียนระดับชั้นประถมศึกษากำหนดให้นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จากการศึกษางานวิจัยพบว่า เด็ก แต่ละคนมีความแตกต่างทางด้านกายภาพ ครอบครัวยุทธศาสตร์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทำให้พัฒนาการแต่ละช่วงวัยของเด็กแตกต่างกัน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2533) ในความแตกต่างกัน ลักษณะเด็กแต่ละระดับชั้นในความสนใจทางศิลปะ สรุปได้ดังนี้

ลักษณะเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ชอบที่จะใช้มือปฏิบัติงานด้วยตนเอง การที่เด็กได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระตามความสนใจ เป็นการช่วยให้เด็กได้มีความเพลิดเพลินสนุกสนานในการสร้างสรรค์ เด็กการเล่นที่เป็นการพักผ่อน สนุกสนาน เป็นการแสดงความสามารถของตน ชอบและสนใจในสิ่งที่เป็นประสบการณ์ใหม่ รวมทั้งต้องการแสดงออกเพื่อให้ทุกคนยอมรับในความเป็นสมาชิกของกลุ่ม

ลักษณะเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ความเจริญทางด้านร่างกาย มีความคล่องตัว และมีความแม่นยำขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการใช้สายตาและการใช้มือได้ประสานสัมพันธ์กันดีขึ้น ความเจริญทางด้านกล้ามเนื้อส่วนอื่นดีขึ้น สามารถสร้างงานที่มีรายละเอียดได้มากขึ้นมากกว่าเดิม สามารถสร้างสรรค์งานที่มีรายละเอียดได้มากขึ้นโดยเฉพาะการคำนวณว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเขียนภาพคนมีจะทำงานกลุ่มกับเพศเดียวกัน ระยะเวลาความสนใจนานขึ้นการเดิม มีความสนใจในสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2. พัฒนาการผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ศิลปะศึกษา

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงตามวัยและพัฒนาการที่เกิดขึ้นทางศิลปะ เป็นความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวผู้เรียนกับสภาพสิ่งแวดล้อม เป็นความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการด้านต่างๆ โดย ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กจะทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ด้านต่าง ๆ คือ

- พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตนาการ คือ สิ่งเดียวกัน กิจกรรมศิลปะจะส่งเสริมและให้ผู้เรียนได้ใช้จิตนาการซึ่งเป็นโอกาสให้เด็กได้แสดงเอกลักษณ์เฉพาะตัว ออกมาได้ดีที่สุด

- พัฒนาการทางสติปัญญา คือ การคิดอย่างมีหลักเหตุและผล สิ่งที่เด็กแสดงจะบ่งชี้ถึงพัฒนาการทางสติปัญญา บอกให้รู้ว่าเด็กคนนั้นให้ความสำคัญในการรู้สิ่งแวดล้อมอย่างไร ได้ใช้ความรู้ที่น้อยเพียงใด และสามารถถ่ายทอดความสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมออกได้อย่างไร ระหว่างทำกิจกรรม จะแก้ปัญหาด้วยสติปัญญาของตนเองอยู่ตลอดเวลา

- พัฒนาการทางด้านร่างกาย ระหว่างการทำกิจกรรม การมองและการเคลื่อนไหว ร่างกายจะประสานงานกันตลอดเวลา เด็กจะต้องควบคุมลำตัว แขน นิ้วมือ และส่วนอื่น จนเกิดความชำนาญหรือทักษะเฉพาะตัวสูงและทักษะนี้ จะได้รับการพัฒนาไปเรื่อยๆ

- พัฒนาการทางการรับรู้ คือ การส่งเสริมเรื่องประสาทสัมผัสมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างประสบการณ์ โดยเฉพาะ จักขุสัมผัส กิจกรรมศิลปะจะช่วยให้เด็กสังเกตสีและสิ่งต่างๆรอบๆตัวและระหว่าง ทำกิจกรรม ด้วยเหตุนี้ความสุขความสนุกสนานของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ และสามารถให้เกิดการเรียนรู้จึงล้วนแต่อาศัยประสบการณ์ทางการสัมผัสทั้งสิ้น

- พัฒนาการทางด้านสังคม การเจริญเติบโตทางสังคมของเด็ก สามารถมองเห็นได้จากการสร้างสรรค์ ผลงาน โดยเฉพาะการวาดและระบายสีจะส่งผลถึงพัฒนาการที่เด็กมีต่อตนเองและผู้อื่น ปกติสิ่งที่เด็กจะวาดเป็นรูปแรกคือรูปคน ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ ว่าผลงานเด็กจะสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการที่มีต่อสังคม และตระหนักถึงบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี

- พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ การเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ เริ่มตั้งแต่ขีดเขียน คั่นคว่ำ และประกอบเป็นผลงานของตนเองไม่จำเป็นต้องมีทักษะความชำนาญ จากรวิจัยพบว่า ประสบการณ์ทางศิลปะคือพื้นฐานของกิจกรรมสร้างสรรค์ กระบวนการทางการทำงานศิลปะและผลงานทุกชิ้น สะท้อนให้เห็น ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ของเด็ก

- พัฒนาการสุนทรียภาพ คือ สุนทรียภาพคือคุณค่าที่เกิดจากการจัดรวมความคิด ความรู้สึก และการรับรู้ไว้ภายใต้การแสดงออกที่จะสื่อสารความคิดความรู้สึกไปถึงผู้อื่น โดยคุณค่าจะปรากฏอยู่ในผลงานที่มีลักษณะสร้างสรรค์ของเด็กเสมอ กิจกรรมศิลปะจะส่งเสริมให้เด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รู้จักคิด ความรู้สึก ที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อม มาจัดเข้าด้วยกันเป็นผลงานทางศิลปะ แล้วแสดงออก ด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ

นอกจากนี้ในการส่งเสริมประสบการณ์ของเด็กในการเรียนรู้ประสบการณ์ทางศิลปะที่ ถ่ายทอดออกมาเป็น รูปธรรม จะสะท้อนให้เห็นถึงการอบรมสั่งสอน การช่วยเหลือ การส่งเสริมทาง ศิลปะ รวมถึงการจัดกิจกรรมทางศิลปะของเด็กจะมีพัฒนาการทางด้าน อารมณ์ จิตใจ สังคม ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโต และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามลำดับความสามารถของตน (เลิศ อานันท์นะ , 2526) พัฒนาการด้านต่างๆที่กล่าวมาจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องเปิดโอกาสทางการเรียนรู้ ให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จัดเตรียมสื่อ และวัสดุให้ผู้เรียนทำงานอย่างอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้วยตัวเอง นอกเหนือจากการสอนโดยให้ความรู้ของครูเท่านั้น (เกษร ธิตะจาริ, 2542)

กล่าวได้ว่าผู้เรียน การเรียนการสอนวิชาศิลปะจะสะท้อนให้เห็นพัฒนาการที่ ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา การเรียนรู้ การสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ สังคม อารมณ์ และจิตใจ โดยการผ่านวิธีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ที่เป็นเอกลักษณ์ ของผู้เรียนประกอบกับ ลักษณะการเรียนรู้ ศิลปะตามวัยและพัฒนาการการสอน ทว่าทุกขั้นตอนแต่เริ่มต้นการเตรียมการ สอน ตลอดจนถึงการประเมินผลการเรียนรู้ จึงจะให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ในด้านต่างๆดังที่กล่าว มา

2.1.4 ด้านวิธีการสอน

วิธีการสอน เป็นกระบวนการต่างๆที่ผู้สอนใช้ในการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ และทักษะอย่างตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.1.4.1 รูปแบบวิธีการสอนศิลปศึกษา

บำรุง กลัดเจริญ และคณะ (2527) กล่าวว่า วิธีการสอนต่างๆที่นำมาใช้หาก จำแนกเป็นประเภทแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered Method) โดยครูเป็นผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้ เป็นผู้วางแผน ควบคุมเนื้อหา วัดผลและดำเนินการทุกวิธีทางเพื่อ ต้องการให้เด็กเกิดความรู้
2. วิธีการสอนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Pupil-centered Method) โดยผู้สอน จะให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผนบทเรียน ดำเนินการค้นคว้าความรู้สรุปผล ออกเป็น เกณฑ์ ครูเพียงแนะนำไปสู่การค้นคว้า แนะนำสื่อการเรียนให้นักเรียนได้ทราบ ได้พบความรู้ด้วย ตัวเอง ได้แก่วิธีการสอนแบบทดลอง และแบบเป็นรายบุคคล
3. วิธีการสอนแบบครูและนักเรียนร่วมกัน (Co-operative Group Method)

โดยครูและนักเรียนจะร่วมกันในการจัดบทเรียน วางแผนค้นคว้า หากความรู้ สรุปผลออกมาเป็น

เอกสารเป็นเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ หรือสื่อ หรือวิธีการอื่นใด เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้ จะถือกลุ่มเป็นหลัก ความเห็นของกลุ่มเป็นกลุ่มถือเป็นถูกต้อง เน้นการทำงานเป็นหมู่คณะ เช่นการอภิปราย การแสดง เป็นต้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการสอนศิลปศึกษาไม่ควรยึดอยู่กับรูปแบบหรือวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ผู้สอนควรเลือกวิธีการสอนหลายแบบ ผู้สอนศิลปศึกษาต้องมีการสอนหลายวิธีซึ่งต้องคำนึงถึงเนื้อหา กิจกรรม และเวลาที่เหมาะสมโดยมีรูปแบบ

1. วิธีสอนตามศูนย์สนใจ ผู้สอนตั้งสนใจในเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้การสอนสัมฤทธิ์ผล

2. วิธีสอนแบบ บรรยายหรือแบบ ครูเป็นผู้นำครูจะเป็นผู้ชี้แนะ เสนอแนะการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบและให้เด็กปฏิบัติตาม

3. การสอนสาธิต ครูเป็นผู้แสดงวิธีการทำกิจกรรม โดยจัดเตรียมอุปกรณ์ และแสดงวิธีทำเป็นลำดับขั้นตอน

4. วิธีการสอนแบบสหสัมพันธ์ เป็นการสอนวิชาศิลปะกับวิชาอื่น จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำศิลปะไปใช้สร้างสรรค์มากขึ้น โดยการสอนศิลปะให้ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น (Correlate) เป็นการสอนเพื่อพัฒนาการความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนอาจจะจัดกิจกรรม ทางศิลปะให้สัมพันธ์ กับวิชาอื่นๆได้โดยใช้วิชาเป็นตัวนำบทเรียน

5. การสอนแบบแบ่งกลุ่มอภิปรายและปฏิบัติงาน โดยแบ่งกลุ่มตั้งปัญหา และค้นคว้า

6. วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบถาม เป็นวิธีที่ครูตั้งปัญหาให้และเสนอแนะแบ่งกลุ่มย่อย 4-6 คน นักเรียนจะเป็นผู้หาประสบการณ์เอง โดยการศึกษาค้นคว้าทดลอง หาข้อเท็จจริงด้วยการอ่าน การสัมภาษณ์ การทดลอง

7. วิธีการสอนเป็นทีม เป็นการสอนที่กว้างมาก เนื้อหามาก และใช้ครูมีความสามารถเฉพาะในการสอน ครูต้องไม่น้อยกว่า 2-3 ครูต้องร่วมกันวางแผนการสอน

8. วิธีการสอนแบบเกมส์ เป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนผ่อนคลายอารมณ์ และจิตใจให้นักเรียนเพลิดเพลินกับกิจกรรม

2.1.4.2. แนวทางการสอนศิลปศึกษา

การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา นั้นเกี่ยวข้องกับการจัดสถานการณ์ต่าง ณะผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการสอนทางศิลปะ ซึ่งประกอบด้วยหลักการต่างๆดังนี้

1. การแสวงหาแนวคิด (Interception for an Idea) หมายถึง การกระตุ้นเร้าให้คำแนะนำหรือสร้างแรงบันดาลใจ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะแสวงหาแนวคิดในการแสดงออกทางศิลปะ ตามวิถีทางของตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การวางแผนงานอย่างรอบครอบ (Elaboration and Refinement) เป็นแผนงานสนับสนุนให้เด็กคิดทบทวน เกี่ยวกับการคิด หรือสร้างสรรค์งานของตนเพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ในการปรับปรุงหรือขยายแนวคิดให้กว้างขึ้นเป็นลำดับขั้น

3. การปฏิบัติงานด้านสื่อ (Execution in a Medium) คือ การสนับสนุนให้เด็กสามารถเลือกใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการแสดงออก ในการสร้างงานศิลปะได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความคิดและความสามารถถนัดมาได้ตามความต้องการ

จึงกล่าวได้ว่าจากที่การเรียนการสอนในปัจจุบันจะเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านทักษะดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีการสอนแบบต่างๆหลายวิธีให้เหมาะสมกับนักเรียนจึงจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ได้ครบตามมุ่งหมายที่ตั้งไว้ วิธีสอน จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ ประการหนึ่ง ที่จะทำให้ความมุ่งหมายของการศึกษาหรือจุดประสงค์ของการศึกษาบรรลุผลขึ้นได้แต่ที่สำคัญคือวิธีการสอนศิลปะควรมีเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างมีอิสระ (Free Expression) เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative) และความคิดจินตนาการ (Imagination) ไม่ควรมีอิทธิพลของครู เข้าไปบังคับในการปฏิบัติงานด้านศิลปะของเด็กจึงเกิดผลดีอย่างแท้จริง

2.1.5 ด้านสื่อการสอน

สื่อจะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินได้อย่างราบรื่น และเกิดความเข้าใจของนักเรียนได้ดีขึ้น ครูจึงนำสื่อมาใช้เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน ซึ่งกล่าวได้ดังนี้

2.1.5.1. ความหมายและความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการเรียนหมายถึงเครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอน บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สื่อการเรียนการสอนยังเป็นที่ได้รับความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้ เรียนรู้ต่อไปเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดีและรวดเร็วขึ้นและ เลิศ อานันท์นะ (2526) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนทางศิลปศึกษา หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่างๆที่ใช้ในการสอนศิลปศึกษา เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแสดงออกอย่างได้ผลตามที่ครูได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ คุณค่าและความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนสามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนในชั้นได้ และทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ประสงค์

2. สื่อการสอนจะสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่แปลกใหม่แก่ผู้เรียน และทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ผู้เรียนมีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันมากจะเข้าใจในเนื้อหาวิชาเรียนเช่นเดียวกัน

3. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ เกิดความคิดรวบยอด (Concept) ที่ถูกต้องและมีความหมาย กระจำงแจ่งและมีระเบียบ เพิ่มพูนและขยายขอบเขตของประสบการณ์ให้กว้างขึ้น ช่วยจดจำได้เร็ว แม่นยำ โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย

4. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่เรียน ตรงกับความต้องการ มีผลทำให้เพิ่มแรงจูงใจ

5. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนมีปฏิริยาสะท้อนกลับ ช่วยให้ทราบว่าคุณเรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด

2.1.5.2. รูปแบบของสื่อการสอนทางศิลปศึกษา

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) ได้จัดแบ่งสื่อการสอนศิลปศึกษาตามหน้าที่ของการใช้สื่อแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนรับรู้แล้วช่วยขยายความรู้ ความคิดและความเข้าใจของผู้เรียน ผลจากการเรียนรู้นั้นจะมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์งานศิลปะโดยตรงหรือไม่ก็ได้ สื่อการสอนในลักษณะนี้ ได้แก่ อุปกรณ์ วัสดุ และการสาธิตสื่อเหล่านี้จะช่วยขยายเนื้อหาสาระทางศิลปะและเมื่อถึงโอกาสที่ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมศิลปะ ความรู้ ความคิด และความเข้าใจเหล่านั้น จะมีผลต่องานศิลปะทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบ

2. สื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพื่อเป็นสื่อสนใจในการแสดงออกและการสร้างสรรค์งานศิลปะ สื่อการสอนในลักษณะนี้จะทำกระตุ้นการรับรู้ทางด้านเนื้อหาและรูปแบบกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ ความคิด และจินตนาการ ออกมาทางด้านงานศิลปะ สื่อการสอนประเภทนี้ได้แก่ วัตถุต่างๆ เช่น คน หุ่นนิ่ง เป็นต้น

3. สื่อการสอนที่เสนอให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด และความเข้าใจขึ้นจากผลของการปฏิบัติ คือ ผลงานศิลปะตามเป้าหมายของสื่อ นั้น สื่อชนิดนี้ ได้แก่ การทดลองและปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ซึ่งการเสนอสื่อนี้จะมีสภาพเป็นนามธรรมและปฏิบัติ งานด้วยสื่อการสอนชนิดนี้

สื่อการสอน ไม่จำเป็นต้องเป็นวัสดุอุปกรณ์ราคาแพงอย่างที่เข้าใจ แต่จะประกอบด้วยวัสดุที่มีราคาถูก จัดหาง่ายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ , 2525)

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ คือ สิ่งที่เป็นวัสดุสิ้นเปลืองใช้แล้วหมดไปหรือเสียหายได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพชุด กระดาษ เป็นต้น

2. สื่อการสอนด้วยอุปกรณ์ คือ การสอบประเภทใช้เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสอนโดยตรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่น ของจริง หุ่นจำลอง เครื่องฉาย

3. สื่อการสอนประเภทวิธีการ คือ กระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่ต้องใช้ อุปกรณ์และไม่ใช้อุปกรณ์ เช่น การฟังวิทยากร การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร การสาธิต เป็นต้น

ในส่วน ของการแบ่งประเภทสื่อตามลักษณะของสื่อ นั้น สามารถแบ่งประเภทสื่อการสอนศิลปศึกษา จำนวน 2 ประเภทใหญ่ (เลิศ อนันทนะ , 2525) คือ

1. สื่อการสอนที่เป็นวัตถุ (รูปธรรม) สื่อประเภทนี้ทำให้เกิดการกระตุ้นความคิดผู้เรียนมองเห็นได้ เช่น ภาพตัวอย่าง ผลดีทำให้มีโอกาสฝึกทักษะและความแม่นยำในการใช้เครื่องมือ ผลเสียคือ ปิดกั้นจินตนาการของเด็ก

2. สื่อการสอนที่เป็นความคิด (นามธรรม) สื่อประเภทนี้ได้แก่ ความคิด จินตนาการ จากประสบการณ์ในชีวิต ที่มีการผ่านประสบการณ์นั้นมาแล้ว นำมากำหนดหัวข้อให้แก่เด็กได้แสดงออก ซึ่งผลดีคือเด็กได้ใช้จินตนาการ และได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมา

สรุปได้ว่า สื่อการสอนศิลปศึกษา ถ้าจัดตามลักษณะของสื่อแบ่งได้สองประเภท คือ สื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม และสื่อการสอนนามธรรม ซึ่งสามารถแบ่งประเภทตามหน้าที่การใช้ได้ อีก แต่สิ่งที่สำคัญคือ การใช้สื่อการสอนที่ดีนั้น ควรให้เหมาะสมกับเนื้อหาการสอน จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.6 ด้านสิ่งแวดล้อม

ในด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนหรือสิ่งแวดล้อมทางการศึกษามีความสำคัญต่อระบบการเรียนการสอนเอื้ออำนวยต่อการเรียนการรู้และสนองต่อความต้องการผู้เรียนได้เป็นอย่างดีโดยกล่าวถึงดังนี้

2.1.6.1.รูปแบบของสภาพแวดล้อมทางการเรียน

เบอร์นาร์ด(Bernard,1960 อ้างใน ประวรรณ ดวงรัตน์ , 2541) กล่าวว่า งานด้านการเรียนการสอนส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงบรรยากาศของชั้นเรียนและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต โดยที่สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน มีด้วยกัน 2 ด้าน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ห้องเรียน เช่นขนาดรูปร่าง ห้องปฏิบัติการ
2. สภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน ผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนกับเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบรรยากาศทางด้านการบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.6.2 หลักการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ด้านของสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการเรียนการสอนศิลปะโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายในห้องปฏิบัติงานศิลปะ ควรเป็นห้องเรียนที่แยกเป็นเอกเทศ ต้องมีความกว้างเพื่อเคลื่อนไหวคล่องตัวของผู้เรียน และมีความแตกต่างจากห้องธรรมดาและการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษาควรมีความพร้อมที่สมบูรณ์ เช่น ห้องเรียน เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ บรรยากาศในการเรียน และห้องเรียนศิลปะที่สมบูรณ์ต้อง มีขนาดใหญ่กว่าปกติ (ประเสริฐ ศิลรัตน์ , 2529)

1. ขนาดและสภาพห้องต้องมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียนที่จะทำการเรียนการสอนและทำกิจกรรมได้สะดวก และสว่างเพียงพอทั่วทั้งห้องเรียน อีกประการหนึ่งคือ การถ่ายเทอากาศ ควรมีประตูหน้าต่างหลายๆ เพื่อให้อากาศภายในห้องเย็นสบาย

2. วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน เครื่องใช้ต่างๆ ควรประกอบด้วย โต๊ะ เก้าอี้ ขาหย่าง เขียนภาพ ชั้นตู้ เป็นต้น พร้อมในตู้เก็บเครื่องมือ

3. การจัดโต๊ะเรียนในลักษณะของกิจกรรมในการเรียนการสอน

4. การจัดห้องเรียนเฉพาะรายวิชา หรือ จัดห้องเรียนประจำวิชา คือห้องเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ห้องเรียนศิลปะ

5. การจัดบรรยากาศในห้องเรียน ให้เด็กได้แสดงออก ไม่ควรมีระเบียบมากภายในห้อง บุคลิกภาพของครูมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนซึ่ง เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิด ของสัมฤทธิ์ เพชรคง (2543) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมว่าเป็นลักษณะเกี่ยวกับบรรยากาศ ในการเรียนการสอนศิลปะเป็นพฤติกรรมของผู้สอนกับผู้เรียนที่มีต่อกัน

จึงกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอนมีผลส่งช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้หากมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ทั้งทางด้านบรรยากาศและพฤติกรรม การเรียนอย่างสอดคล้องกับลักษณะ การเรียนการสอนในชั้นกิจกรรม

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะของสี่ที่ประกอบด้วย 5 ประการ หลัก เป็นหลักครอบคลุมการจัดกิจกรรมทางศิลปะในภาพรวมคือในส่วนของผู้ให้สารคือผู้สอนและผู้รับ คือผู้เรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี่ถือว่าเป็นกิจกรรมเริ่มต้นของศิลปะชั้นแรกของเด็กเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ในพัฒนาการด้านศิลปะอื่นๆและทักษะการตีความหมายและการจดจำในวิชาเรียนรอบข้างด้านอื่น ตามพัฒนาการเรียนรู้โดย จะนำเสนอถึงความ เป็นมา และแนวคิดในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี่ไว้ในต่อไป

2.1.7 ศิลปะพัฒนาการกับความรูสึกของเด็ก

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2546) กล่าวว่า ศิลปะทำงานร่วมกับการพัฒนาการความรูสึกของเด็กโดยที่การทำงานศิลปะ เป็นความสุขมาจากการใช้จินตนาการ การคิดคั่นการทดลองกับวัสดุแปลกๆ กล่าวง่ายๆ ว่าเป็นความสุขมาจากการแสดงออกทางความรูสึกและการรับรู้ของตนเองที่มีต่อโลกภายนอก งานศิลปะ ใช้ความรู้ที่ได้จากความรู้สึก (Intuitive Knowledge) เป็นสำคัญการสอนวิชาศิลปะจึงควรจึงควรสอนตามความรู้ธรรมชาติดึงเรียน ซึ่งความรู้จากความรู้สึกต้องอาศัยการสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสและจินตนาการ (Perception and Imagination) ประสบการณ์ทางศิลปะเป็นสิ่งเดียวที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้โลกด้วยความรู้สึกของตน กิจกรรมทางศิลปะจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็ก

ทั้งนี้ในแนวทางวิทยาศาสตร์ได้ค้นคว้าพบว่า สมองซีกซ้ายและขวาของมนุษย์ต่างเรียนรู้คนละวิธี ได้ข้อสรุปถึงความถนัดโดยธรรมชาติของสมองทั้งสองซีกได้กล่าวไว้ว่า ความถนัดที่แตกต่างกันของสมองทั้งสองซีก คือ ซีกซ้าย เรียนรู้เรื่องต่างๆด้วยเหตุและผล ละเอียดเป็นการเรียนรู้เชิงปริมาณ หรือเรียนรู้ด้วยเหตุและผล ซีกขวาเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยความรู้สึก เข้าใจสิ่งต่างๆด้วยภาพรวม เป็นการเรียนรู้เชิงคุณภาพ หรือเรียนรู้ด้วยความรู้สึก

ตามทฤษฎีจิตวิทยา เกสตัลท์ (Gestalt) ได้พบว่ามนุษย์ จะเรียนรู้สิ่งต่างๆได้เป็นภาพรวม ก่อนรายละเอียด เป็นเหตุผลที่ทำให้เชื่อได้ว่าควรฝึกเด็กเล็กๆซึ่งมีความพร้อมในสมองซีกขวามากกว่าอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ให้รู้จักมองโลกเป็นภาพรวมเสียก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เผชิญกับโลกแห่งรายละเอียดต่อไป กิจกรรมเดียวที่สอดคล้องกับความคิดดังกล่าว และช่วยให้เปิดตาของเด็ก คือ กิจกรรมทางศิลปะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความรู้สึกต่างๆ

ความรู้ทางศิลปะ มีพื้นฐานจากจินตนาการ แต่ความรู้ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มีพื้นฐานจากความคิดรวบยอด การเรียนรู้ทั้งสองแบบต่างก็เป็นหนทางที่ทำให้มนุษย์เข้าใจโลก และประสบการณ์ต่างๆที่อยู่รอบตัว

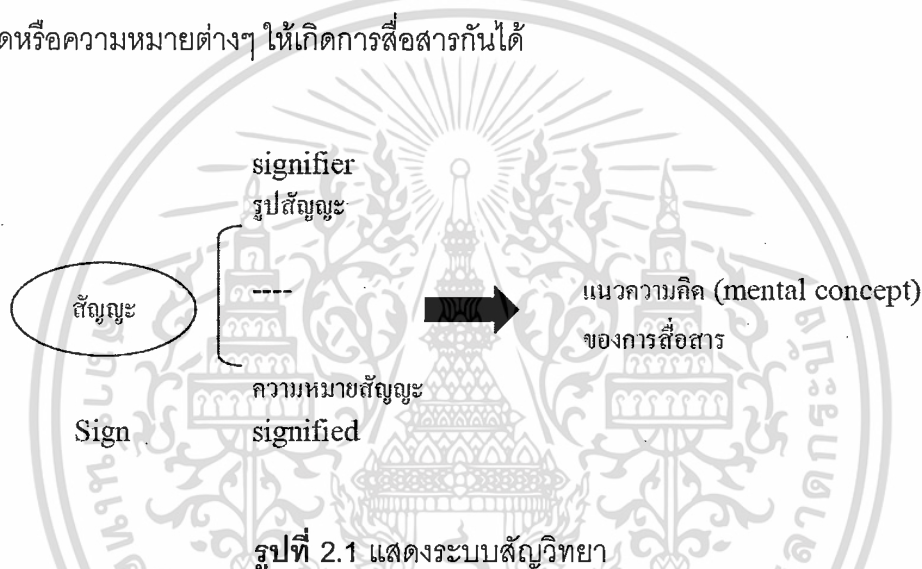
นักการศึกษาทางศิลปะยอมรับว่าเด็กๆ จะเรียนรู้โลกประสาทสัมผัสของตนเองก่อน การเรียนรู้ด้วยการคิดหรือใช้เหตุผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เด็กพัฒนาความฉลาดของตนเองโดยผ่านกิจกรรมทางจินตนาการให้มากที่สุด อย่างน้อยก็ก่อนถึง 11-12 ขวบ เช่น วาดภาพระบายสี ด้านดนตรี ด้านการเข้าใจเรื่องสี และการเคลื่อนไหว เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และจะยิ่งมีคุณค่าเพิ่มขึ้น ถ้าเด็กได้นำมาถ่ายทอดทางศิลปะ เนื่องจากศิลปะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติวัยเด็ก โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะระบายสีและการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี จะเป็นพื้นฐานทางความเข้าใจละเอียดเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ดังนั้นกิจกรรมทางศิลปะ จึงเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีได้เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 แนวคิดทางสัญวิทยา

แฟร์ดีน็อง เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเป็นผู้เสนอทฤษฎีสัญวิทยา (semiology) โซซูร์ กล่าวว่า กระบวนการสร้างความหมาย (process of signification) อาศัยองค์ประกอบของสัญวิทยา 2 ประการ คือ รูปสัญวิทยา (signifier) และความหมายสัญวิทยา (signified) รวมกันเข้าเป็นสัญวิทยา (sign) โซซูร์ชี้ให้เห็นว่าการนำถ้อยคำ ภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวมาประกอบเข้ากับแนวความคิดใดแนวความคิดหนึ่ง เช่น ความเศร้า ความยินดี ถ้อยคำ/ภาพนั้นๆ จะกลายเป็นสัญวิทยาของแนวความคิดนั้น ระบบภาษาจึงเป็นการจัดระบบสัญวิทยาต่างๆ ขึ้นมา และมีการถ่ายทอดจนเป็นที่รับรู้ เข้าใจ และยอมรับในความหมายที่ใช้ มนุษย์ทุกคนทุกสมัยล้วนมีระบบความคิดและมีการสร้างภาษา (ระบบสัญวิทยา) ขึ้นมา เพื่อสื่อความคิดหรือความหมายต่างๆ ให้เกิดการสื่อสารกันได้

การสร้างความหมายในระบบสัญวิทยาจึงมีลักษณะที่ไม่แน่นอนตายตัว และไม่มี ความหมายในตัวเอง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญวิทยากับความหมายสัญวิทยาเป็นเรื่องการ กำหนดขึ้นมากกว่าจะเป็นไปโดยธรรมชาติ (arbitrary nature of sign) ความหมายที่ได้จึงขึ้นอยู่กับ การเลือกรูปสัญวิทยาเข้ามาเข้ากับ ความหมายสัญวิทยาที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือสังคม ความหมายของสัญวิทยาต่างๆ สามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่ แตกต่างกัน

ในแต่ละยุคสมัย การสร้างระบบความหมายด้วยวิธีการทางสัญวิทยาจึงนับว่าเป็นวิธีการ ทางภาษาที่มีความสำคัญในการสื่อสารความคิดของมนุษย์

ประเภทของสัญวิทยา (Sign) ชาร์ลส์ แซนเดอร์ส เพียร์ซ (Charles S. Peirce, 1839-1914) แบ่งสัญวิทยาออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ 1) ภาพเหมือนหรือรูปจำลอง (icon) หมายถึงภาพเหมือนที่ ถูกนำมาแสดงแทนของจริง เช่น รูปกบ รูปเรือใบ รูปคนกำลังวิ่งออกกำลังกาย 2) ดรรชนี (index)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายถึงสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงเชิงเหตุผลไปสู่ความเป็นจริง เช่น คว้นไฟเป็นดรชนีที่เชื่อมโยงกับไฟไหม้ เสียงหวูดรถไฟบอกให้รู้ว่ามืรถไฟกำลังจะแล่นผ่านมา 3) สัญลักษณ์ (symbol) หมายถึงรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ (signifier/signified) ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน แต่ถูกนำมาเข้าคู่กันเพื่อสื่อความคิดหรือความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

	Signifier	signified
	รูปสัญลักษณ์	(ความหมายสัญลักษณ์)
SIGN	รูปนกพิราบสีขาว	เป็นสัญลักษณ์ของเสรีภาพ
	รูปนกเขาสีขาวกับกิ้ง โอลีฟ	เป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ

รูปที่ 2.2 แสดงตัวอย่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์

นอกจากนี้ ไชซูร์เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่สำคัญอยู่ 2 แบบ ในระบบภาษา คือ

1.) ความสัมพันธ์ในแนวราบของภาษาหรือวากยสัมพันธ์ (syntagmatic relations) เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการนำเอาคำต่างๆ มาเรียงต่อกันเป็นเส้นตรง ในลักษณะของรูปประโยค คำต่างๆ มีความสัมพันธ์ในระดับเดียวกัน และจะมีค่าอยู่ในตำแหน่งเฉพาะของตน เช่น ประโยค เพื่อน ของฉันแวะมาเยี่ยมฉัน กับ ฉันแวะไปเยี่ยมเพื่อนของฉัน เป็นการเรียงคำในระดับเดียวกัน แต่แต่ละประโยคจะมีความหมายแบบเฉพาะขึ้นอยู่กับว่าคำใดอยู่ก่อน หรือหลังคำใด การเรียงคำไม่เหมือนกันจะทำให้ความหมายของประโยคนั้นแตกต่างออกไป

2.) ความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง แบบหมวดหมู่ หรือแบบกระบวนทัศน์ (associative/paradigmatic relations) เป็นความสัมพันธ์ของการนำคำที่มีลักษณะคล้ายกันมาจัดไว้เป็กลุ่มคำในชุดเดียวกัน ทำให้เห็นความหมายของคำที่เชื่อมโยงกันอยู่ เช่นคำว่า ตำรวจ มีคำอื่นๆ ในชุดเดียวกัน ได้แก่ คำว่าโรงพัก อาชญากรรม ค่าปรับจรรยาจร ส่วยจรรยาจร เป็นต้น ในความสัมพันธ์ของภาษาแบบแนวกระบวนทัศน์คำต่างๆ ไม่ได้ปรากฏให้เห็นพร้อมกันเป็นรูปประโยคแบบเดียวกับความสัมพันธ์แบบวากยสัมพันธ์แต่เมื่อพูดคำใดคำหนึ่ง ผู้พูดหรือผู้ฟังจะนึกถึงและสามารถเชื่อมโยงกับคำอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกันได้ ความสัมพันธ์ของภาษาแบบวากยสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยย่อยกับหน่วยใหญ่ เป็นเรื่องของระบบภาษาในขณะที่ความสัมพันธ์แบบกระบวนทัศน์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยย่อยแต่ละหน่วย เป็นเรื่องของการใช้ภาษาของแต่ละบุคคล (parole) ซึ่งได้เรียนรู้มาแล้วและเก็บสะสมไว้ในระดับจิตไร้สำนึก

ระบบสัญลักษณ์และความสัมพันธ์ของภาษาทั้งสองของภาษาทั้งสองแบบข้างต้น เป็นพื้นฐานทางภาษาที่ผู้ใช้แต่ละคนต้องนำมาใช้พร้อมๆ กัน และเป็นความรู้นำไปสู่ลักษณะการใช้ภาษาใน 2 รูปแบบ คือ

1.) ภาษาอุปมาอุปไมย (metaphor) เป็นการใช้รูปสัญลักษณ์แทนที่กันโดยได้ความหมายอย่างเดียวกัน เช่น คำว่า "รถเบนซ์" แทน "ความหรูหราหรือร่ำรวย" เมื่อใช้คำหนึ่งแทนที่อีกคำหนึ่งก็จะยังคงได้ความหมายเดียวกัน

2.) ภาษานามมัย (metonym) เป็นการใช้รูปสัญลักษณ์หรือคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน คำว่ายากจนกับกระท่อมคำว่าลูกทุ่งกับคนชนบท คำที่ใช้ต้องมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงในทฤษฎีโครงสร้างนิยมมีการมองระบบสัญลักษณ์ว่า มีความหมายหลายระดับด้วยกันจากการที่มีการเข้ารหัสเอาไว้ ได้แก่

ความหมายตรง (denotative meaning) เป็นความหมายระดับพื้นผิว (manifest meaning) ไม่ต้องอาศัยการตีความก็เข้าใจได้ทันที เรียกความหมายระดับนี้ว่า ความหมายตรง (Denotative meaning)

ความหมายแฝง (connotative meaning) เป็นความหมายในระดับลึก (latent meaning) ต้องอาศัยการตีความเฉพาะตัวจึงจะเข้าใจ เรียกความหมายระดับนี้ว่า ความหมายแฝง (connotative meaning)

โรล็องด์ บาร์ตส์ ได้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อนำเอารูปแบบต่างๆ ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานในระบบภาษามาวิเคราะห์แล้ว จะเข้าใจวิธีทำงานของภาษาในวรรณกรรม/สื่อต่างๆ ที่ถ่ายทอดสิ่งที่เป็นมายาคติ(myth) ออกมา

	1.รูปสัญลักษณ์ (signifier)	2.ความหมายสัญลักษณ์ (signified)	
ภาษา มายาคติ	3.สัญลักษณ์(sign)		อุดมการณ์
	I รูปสัญลักษณ์	II ความหมาย สัญลักษณ์	
	III สัญลักษณ์		

ที่มา: Barthes, 1972: 115.

รูปที่ 2.3 การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมายาคติ

ระบบมายาคติเป็นระบบความหมายชุดที่สอง มีการสื่อความหมายในระดับที่สอง คือ ความหมายแฝง (connotation) หรือความหมายของมายาคติ มายาคติเป็นโครงสร้างภาษาที่มีพื้นฐานอยู่บนระบบภาษา ในระดับที่เหนือภาษา (metalanguage) ในระบบมายาคติจะใช้ภาษาออกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพถ่ายภาพวาด งานเขียน แผ่นป้ายประกาศ พิธีกรรม วัตถุ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีการเข้ารหัสหรือเป็นภาษาสัญลักษณ์มาเป็นตัวกลางในการสื่อความหมาย แทนที่จะสื่อความหมายตรงๆ ซึ่งทำให้สารที่ สื่อออกมาผ่านโครงสร้างของระบบภาษามีความหมายที่ลึกซึ้งและมีพลังในการสร้างความเชื่อในฝ่ายผู้อ่านหรือผู้ดู ในระดับสุดท้ายของการทำงานของระบบภาษา ความหมายแฝงจะทำงานร่วมกับมายาคติ และจะกลายเป็นการสื่อสารอุดมการณ์ที่ต้องใช้มายาคติเป็นพื้นฐาน ในวิถีคิดของบาร์ตส์ได้ให้ความสำคัญกับรูปแบบของโครงสร้างภาษามากกว่าเนื้อหาสาระ และทั้งหมดนี้คือกลไกของภาษาที่บาร์ตส์เห็นว่าถูกใช้ในการปลุกฝังมายาคติและครอบงำผู้รับด้วยอุดมการณ์ กระแสหลักที่ถ่ายทอดผ่านวรรณกรรม หนังสือและละคร และสื่อรูปแบบอื่น (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ , 2547)

Follis และ Hammer (1979) ได้นำเสนอวิธีการการพัฒนาสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดความเป็นสากลใช้ได้ยาวนานประเทศ โดยสถาบันออกแบบกราฟิกของสหรัฐอเมริกา (America Institute of Graphic Arts) หรือ AIGA ได้กำหนดกฎเกณฑ์การประเมินสัญลักษณ์ไว้ 3 ประการ คือ

1.) ซีแมนติก (semantic) เน้นเรื่องความหมาย คือความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับความหมายสัญลักษณ์สามารถเป็นตัวแทนหรือสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนต่อคนในหลายวัฒนธรรมตัวอย่างเช่น รูปหูโทรศัพท์ สามารถใช้เป็นสื่อให้ทุกคนเข้าใจได้ว่าบริเวณนั้นมีโทรศัพท์

2.) ซินแทคติก (syntactic) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์รูปหนึ่งกับรูปอื่นๆ ในชุดเดียวกัน หรือเข้าระบบเดียวกัน

3.) เพกเมติก (pragmatic) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับผู้ใช้หรือผู้ดู และสามารถมองเห็นได้ชัดในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ตัวอย่าง เช่น สัญลักษณ์นั้นสามารถมองเห็นได้ชัดแม้ป้ายนั้นมีขนาดเล็กหรือใช้สีเข้มบนพื้นขาว เพื่อให้เห็นชัดในอากาศสลัว (ทองเจือ เขียดทอง, 2542)

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการเรียนรู้สัญลักษณ์วิทยา ที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยพบว่าการสอดแทรกการสอนต่างๆ อยู่ในการเรียนการสอนของโรงเรียนหลักสูตร วอลดอร์ฟได้มีการแทรกอยู่ในการเรียนและการเล่นในช่วงเวลาเล่นอิสระของเด็กในแต่ละการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาศิลปะศึกษา ในโรงเรียนการศึกษาวอลดอร์ฟ จะมีการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในองค์รวม โดยการให้เด็กรู้เรียนรู้เรื่องสีจากการสังเกตผ่านการเล่นนิทานและเรื่องเล่าต่างๆ ในบทเรียนวิชาต่างๆ และเชื่อมโยงความเข้าใจ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสีกับสัญลักษณ์วิทยาของสีในการเรียน

2.3 แนวคิดการเรียนรู้การสอนการศึกษาวอลดอร์ฟ

2.3.1 ทฤษฎีสี

2.3.1.1 ความหมายของทฤษฎีสี

ทฤษฎี หมายถึง ความจริงที่ได้พิสูจน์แล้ว หรือ หลักวิชา

สี หมายถึง แสงที่มากกระทบวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาเรา ทำให้เห็นเป็นสีต่างๆ

ทฤษฎีสี หมายถึง หลักวิชาเกี่ยวกับสีที่สามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา

สีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต ซึ่งมนุษย์รู้จักสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันมาตั้งแต่สมัย ดึกดำบรรพ์ในอดีตกาลมนุษย์ได้ค้นพบสีจากแหล่งต่าง ๆ จากพืช สัตว์ ดิน และแร่ธาตุนานาชนิดจากการค้นพบสีต่าง ๆ เหล่านั้นมนุษย์ได้นำเอาสีต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางโดยนำมาระบายลงไปบนสิ่งของภาชนะเครื่องใช้หรือระบายลงไปบนรูปปั้นรูปแกะสลักเพื่อให้รูปเด่นชัดขึ้น มีความเหมือนจริงมากขึ้น รวมไปถึงการใช้สีวาดลงไปบนผนังถ้ำ หน้าผาก่อนหิน เพื่อใช้ถ่ายทอดเรื่องราว และทำให้เกิดความรู้สึกถึงพลังอำนาจที่มีอยู่เหนือสิ่งต่าง ๆ ทั้งปวง การใช้สีทาตามร่างกายเพื่อกระตุ้นให้เกิดความอีกกึกก้องพลังอำนาจ หรือใช้สี เป็นสัญลักษณ์ในการถ่ายทอด ความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งในสมัยเริ่มแรก มนุษย์รู้จักใช้สีเพียงไม่กี่สี สีเหล่านั้นได้มาจากพืช สัตว์ ดินแร่ธาตุต่าง ๆ รวมถึงขี้เถ้าเขม่าควันไฟ เป็นสีที่พบทั่วไปในธรรมชาติ นำมาถู ทาต่อมาเมื่อทำการย่างเนื้อสัตว์ ไขมัน น้ำมัน ที่หยดจากการย่างลงสู่ดินทำให้ดินมีสีสนับสนุนใจสามารถนำมาระบายลงบนวัตถุ และติดแน่นทนนานดังนั้น ไขมันนี้ จึงได้ทำหน้าที่เป็นส่วนผสม (binder) ซึ่งมีความสำคัญในฐานะเป็นสารชนิดหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบของสี ทำหน้าที่เกาะติดผิวหน้าของวัสดุที่ถูกนำไปทาหรือระบายนอกจากไขมันแล้วยัง ได้นำไขขาว ขี้ผึ้ง (Wax) น้ำมันลินสีด (Linseed) กาวและยางไม้ (Gum arabic) เคซีน (Casein: ตะกอนโปรตีนจากนม) และสารพลาสติกโพลีเมอร์ (Polymer) มาใช้เป็นส่วนผสมทำให้เกิดสีชนิดต่าง ๆ ขึ้นมาองค์ประกอบของสีแสดงได้ดังนี้

$$\text{เนื้อสี (รงควัตถุ)} + \text{ส่วนผสม} = \text{สีชนิดต่าง ๆ}$$

ในสมัยต่อมาเมื่อมนุษย์มีวิวัฒนาการมากขึ้นเกิดคตินิยมในการรับรู้และชื่นชมในความงามทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) สีได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางและวิจิตรพิสดารจากเดิมที่เคย ใช้สีเพียงไม่กี่สีซึ่งเป็นสีตามธรรมชาติ ได้นำมาซึ่งการประดิษฐ์คิดค้นและ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมาเป็นจำนวนมากทำให้เกิดการสร้างสรรคความงามอย่างไม่มีขีดจำกัดโดยมีการ พัฒนามาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.2 ที่มาของสี

สีที่มนุษย์ใช้อยู่ทั่วไป ได้มาจาก

1. สสารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และนำมาใช้โดยตรง หรือด้วยการสกัด ดัดแปลงบ้าง จากพืช สัตว์ ดิน แร่ธาตุต่าง ๆ

2. สสารที่ได้จากการสังเคราะห์ซึ่งผลิตขึ้นโดยกระบวนการทางเคมี เป็นสารเคมีที่ผลิตขึ้นเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้ สะดวกมากขึ้น ซึ่งเป็นสีที่เราใช้อยู่ทั่วไปในปัจจุบัน

3. แสง เป็นพลังงานชนิดเดียวที่ให้สี โดยอยู่ในรูปของรังสี (Ray) ที่มีความเข้มของแสงอยู่ในช่วงที่สายตามองเห็นได้

สีสันที่ปรากฏแก่สายตาของเรา มีมากมายมหาศาล ทุกสิ่งทุกอย่างล้วน มีสีด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมีนักวิชาการได้นิยามความหมายของสี ไว้ ดังที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาคือ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542) ให้ความหมายของสี ว่า สี หมายถึงลักษณะของแสงสว่าง ปรากฏแก่สายตาให้เห็นเป็นขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น สี ทาบ้าน สีย้อมผ้า สีวาดภาพ

จากนิยามความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สี มีความเกี่ยวข้องกับแสงสว่าง โดยตรง เพราะแสงกระทบวัตถุต่างๆ แล้ววัตถุนั้น สะท้อนเป็นคลื่นแสงออกมาให้มองเห็น

2.3.1.3 ประเภทของสี สีที่อยู่รอบตัวเรามีที่มา 3 ทาง คือ

1) สสารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และนำมาใช้โดยตรงหรือด้วยการสกัด ดัดแปลงบ้างจากพืช สัตว์ ดินแร่ธาตุต่างๆ

2) สสารที่ได้จากการสังเคราะห์ ซึ่งผลิตขึ้นโดยกระบวนการทางเคมี

3) แสงเป็นพลังงานชนิดเดียวที่ให้สีโดยอยู่ในรูปแบบของรังสี (Ray) ที่มีความเข้มแสงอยู่ในช่วงที่สายตามองเห็นได้

ประเภทของสีจะแบ่งตามลักษณะของเนื้อสี สีบางประเภทได้จากประเภทได้จากธรรมชาติ บางประเภทได้จากสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ จึงแบ่งประเภท ของสี ตามคุณสมบัติ ของเนื้อสี ออกเป็นสามประการ ดังนี้คือ 1) สีประเภทโปร่งแสง ได้แก่ สีน้ำ สีเมจิก และสีอื่น ๆ 2) สีประเภทอับแสง ได้แก่ สีโปรเตอร์ สีฝุ่น และสีเขียนผ้า 3) สีทึบแสง

2.3.1.4 อิทธิพลของสีกับการจำ

สีเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างภาพมีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้สึแก่ผู้ดูและครอบคลุมประสบการณ์แห่งการเรียนรู้โลกทัศน์ (Visual World) สีแต่ละชนิดย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะ การเลือกใช้สีอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การสื่อความหมายและเพิ่มความสวยงามของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ในทางกลับกันสีที่ไม่เหมาะสม อาจสร้างความยากลำบากในการอ่านหรือรบกวนสายตาผู้ใช้รวมทั้งทำให้การสื่อความหมายผิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดผลต่อความสามารถของมนุษย์ในการเห็นความแตกต่างของวัตถุเท่านั้นแต่ยังก่อให้เกิดผลที่ได้ทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ความชอบ และความสวยงามอีกด้วย เราสามารถอธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น เมื่ออ้างถึงสีนั้น

สิ่งเร้าที่เกิดจากการมองเห็น คือ รังสี แม่เหล็กไฟฟ้า รังสีแม่เหล็กไฟฟ้าแตกต่างกันที่ความรุนแรงคลื่น Amplitude และความยาวคลื่น Wavelength ช่วงหนึ่งของรังสีแม่เหล็กไฟฟ้าที่สัมผัส Receptor ในตาจะทำปฏิกิริยาทางเคมี ทำให้เกิดกระแสประสาทต่อไปยังสมอง ทำให้รู้สึกเห็นรังสีแม่เหล็กไฟฟ้า ช่วงนี้มีคลื่นอยู่ระหว่าง 380-780 มิลลิเมตร เรียกว่าแสง รังสีที่มีความยาว หรือสั้นกว่านี้ จะไม่ทำให้เกิดความรู้สึกเห็นเลย การเห็นของคนเราสามารถแยกความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ด้านคือ 1. ชนิดของสี เช่น เห็นเป็นสีแดง สีนํ้าเงิน สีเขียว เป็นต้น ตัวแปรที่ทำให้เห็นสีต่างกัน คือความยาวของคลื่นแสง

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟนั้น มีความเข้าใจถึงสีที่เรียนได้คือ สีแท้ หรือแม่สี เด็กจะเรียนรู้สีจากการผสมสีในวิชาเรียนศิลปะโดยทางผู้สอนกล่าวว่า เด็กในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งสามารถแยกแยะสีคู่ใกล้ ได้และในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สามของโรงเรียนแสนสนุกไตรทักชะ และโรงเรียนปัญญาทึบนั้นสามารถแยกสีคู่ตรงข้ามได้ กล่าวได้ว่าเด็กมีการเรียนรู้ทักษะเรื่องการแยกสีต่างๆส่วมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนของวิชาศิลปะศึกษาภายในโรงเรียน

2.3.2 ทฤษฎีองค์ประกอบ (Component Theory)

ผู้เสนอทฤษฎีนี้คนแรก คือ โทมัส ยัง Thomas Young, 1773-1829, อ้างในสมควรวรสันต์, 2525 ได้เสนอทฤษฎีเรื่องสีพื้นฐาน สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน

สี Colour เนื่องจากสภาพแวดล้อมตัวเราล้วน เต็มไปด้วยสีล้วน สิ่งที่ทำให้มนุษย์เห็นสีจากแสงอาทิตย์ ในแต่ละสีมีคุณลักษณะ Quality ที่แตกต่างกันความรู้ด้านวิชาการในมนุษย์ปรัชญาใช้ทฤษฎี ของโยฮันน์ โวลฟ์กัง ฟอนเกอเธ่ (Johann Wolfgang Von Goethe) มาเป็นหลัก รวมถึง ทฤษฎีของรูดอล์ฟ สไตเนอร์ Rudolf Steiner 's Colour Theory) ซึ่งเห็นว่า

สีส่งผลต่อการพัฒนามิติภายในของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากการมองเห็นสีขณะเดียวกัน มนุษย์ก็ถ่ายทอดความรู้สึกข้างในออกมาเป็นสีล้วนต่างๆซึ่งเชื่อมโยงกับดวงจิตโดยแท้ โดยการมองสีเพื่อสื่อความหมายและความรู้สึกในสีนั้น

เหตุนี้เอง สีในความหมายของมนุษย์ปรัชญาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงาน ของนักบำบัด สียังสามารถส่งผลกระทบต่อระบบอวัยวะภายในรวมถึงส่งผลต่อพลังชีวิต เกอเธ่ กล่าวไว้ในว่า ไม่เฉพาะความรู้สึกภายนอกเท่านั้นที่เราสัมผัสได้จากสี แต่เป็นเรื่องความสัมพันธ์ภายในได้ เช่น ถ้าवादภาพสีม่วงหรือสีแดงได้อย่างลึกซึ้งจนได้ คุณลักษณะของสีม่วงและสีแดงนั้นจะปรากฏ

ในดวงจิตของผู้ว่าด้วย สี่ที่เป็นกลางและเป็นธรรมชาติ จะช่วยสร้างสมาธิ ขณะที่เสียงดนตรีก็สามารถส่งผลดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ คณิต ภาษา ศิลปะ และความคิดที่สร้างสรรค์ของลูกได้

ซึ่งหลัก ทฤษฎีการศึกษาของวอลดอร์ฟ แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟที่นำมาในสังคมไทยมีความเชื่อที่ว่า การศึกษาที่จะช่วยพัฒนามนุษย์ผู้มีอิสระทางความคิด สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางของชีวิตได้เองด้วยการพัฒนาสมดุลในสมรรถภาพทั้งสามประการของมนุษย์ ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก และความมุ่งมั่น จึงได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชื่อว่า ปัญญาไทย ใช้แนวทางการศึกษาเป็นตามรูปแบบของวอลดอร์ฟ และปรับให้เข้ากับ สังคมและวัฒนธรรมไทย ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ทั้งทางการและสภาพจิตวิญญาณของผู้เรียน จนเป็นที่สนใจในวงการการศึกษา ก่อให้เกิดโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรวอลดอร์ฟอื่นๆ ตามมา ในปัจจุบันนี้ได้นำมาจัดเป็นแนวทางการศึกษาแล้ว อาทิ โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ปัญญาไทย โรงเรียนแสนสนุกไตรทักชะ จัดการเรียนการสอนชั้น อนุบาลถึงประถม และอนุบาลบ้านรัก รวมถึงศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์

ทฤษฎีการศึกษาของวอลดอร์ฟ หมายถึง การศึกษาในแนวทางการศึกษามนุษย์ปรัชญา เป็นพื้นฐานการศึกษาในเรื่องของธรรมชาติของมนุษย์และการแสวงหาความจริงเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรม มนุษย์ให้สามารถพัฒนาตนเองได้ถึงส่วนลึกของจิตใจ โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ปรัชญา (Anthroposophy) ที่พัฒนาขึ้นโดยรูดอล์ฟ สไตเนอร์ (Rudolf Steiner, 1861-1925) ซึ่งถือเป็นศาสตร์แห่ง จิตวิญญาณ (Spiritual science) ที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อฟื้นความจำกัของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมสู่การเป็นอิสระและการหลุดพ้น (บุษบง ต้นติววงศ์, 2545)

2.3.3 พื้นฐานการสร้างสรรค้งานศิลปะ (เรื่องสี) ของ Rudolf Steiner

บทเรียนระบายสี เป็นการวางรากฐานให้คุณค่าแห่งสี การเคลื่อนไหวของสีที่ผสมกันกับการรอยอดอย่างอดทนในการผสมกันของในสีเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ในบทเรียนระบายสีในโรงเรียนวอลดอร์ฟ เป็นการรองรับในเรื่องสีแตกต่างจากระดับอนุบาล ถึงขั้นประถม การเคลื่อนไหวของสีที่ปรากฏ ปราศจากรูปร่างรูปทรงของขอบเขต เด็กจะรับรู้ในสีด้วยตัวตนแท้จริงโดยไม่มีคุณสมบัติเรื่องวัตถุรูปทางเข้ามามีส่วน ให้ใช้สีขั้นที่ 1 ในวงจรัส (แดง เหลือง น้ำเงิน) เพื่อให้ได้ถึงการเชื่อมโยงของสีแต่ละสีเมื่อผสมกันอย่างไม่มีการได้สีสว่างไปจนเข้ม เหมือนบรรยากาศของแสงอาทิตย์ หรือสายรุ้ง Rudolf Steiner ได้ศึกษาทฤษฎีสีของ เกอเธ่ (Johann Wolfgang von Goethe 1749 – 1782) ที่ศึกษากายภาพของสี คุณสมบัติทางธรรมชาติแห่งสี และแง่มุมที่เกี่ยวกับจิตใจภายในมนุษย์กับเรื่องของสี นำมาใช้กับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.4 พื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ

รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ได้ศึกษาตามทฤษฎีสี่ของ เกอเธ่ โดยได้นำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสอนการเรียนรู้เรื่องสี อธิบายเรื่องสีว่า “สีคือการกระทำของแสง มีการเคลื่อนไหว สีแต่ละสีต่างมีบุคลิกที่เด่นชัด มีชีวิตและไม่หยุดนิ่งตามธรรมชาติแล้วเด็กๆจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับสีในลักษณะที่ไม่หยุดนิ่งเหมือนกัน นิทานซึ่งบรรยายถึงตัวละครในลักษณะต่างๆของวิชาบรรยายสี จึงสร้างสีสันแก่นื่องเรื่องได้ ช่วยสร้างจิตสำนึกธรรมชาติของเด็กที่เกี่ยวกับสีและฐานธาตุที่ไม่นิ่ง ดังนั้นนิทานที่เล่าในการเรียนจึงไม่ใช่หัวข้อภาพวาด หากแต่เป็นการช่วยให้เด็กตระหนักถึงชีวิตและอารมณ์ ของสี ตลอดจนบทบาทที่สีนั้น ๆ แสดงในบทบาทละครอันเป็นองค์ประกอบของภาพให้ปรากฏขึ้นแนวคิดดังกล่าว เพื่อให้ได้รับประสบการณ์บริสุทธิ์จากสี จึงควรใช้สีที่เหลวและใสระบายคุณสมบัติของสีน้ำจึงมีความเหมาะสม เมื่อระบายลงบนกระดาษขาว จะดูเสมือนเกิดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว และเห็นได้ถึงความโปร่งใสของแสง และการระบายสีดังแนวทางนี้ทำให้เด็กเรียนรู้เรื่องเส้น สวดลายที่เกิดขึ้นด้วย โดย รูดอล์ฟ สไตเนอร์ อธิบายว่า เด็กจะพบกับการระบายสีที่สีหนึ่งปะทะกับอีกสีหนึ่ง(การเคลื่อนที่ของสีบนกระดาษเปียก)จะเกิดเป็นเส้นสายรูปร่างขึ้นมา เป็นธรรมดาที่การค้นพบนี้จะนำเด็กไปสู่การวาดรูป

ในการนี้ควรระวังอย่างให้เด็ก ตีดินสอยสร้างรูปด้วยการลากกรอบล้อมแล้วระบายสีภายในกรอบให้เต็ม เพราะไม่มีสิ่งใดในอาณาจักรธรรมชาติที่สร้างขึ้นจากกรอบนอกเข้าสู่ภายใน แต่ศิลปะในโรงเรียนมีนิยมใช้กันกลับปฏิบัติวิธีที่ไม่เป็นธรรมชาตินี้เสมอมาในการอบสอนเทคนิคการวาดภาพระบายสี ผลจากประสบการณ์ระบายสีทำให้นักเรียนวาดลวดลอร์ฟุ้งจกสี และเส้นในลักษณะที่ว่า สี คือ สิ่งที่เคลื่อนไหวได้ มิใช่มองเห็นสีเป็นเพียงเม็ดสีที่ติดอยู่กับวัตถุหรือพื้นผิวต่าง ๆ มีปรากฏ อย่างตายตัวเท่านั้นสีที่เคลื่อนไหวแทนที่จะหยุดนิ่ง ตายตัวโดยมีธรรมชาติของสีซึ่งเป็นหลักสำคัญสำหรับสีเท่านั้น ๆ ซึ่งตั้งอยู่บนฐานคุณภาพ ของการกระจายรังสี ประกอบด้วยคุณลักษณะพื้นฐานทั้ง 3 สี

สีเหลือง มีลักษณะการกระจายออกสู่ภายนอก แสงเหลืองเป็นแสงสีแห่งการกระจายและละลายออกนอกขอบเขต เป็นสีแห่งความร่าเริง เต็มไปด้วยจิตวิญญาณที่มีชีวิต

สีน้ำเงิน มีลักษณะการกระจายเข้าสู่ภายใน เป็นสีที่กั้นตนเองออกจากขอบ และเพิ่มความสว่างให้ตนเองเองผ่านจุดกลาง แสดงถึงความรุ่งโรจน์ของจิตวิญญาณ

สีแดง มีลักษณะการกระจายทั้ง 2 ทิศทางคือ กระจายออกออกภายนอก และเคลื่อนเข้าภายในเป็น เต็มเต็มช่วงว่าง แสดงถึงความชีวิตชีวา และอ้างถึงได้ในสิ่งสิ่งๆที่เข้มแข็ง

2.3.5 การแสดงออกเรื่องสีของเด็ก กับอุปนิสัยการจัดที่นั่งเรียน

รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ได้ศึกษาอุปนิสัยของคนเพื่อจัดประเภทโดยใช้แง่มุมมโนคติบางแง่มุมของกรีก จำแนกอุปนิสัยของคนออกเป็น 4 แบบเช่นเดียวกับกรีก ที่เกี่ยวข้องการแสดงออกใน อภิสารณเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรีกเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องของศิลปะ เช่น การระบายสี การเรียนรู้เรื่องสี โดยจะกล่าวถึงอุปนิสัย 4 แบบที่เชื่อมโยงสู่แสดงออกทางการระบายสี ดังนี้

1. เด็กเจ้าอารมณ์ จะนั่งแถวหลังเพื่อไม่ให้รบกวนคนอื่น และด้วยความมุ่งมั่น ที่มีบทบาทเด่นมากในกลุ่มนี้ ในการระบายสีมักจะใช้สีแดงมากๆ

2. เด็กช่างคิด จะนั่งตรงกลางข้างหน้าต่าง เพื่อให้เหตุการณ์ภายนอกหลุดออกมา ภาววิสัยคิดมีบทบาทมากเป็นพิเศษ จึงมักจะเห็นสีฟ้าและสีม่วงมากที่สุดในการระบายสี

3. เด็กไร้แรงจะให้ที่นั่งชิดผนังด้านในเพื่อจะช่วยเหลือช่วยเหลือเด็กทุกกลุ่มให้แสดงลักษณะของกลุ่มบรรเทา และบทบาทสำคัญ คือ การถูกรอบำจด้วยความรู้สึก ความสนใจจะเปลี่ยนได้ง่ายๆ จึงมักใช้สีตัดกัน แต่จะโปรดปรานสีเหลืองเป็นพิเศษ

4. เด็กเฉยเมย จะนั่งแถวหน้า เพื่อให้เห็นการทำงาน ของครูอยู่ตลอด แต่นับว่ากลุ่มนี้ มีความสมดุลในตัวเอง มากที่สุดใน 4 แบบ เพียงแต่คอยรบกวนให้เกิดความสนใจเป็นระยะๆ ภาววิสัยจึงมักแสดงสีเขียวที่เย็นตาอยู่ในภาพมากที่สุด

แต่อย่างไร ตามแนวคิดดังกล่าว พบว่า ไม่มีการยึดติด กับอุปนิสัยแบบใดแบบเดียว มักมีการผสมกับอุปนิสัย อีก 3 แบบ ที่เหลือ เพียงแต่จะมีอุปนิสัยแบบเดียวที่เด่นชัดแสดงบทบาทเหนือกว่าแบบอื่นๆ คือเป็นพื้นฐาน และติดตัวไปตลอดชีวิตเสมอ โดยอุปนิสัยของคนเราจะแสดงลักษณะเด่นออกมาทั้งในคุณสมบัตินอกกายและจิต

Hughes (2000) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องสีที่แสดงถึงแสดงระดับชั้นเรียนในแต่ละชั้น มาจากแนวคิดการใช้สีของเกอเธ่ เป็นการให้ความสำคัญในการพัฒนาการด้านจิตใจของเด็ก รูดอล์ฟ สไตเนอร์ แสดงตัวตนอย่างสีเขียวว่า สีเขียวนับเป็นสีที่ดีที่สุดในช่วงชั้นปีที่ 4 และ 5 เด็กวัย 10-11ปี จะรับรู้ถึงระบบการเดินของหัวใจ การทรงตัว การหายใจ สีเขียวจะช่วยให้เรื่องความรู้สึกสมดุลเพราะมันอยู่ระหว่างสีเหลืองที่สว่าง และ สีน้ำเงินที่มืด สไตเนอร์ ยังได้แสดงให้เห็นว่าสีส้มยังสามารถนำมาแต่งให้ห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นได้ ดังนี้ ระดับอนุบาลใช้สีชมพูส้ม เป็นสัญลักษณ์ทางความรู้สึก ในช่วงขวบปีแรก การเดินทางของสีตามชั้นการศึกษาเปรียบเสมือนวงล้อสีตามชั้นเรียนของ วอลดอร์ฟ เหมือนวงล้อสีจาก Lower Grades, Middle Grades ไปสู่ Upper Grades จนกระทั่งชั้นปีที่ 12 โดยเริ่มต้นจาก สีชมพูอมส้ม สีเหลืองอ่อน สีเขียว สีเขียวอมน้ำเงิน น้ำเงินอมม่วง ในระดับชั้นประถม 6 เป็นการใช้สีที่สว่าง คล้ายการกระจายของแสงแฟลตอ่อนๆ และบนผนังจะเต็มไปด้วยงานแสดงระบายสี จนเป็นลักษณะที่เป็นจุดเด่นในโรงเรียนวอลดอร์ฟ

2.3.6 ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสี

สรรพสิ่งทั้งหมดยุคในจักรวาลประกอบไปด้วยสี ดังนั้นสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จึงประกอบไปด้วยสี สีจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สีที่เกิดจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น สีของแสง สีผิวของวัตถุตามธรรมชาติ
2. สีที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น สีของแสงไฟฟ้า สีของพลุ สีที่ใช้เขียน

ภาพ และย้อมสีวัสดุต่างๆ

เหตุที่มนุษย์รู้จักใช้สี เพราะมนุษย์มีธรรมชาติรักสวยรักงามเมื่อเห็นความงามตามธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ วัตถุ ตลอดจนทิวทัศน์ที่งดงาม มนุษย์ก็อยากเก็บความงามเอาไว้ จึงได้นำเอาใบไม้ หินสี เปลือกหอย ฯลฯ มาประดับร่างกาย และย้อมสีเสื้อผ้าและเขมามาทาตัว หรือขีดเขียนส่วนที่ต้องการให้งาม รวมทั้งการเขียนภาพตามผนังถ้ำอีกด้วย สำหรับในปัจจุบันได้มีการสังเคราะห์สีจากวัตถุขึ้นมาใช้ในงานต่างๆ อย่างกว้างขวางทั่วไป

จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรม ของ การศึกษาหลักสูตร วอลดอร์ฟ จะเป็นกิจกรรมที่ใช้สีในการบำบัด สีที่มีความนิยมในการบำบัดคือ สีน้ำซึ่งเป็นสีที่มีการใช้ในกิจกรรมทางด้านศิลปะบำบัดและกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน และกิจกรรมสีน้ำยังสามารถแสดงถึงรูปแบบต่างๆตามทฤษฎีเช่นการผสมสี การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสีหลักกับสีรอง สีน้ำ จึงมีความเหมาะสมในการใช้ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3.7 จิตวิทยาแห่งสี (psychology of colors)

การใช้สีให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา จะต้องเข้าใจว่าสีใดให้ความรู้สึกต่อมนุษย์อย่างไร จึงจะใช้ได้อย่างเหมาะสม ความรู้สึกเกี่ยวกับสี (Colour) ด้วยเหตุว่าโลก คุณลักษณะ (Quality) ที่แตกต่างกัน ความรู้ด้านวิชาการในมนุษยปรัชญาใช้ทฤษฎีของโยฮันน์ โวลฟ์ กัง ฟอน เกอเธ่ (Johann Wolfgang Von Goethe) มาเป็นหลัก รวมถึงทฤษฎีสีของรู돌ฟ์ สไตเนอร์ (Rudolf Steiner's Colour Theory) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สีส่งผลต่อการพัฒนาจิตภายในของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากการมองเห็นสี ขณะเดียวกันมนุษย์ก็ถ่ายทอดความรู้สึกข้างในออกมาเป็นสีต้นต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับความรู้สึก เช่น

สีน้ำเงิน (Blue) เป็นสีที่มีพลังแข็งแรง ให้ความรู้สึกเงียบ เย็น เศร้า และโอบล้อม

สีเหลือง (Yellow) เป็นสีที่มาจากดวงอาทิตย์ บริเวณตรงกลางของสีมีพลังและโดดเด่น ความเข้มจากจุดศูนย์กลางจะค่อย ๆ จางลงและกระจายออกในทุกทิศทาง

สีแดง (Red) เป็นสีที่ตื่นตัว ไม่อยู่นิ่งมีความร้อน ทำให้ตื่นตัว

สีเขียว (Green) เป็นสีที่ผสมระหว่างสีเหลืองกับสีน้ำเงิน เป็นสีที่มีความสมดุลในตัว เมื่อรู้สึกเหนื่อยแล้วมองไปในธรรมชาติเห็นสีเขียว จะรู้สึกสดชื่น

สีส้ม (Orange) เป็นสีที่ผสมระหว่างสีเหลืองกับสีแดง เป็นการผสมผสานระหว่างแสงกับความร้อน ให้พลังดังไฟร้อนแรง

สีม่วง (Purple) เป็นสีผสมระหว่างสีน้ำเงินกับสีแดง เป็นสีที่ให้ความพิเศษสำหรับมนุษย์เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับดวงจิต สีม่วงอ่อนให้ความรู้สึกสบาย ขณะที่สีม่วงแก่ให้ความรู้สึกลึกซึ้งลึกเข้าไปในดวงจิต

สีในความหมายของมนุษย์ปรัชญาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของนักคิดปะบับัดเพราะนักคิดปะบับัดต้องรู้จักและมีประสบการณ์ในการทำงานกับสีอย่างแท้จริง สียังสามารถส่งผลต่อระบบอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย รวมถึงส่งผลต่อพลังชีวิต เกอเธ่ กล่าวไว้ว่า “ไม่เฉพาะความรู้สึกภายนอกเท่านั้น ที่เรารับสัมผัสจากสี แต่เป็นเรื่องความสัมพันธ์ภายในได้” อาทิ เช่น ถ้าวาดภาพสีม่วงหรือสีแดงได้อย่างลึกซึ้งจนได้ คุณลักษณะของสีสีม่วงหรือสีแดงนั้น จะปรากฏในดวงจิตของผู้วาดนั้นด้วย

2.3.7.1 การใช้สีตามหลักจิตวิทยา

สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้หลายประการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านแสดงเวลาของบรรยากาศในภาพเขียน เพราะสีบรรยากาศในภาพเขียนนั้น จะแสดงให้เห็นว่าเป็นภาพตอนเช้า ตอนกลางวันหรือตอนบ่าย เป็นต้น
2. ประโยชน์ในด้านการค้า คือ ทำให้สินค้าสวยงาม นอกจากนี้ยังใช้กับงานโฆษณา เช่น โปสเตอร์ต่างๆ ช่วยให้จำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น
3. ประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพของการทำงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ถ้าทาสีสถานที่ทำงานให้ถูกหลักจิตวิทยา จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศให้นำมาทำงาน คนงานจะทำงานมากขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น
4. ประโยชน์ในด้านการตกแต่ง สีของห้อง และสีของเฟอร์นิเจอร์ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความสว่างของห้อง รวมทั้งความสุขในการใช้ห้อง ถ้าเป็นโรงเรียนเด็กจะเรียนได้ดีขึ้น ถ้าเป็นโรงพยาบาลคนไข้จะหายเร็วขึ้น

2.3.7.2 แนวความคิดในเชิงมนุษย์ปรัชญา กับการใช้ศิลปะปะบับัด

แนวความคิดในเชิงมนุษย์ปรัชญา (Anthroposophy) ค่อย ๆ ปรากฏขึ้นในเยอรมันและยุโรป แผ่กว้างไปในอเมริกาเอเชีย ความเข้าใจมนุษย์ทั้งจากร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ส่งผลให้ชื่อเสียงของนักปรัชญาและนักฟิสิกส์นาม ดร. รูดอล์ฟ สไตเนอร์ (Dr. Rudolf Steiner: ค.ศ. 1861–1925) เป็นที่ปรากฏขึ้นในโลก

สไตเนอร์เป็นนักคิด-นักปรัชญา ที่ไม่ได้แบ่งแยกศาสตร์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ สไตเนอร์เปิดเผยให้โลกล่วงรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับจิตวิญญาณของมนุษย์ พุดถึงสีที่มีผลต่อสภาพจิตใจ (See and Sense) เฉพาะเรื่องสีนั้น สไตเนอร์ค้นคว้าทางวิชาการและเป็นผู้เรียบเรียงผลงานทฤษฎีสีของเกอเธ่ (Goethe, Colour Theory) อีกทั้ง สไตเนอร์ยังได้เชื่อมโยงองค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้ ทั้งการแพทย์องค์รวม การพัฒนาการของเด็ก การศึกษาที่มีชีวิต การบำบัด ฯลฯ ให้เป็นเสมือนองค์ประกอบที่เกี่ยวเนื่องกันศิลปะบำบัดในมุมมองของมนุษย์ปรัชญา จึงอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยตัวของมัน ทั้งยังพัฒนาไปอย่างลึกซึ้ง ในเรื่องสีบำบัด (Colour Therapy) การวาดภาพระบายสีเพื่อการบำบัด (Therapeutic Painting)

ซึ่งบรรดาลูกศิษย์และเพื่อนร่วมงานของสไตเนอร์ที่มีส่วนช่วยให้ศิลปะบำบัดชัดเจนขึ้น คือ แพทย์หญิงนามว่า อีธา เวกมันน์ (Dr. Med. Ita Wegmann) คลินิกของเธอรวมทั้งห้องบำบัดอยู่ในเมือง Arlesheim ใกล้กรุงบารีล (Basel) สวิตเซอร์แลนด์ ในราว ค.ศ. 1921 ซึ่งก็นับเป็นจุดเริ่มต้นของศิลปะบำบัดในยุโรปเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันจุดมุ่งหมายของการทำงานศิลปะได้แปรเปลี่ยนไป สก๊อตต์ เนอร์ได้เคยกล่าวไว้ว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เห็นการลำดับขั้น ของจิตวิญญาณในโลกมนุษย์ ก็ชี้ทางให้เราเห็นว่าผู้คนที่สร้างงานศิลปะในวันเวลานี้ได้นำพาการพัฒนาโลกทางจิตวิญญาณไปอีกแบบหนึ่งบางชิ้นบางภาพ งานคือตัวตนของผู้สร้างสรรค์โดยแท้ รวมถึงบางชิ้น งานศิลปะสะท้อนความคิดและกระบวนการของการทำงานในเชิงกลวิธีมากกว่าเหตุผลในความงามหรือเหตุผลทางจิตวิญญาณอย่างเช่นภาพวาดในอดีต

การจัดการศึกษาบำบัดหรือศิลปะสำหรับเด็กพิเศษในแนวทางมนุษย์ปรัชญา จึงมุ่งเน้นจัดกิจกรรมที่ลึกซึ้ง ด้วยสุนทรียภาพ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและบริบทของสังคมนั้นๆ เน้นวัสดุจากธรรมชาติเพื่อให้เกิดมิติของการศึกษาและการบำบัดควบคู่กันไป กิจกรรมมีลักษณะเป็นกลุ่มและค่อนข้างหลากหลาย อาทิเช่น การวาดภาพ การร้อยเมล็ดพืช การระบายสีบนดินเผา รวมทั้งงานประดิษฐ์อื่น ๆ ไม่ได้เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล หรือเฉพาะเจาะจงในกระบวนการบำบัด ทั้งการวาดหรือกระบวนการปั้นสิ่งที่ได้กล่าวมามีรูปแบบปรากฏชัดเจนในประเทศตะวันตกว่า นั่นคือการศึกษาบำบัด หรือศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปกติหรือเด็กพิเศษในกลุ่มต่าง (อนุพันธ์ พฤษพันธ์จี, 2551) จากข้อมูลเรื่องสีที่สรุปจะเห็นได้ว่า สีมีความสำคัญมากในแง่ของการรับรู้และการแสดงความรู้สึกเด็กจะเรียนรู้สีต่างๆจากการมองเห็นและการทดลองผสมผสานสีด้วยตัวเอง จากโรงเรียนที่มีการศึกษาด้วยระบบวอลดอร์ฟระดับชั้น ประถมต้นจะมีความสามารถในการแยกแยะ ในระบบสีคู่ใกล้ สีคู่ตรงข้าม และการผสมสีได้จากการเรียนดังนั้นการจะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เรื่องสี เราจะสามารถส่งเสริมโดยการเลือกทฤษฎีสีเรื่อง สีคู่ใกล้และสีคู่ตรงข้ามมาใช้งานของเล่นได้ เพราะเด็กสามารถจับคู่ สีเหล่านี้ได้

2.3.8 การศึกษาวอลดอร์ฟ (Waldorf Education)

การศึกษาวอลดอร์ฟเป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวตามมนุษย์ ปรัชญา (Anthroposophy) เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมให้สามารถพัฒนามนุษย์ให้ได้ ถึงส่วนลึกที่สุดของจิตใจ การเคลื่อนไหวตามปรัชญานี้ก่อให้เกิดการพัฒนาในศาสตร์สาขาต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตมนุษย์เพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำไปใช้ในโรงเรียน ชุมชนและสังคมศาสตร์เหล่านั้นได้แก่ การแพทย์ เกษตรกรรม สถาปัตยกรรม เกษตรกรรม การธนาคารชุมชน วิทยาศาสตร์ธรรมชาติแบบเกอเธ่ การละคร ดนตรีและศิลปะ ศิลปะการเคลื่อนไหวแบบ ยูริมี การศึกษา การศึกษาพิเศษ ศิลปะบำบัด จิตวิทยาการแนะแนว แบบร่วมมือ

2.3.8.1 เป้าหมายของทฤษฎีการศึกษาของวอลดอร์ฟ

เป้าหมายของทฤษฎีการศึกษาของวอลดอร์ฟ คือช่วยให้มนุษย์บรรลุ ศักยภาพสูงสุดที่ตนมีและ สามารถกำหนดความมุ่งหมายและแนวทางแก่ชีวิตของตนได้อย่าง อิสระตามกำลัง ความสามารถของตนแต่มนุษย์จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนไม่ได้ถ้าเขายังไม่มี โอกาสได้สัมผัสหรือค้นพบส่วนต่างๆหลายส่วนในตนเองด้วยเหตุนี้ทฤษฎีการศึกษาของวอลดอร์ฟ จึงเน้นการศึกษาเรื่องมนุษย์และความเชื่อมโยงของมนุษย์กับโลกและ จักรวาล การเชื่อมโยงทุก เรื่องกับมนุษย์ไม่ใช่เพื่อให้มนุษย์ยึดตนเอง (อัตตา)แต่เป็นการสอนให้มนุษย์รู้จักจุดยืนที่สมดุลของ ตนในโลกมนุษย์ ปรัชญาเน้นความสำคัญของการสร้างสมดุลใน สาม วิธีทางที่บุคคลสัมพันธ์กับ โลกคือผ่านกิจกรรมทางกาย ผ่านทางอารมณ์ความรู้สึกและผ่านการคิดการศึกษาของวอลดอร์ฟมุ่ง พัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพที่ สมดุลกลมกลืนและให้เด็กได้ใช้พลังทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านสติปัญญา ด้านศิลปะและด้านการปฏิบัติอย่างพอเหมาะ (บุษบง ตันติวงศ์ , 2552)

กระบวนการพัฒนาของกาย ใจ และจิตวิญญาณ ไม่ได้มีลักษณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ พร้อม ๆ กันในช่วงวัยแรกของชีวิต (0-7 ปี) เด็กจะมีจุดเด่นอยู่ที่การเติบโตทางกาย ซึ่งเป็นไป อย่างรวดเร็วมาก มีการแปรเปลี่ยนในทางโครงสร้าง รูปทรง อันนำไปสู่กายภาพที่เป็นแบบผู้ใหญ่ และมีวุฒิภาวะในที่สุด ในช่วงวัยนี้จะเป็นช่วงวัยที่โดดเด่นในการพัฒนาพลังเจตจำนง แต่ในทางใจ และจิตสำนึกกลับยังไม่มีมีความเด่นชัดเท่า กล่าวคือ อารมณ์ความรู้สึกของเด็กยังไม่ได้มีความ ละเอียดอ่อนเท่าผู้ใหญ่ เด็กยังไม่สามารถแยกโลกภายในใจกับโลกภายนอกได้อย่างแท้จริง แต่จะ กลับไปกลับมาระหว่างสองโลกนี้ จนเมื่อเด็กเข้าสู่ช่วงวัยที่สองคือ ช่วงวัยประมาณ 7-14 ปีแล้ว ที่ ระดับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ความรู้สึกจะแสดงออกอย่างเด่นชัดสำหรับในเชิงสำนึกและ จิตวิญญาณแล้ว เด็กยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อสิ่งเหล่านี้ เพราะวุฒิภาวะของเด็กยังไม่ 成熟 ไม่สามารถสร้างรูปแบบความคิดในเชิงมโนคติขึ้นมาได้ เด็กจะสามารถคิดอย่างมีกฎเกณฑ์ได้ ก็ต่อเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยที่สาม กล่าวคือ วัย 14-21 ปี เมื่อถึงยามนั้น เด็กจะเกิดความต้องการแสวงหา ความหมายและสัจธรรมของชีวิต

เด็กประถมศึกษาระดับปีที่สามของโรงเรียนวอลดอร์ฟ มีความสามารถในการเรียนรู้ ศิลปะในเชิงเหตุผลและการเรียนรู้รูปทรงต่างๆ และเส้นต่างๆ ตามแนววัตถุประสงค์ของหลักสูตร และยังมีความใกล้เคียงกับ การเรียนการสอนในเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ในหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และห้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.8.2 แนวทางหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องสีระดับประถมศึกษา แนวการศึกษา

วอลดอร์ฟ

ศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาจะเป็นการรองรับการเรียนรู้ ในวิชาต่างๆ เช่น การเรียนเลข การเรียนเรื่องเกี่ยวกับพืช เรื่องการเขียน เป็นต้น กล่าวคือ มีการนำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีเชื่อมโยง ในการเรียน เพื่อให้เด็กได้รับความรู้สึกในเรื่องความงาม ตามจุดมุ่งหมายและการเรียนการสอนในระบบการศึกษา ให้เด็กได้คิดทบทวน แยกแยะสิ่งที่เรียน เป็นการฝึกความ วิริยะ อุตสาหะ และส่งเสริมจินตนาการ โดยไม่ลอกเลียนแบบ แต่คิดด้วยตัวของเด็กเอง(บุษบง ตันติวงศ์ , 2552)

การระบายสีน้ำ (Painting)

หลักการและเหตุผล

เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ทั้งชีวิตกับสีต่างๆนิทานที่ฟังและเล่าจะนำเด็กไปสู่การวาดภาพที่หลัง และเรื่องราวที่เล่าจะกระตุ้นและส่งเสริม ให้เด็กได้ตระหนักรู้เรื่องราวทางชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสี ซึ่งแต่ละสีก็มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวเอง

ในชั้นประถมต้น วิธีการเรียนจะช่วยให้เด็กได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับรับรู้กับอุปนิสัยของตนเองในลักษณะที่รูปทรงต่างๆ จะเกิดขึ้นมาจากสี ถ้าหากสีเหล่านั้นได้มารวมตัวและก่อตัวเป็นรูปร่างขึ้นมา จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความรู้สึก อารมณ์ และจิตใจของเขา จากนั้นเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของสีที่ผสมและสีบริสุทธิ์ ซึ่งจะเกิดมีขึ้นมาอันหนึ่งจากการเว้นช่องว่าง และในรูปที่สร้างขึ้นมาอันนั้นกำเนิดมาอย่างไร

เป้าหมายทางการเรียน

1. แนะนำแม่สีอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้สีเดียวและ 2 สีและ 3 สี

ตามลำดับ

2. ปล่อยให้รูปร่างภาพนั้นออกมาจากสีต่างๆโดยการระบายด้วยสีลงบน

กระดาษเปียก

3. ค้นหาคุณภาพของสีที่ระบายด้วยเรื่องราวจากนิทาน

4. แนะนำให้รู้จักสีที่ผสมจากแม่สีต่างๆอย่างค่อยเป็นค่อยไป

5. การพัฒนาการข่าวในเพื่อสร้างสรรคสีขึ้นมาและเพื่อเคลื่อนไหวของสี

เหล่านั้น

จุดประสงค์ในการเรียนเรื่องการระบายสีน้ำ

นักเรียนชั้นอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 1

1. สามารถควบคุมพู่กัน ครั้งแรกโดยการใช้แม่สีเดียว ละเลงลงบนกระดาษ

เปียกและใช้สองสีต่อมา และ ใช้ทั้ง 3 สีได้ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สามารถใช้เทคนิคการใช้พู่กัน แนวเส้น เคียง แนวนอน
3. สามารถซาบซึ่งต่อคุณภาพ(สีผิววิทยา)ของสีที่ต่างกัน จากการพ่นสีตาม
ประถมศึกษาปีที่ 2 - 3

1. สามารถล้างพู่กัน ระบายสีน้ำและใช้พู่กันแตะแต้มสีได้
2. สามารถทำกิจกรรมการระบายสีบนกระดาษเปียกได้โดยรักษาสีให้แยก

ออกต่างหากกันในแต่ละสีได้

3. รู้จักการผสมสี(Complimentary colors)

เครื่องมืออุปกรณ์ (เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด)

สีน้ำบนกระดาษเปียกโดยการใช้พู่กันแบนในปีแรก และใช้พู่กันชนิดที่
แตกต่างกันออกไปในปีที่สูงขึ้น ลงบนกระดาษเปียกขึ้น

2.3.8.3 การจัดการตามนุษยปรัชญาวอลดอร์ฟในประเทศไทย

จากการเปิดโอกาสทางการศึกษา การกำหนดให้มีการศึกษาทางเลือก
เกิดขึ้น กับการเปิดโอกาสให้มีการจัดการศึกษาระบบเอกชน ในแบบการจัดการศึกษาโดย
ครอบครัว(Home School) ของผู้ปกครองที่มีความพร้อมและที่มีปรัชญาทางการศึกษาต่างจาก
การศึกษาในระบบปัจจุบัน โดยแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 ให้เกิดเสรีทางการศึกษามาก ขึ้นทำให้นักคิดทบทวนแนวคิดทางการศึกษาแพร่หลายเข้ามาจาก
ต่างประเทศ แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ นับเป็นนวัตกรรมการศึกษาต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับ
ใช้ในประเทศ ด้วยการเริ่มต้นจากเริ่มต้น จากการมุ่งมั่นตั้งใจจาก นพ พรพันธุ์โอสธ ได้เดินทางไป
ศึกษาทางการเรียนการสอน วอลดอร์ฟ ที่สถาบัน Sunbridge College ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็น
ระยะเวลา 3 ปี

ระยะแรกได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนการสอนชื่อ บัญญัติชัย ใช้แนวทางการศึกษา
เป็นไปตามที่วอลดอร์ฟปรับใช้ให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย ให้ความสำคัญเรื่องของ
การเรียนรู้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียน จนเป็นที่สนใจของ
วงการการศึกษา ในปัจจุบัน ได้นำมาจัดเป็นแนวทางสถานศึกษา รวม 3 โรงเรียนที่มีการเรียนการ
สอนในระบบการศึกษา วอลดอร์ฟ ต้นแบบ คือ โรงเรียนบัญญัติชัย และโรงเรียนแสนสนุกไตรทัชชะ
จัดการเรียนการสอนชั้น อนุบาล-ประถม และโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก จัดการสอนระดับอนุบาล

ทั้ง 3 โรงเรียน มีแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ
รวบรวมกลุ่มในการจัดอบรมการศึกษาวอลดอร์ฟ ในด้านต่างๆเป็นระยะ มีการเชิญวิทยากรและ
ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศที่มาจากสถาบันศึกษาโดยตรง มีการจัดทำเอกสารความรู้ตามแนว
การศึกษาวอลดอร์ฟ กลุ่มโรงเรียนในระดับชั้นประถม ใช้จัดแนวทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟใน
ประเทศไทย มี 2 โรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ปัญญา
2. โรงเรียนแสนสนุกไตรทักษะ

สรุปในภาพรวมได้ว่า การจัดการศึกษาตามการเรียนการสอนแบบวอลดอร์ฟ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เข้ามามีบทบาทในระบบการศึกษาระดับอนุบาลจนกระทั่งระดับชั้นประถมศึกษา โดยกำหนดให้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนการระบายสีและการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์เป็นกิจกรรมหนึ่งในแขนงของการเรียนการสอนศิลปะศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาด้านต่างๆอันจะเกิดจากการเรียนรู้ทั้งการคิดควบคู่กับจินตนาการ ความรู้สึก และทักษะของร่างกายของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาการได้ตามแต่ศักยภาพของบุคคล และเป็นการเรียนรู้ศิลปะที่มีลักษณะการบูรณาการในทุกบทเรียน จากการเรียนรู้ที่พิจารณาถึงธรรมชาติตามวัยและปัจจัยที่แตกต่างแต่ละคน ทำให้ลักษณะในการประเมินผลทางการเรียนจึงเป็นการเขียนรายงานถึงพัฒนาการของเด็กที่เกิดขึ้นในกิจกรรมในทุกวัน ประกอบด้วย การประเมินทางร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยครูจะใช้ข้อมูลที่ได้ในทุกประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กมาสรุปและประเมินร่วมกัน โดยครูจะใช้ข้อมูลที่ได้ในทุกประสบการณ์ซึ่งถือ เป็นการประเมินผลจากสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียน

1. ทักษะทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางสติปัญญา สูงที่สุดของชีวิต ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดหา เหตุผล แสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัยของเด็ก ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อันเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานหรือทักษะเบื้องต้นที่ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนา มี 7 ทักษะกระบวนการ คือ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างที่ว่าง และว่าง กับเวลา และทักษะการคำนวณ มีรายละเอียดของแต่ละทักษะดังนี้

2. ทักษะการสังเกต

การสังเกต (Observation) หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง เข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือเหตุการณ์ โดยมีจุดประสงค์ที่จะหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น ๆ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไป

ทบวงมหาวิทยาลัย (2525) ได้กล่าวว่า ในการสังเกตต้องระวังอย่านำความคิดเห็นส่วนตัวไปปนกับความจริงที่ได้จากการ สังเกตเป็นอันขาด เพราะการลงความคิดเห็นของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เราในสิ่งที่สังเกตอาจจะผิดก็ได้ ถ้าอยากรู้ว่าข้อมูลที่บันทึกนั้นเกิดจากการสังเกตหรือไม่ ต้องถามตัวเองว่า ข้อมูลที่ได้นี้ได้มาจากการใช้ประสาทสัมผัสส่วนไหนหรือเปล่า ถ้าคำตอบว่าใช่ แสดงว่าเป็นการสังเกตที่แท้จริง

หลักสำคัญไปสู่การสังเกตสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ความรู้ที่ได้จากการสังเกตต้องเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้งห้า
2. ควรใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตอย่างละเอียดลออ
3. ต้องใช้ความสามารถของร่างกาย โดยเฉพาะประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต

อย่างระมัดระวัง และจากประสบการณ์ที่ได้รับจะทำให้การสังเกตของเด็กพัฒนาขึ้น การสังเกตสามารถกลายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีคุณค่าการสังเกตที่สำคัญที่ควรฝึกให้แก่เด็ก มี 3 ทางคือ

- การสังเกตรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติทั่วไป คือ ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่าง สังเกตสิ่งต่าง ๆ แล้วรายงานให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้อง คือ การใช้ตา ดูรูปร่าง ลักษณะ หูฟังเสียง ลิ้นชิมรส จมูกดมกลิ่น และการสัมผัสจับต้องดูว่าเรียบ ขรุขระ แข็ง นิ่ม ฯลฯ

- การสังเกตควบคู่กับการวัดเพื่อทราบปริมาณ เช่น การใช้เทอร์โมมิเตอร์ ตาชั่ง ไม้บรรทัด กระบอกตวง ช้อน ลิตร ถึง ฯลฯ ใช้เครื่องมือเหล่านี้วัดสิ่งต่าง ๆ แล้วรายงานออกมาเป็นปริมาณ เป็นจำนวน

- การสังเกตเพื่อรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง เช่น สังเกตการเจริญเติบโตของต้นพืช การเจริญเติบโตของสัตว์ การเปลี่ยนแปลงทางเคมี การเปลี่ยนแปลงขนาดของผลึก การกลายเป็นไอของน้ำ ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกต

ในการสังเกตโดยใช้สายตา นั้น หากเด็กได้รับการชี้แนะให้รู้จักสังเกตลักษณะของสิ่งต่าง ๆ สังเกตความเหมือน ความแตกต่าง รู้จักจำแนก และจัดประเภทก็จะช่วยให้เด็กมีนิสัยในการมองสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวอย่างละเอียดรอบคอบ โดยขั้นแรกให้ดูสิ่งที่เด็กพบ เห็นอยู่ทุกวัน เช่น ต้นไม้ ขณะที่พาเด็กไปเดินเล่นในบริเวณโรงเรียน ครูเก็บใบไม้ต่าง ๆ ที่หล่นอยู่บนพื้นมาให้เด็กดู (ไม่ควรเด็ดใบไม้จากต้น ถ้าเด็กอยากเด็ด ให้บอกเด็กว่า “เก็บ จากพื้นดีกว่า ดอกไม้ใบไม้ที่อยู่กับต้นช่วยให้ต้นไม้ดูสวยงามและเจริญเติบโต ถ้าเราเด็ด ออกมาดูอีกเดี๋ยวเดียวก็จะเหี่ยว”) ให้เด็กสังเกตสีของใบไม้ต่าง ๆ เด็กจะเห็นว่า ใบไม้ ส่วนใหญ่มีสีเขียว แต่บางใบก็มีสีแตกต่างกันไป ส่วนรูปร่างลักษณะก็มีทั้งคล้ายกันและต่าง กัน เช่น ใบมะนาวไม่มีแฉก ใบตำลึงมีแฉก เป็นต้น นอกจากใบไม้แล้ว ควรให้เด็กสังเกต รูปทรงต่าง ๆ ของพืช เช่น เป็นลำต้นตรงสูงขึ้นไป เป็นเถาเลื้อยเกาะกับต้นอื่น ให้สังเกต ความแตกต่างของดอกไม้ และผลไม้ต่าง ๆ เช่น ดอกอัญชันมีสีม่วงเข้ม ส่วนดอกมะลิมีสีขาว แล้วให้เด็กนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้ เช่น เอาดอกอัญชันไปใช้ย้อมผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้ โใบเตยนำไปใช้ในการทำขนม ทำให้มีสีสวยและกลิ่นหอม เป็นต้นนอกจากสังเกตใบไม้แล้ว ควรจัดหาเมล็ดพืชหลาย ๆ ชนิดมาให้เด็กเล่นเพื่อ สังเกตลักษณะรูปร่างขนาด สี และหัดแยกประเภท และ หมวดย่อย โดยนำเมล็ดที่มีลักษณะคล้ายกันไว้ด้วยกัน รวมทั้งให้คิดว่าเป็นเมล็ดของพืชชนิดใดด้วย อุปกรณ์ที่มีประโยชน์มากสำหรับการสังเกต คือ แก้วขยาย เด็ก ๆ มักตื่นตื่นที่ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ มีขนาดใหญ่ขึ้น และเห็นรายละเอียดอย่างชัดเจน เช่น ตั๊กแตน ใบไม้ เส้นผม ผิวหนัง เสื้อผ้า ก้อนหิน เม็ดทราย เป็นต้น

ทักษะการจำแนกประเภท

การจำแนกประเภท (Classifying) หมายถึง ความสามารถในการแบ่งประเภทสิ่งของ โดยหาเกณฑ์ (Criteria) หรือสร้างเกณฑ์ในการแบ่งขึ้น เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกประเภทของสิ่งของมีอยู่ 3 อย่าง คือ ความเหมือน (Similarities) ความแตกต่าง (Differences) และความสัมพันธ์ร่วม (Interrelationships) ซึ่งแล้วแต่เด็กจะเลือกใช้เกณฑ์อันไหน

นอกจากนี้ ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2527) ได้ให้ความหมายของการจำแนกประเภทว่า หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เข้าอยู่ในประเภทเดียวกัน ซึ่งการจัดประเภทนี้อาจทำได้หลายวิธี เช่น แยกประเภทตามตัวอักษร ตามลักษณะ รูปร่างแสง สี เสียง ขนาด ประโยชน์ในการใช้ เป็นต้น นิเวแมน ได้อธิบายว่า เด็กปฐมวัยสามารถจำแนกวัตถุออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้โดยการใช้คุณสมบัติเฉพาะตัวของวัตถุหรือมิติของวัตถุนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการจำแนก อาทิ สี ความแข็งแรง ขนาดและรูปร่าง เป็นต้น เด็กบางคนอาจจำแนกวัตถุต่าง ๆ ออกเป็นกลุ่มได้โดยใช้คุณสมบัติหรือมิติมากกว่าหนึ่งอย่าง ในการจำแนกนี้เด็กควรจะได้รับการฝึกให้สามารถคิดตัดสินใจในการจำแนกโดยใช้ วิธีการจำแนกของเด็กเอง และไม่ใช่วิธีการจำแนกของผู้อื่นกำหนดให้

2.3.9 ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก

ขั้นตอนพัฒนาการ 3 ขั้นของมนุษย์

ระยะ 7 ปีแรก เด็กจะมีชีวิตอยู่กับการกระทำเป็นสิ่งสำคัญ เด็กวันนี้จะมีการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวโดยผ่านประสาทสัมผัสทางกายภาพเป็นหลัก เด็กจะเรียนรู้ชีวิตผ่านการกระทำเลียนแบบจากสิ่งที่เค้าเห็น ดังนั้นในวัยนี้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับพัฒนาการของเด็ก คำพูดคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ จะไม่มีผลต่อเด็กมากเท่า การกระทำที่เด็กเห็น สำหรับการศึกษานี้ จึงควรให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบๆตัวอย่างเป็นธรรมชาติที่สุด เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนารูปกายของตน อย่างเต็มที่โดยที่โดยที่ยังไม่มีการยับยั้งความรู้ทางวิชาการใด ให้แก่เด็ก สไตเนอร์เรียกช่วงนี้ว่า ช่วงแห่งพัฒนาการพลังเจตจำนง(Willing) ของตัวเด็กเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อายุ 7-14 ปี คือ ขั้นต่อไปอีก 7 ปี เริ่มเมื่อพินัยกรรมของเด็กหลุดไปและเด็กเริ่มมีพินัยกรรมที่สองขึ้นมา อันเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงช่วงวัยหนึ่ง ในวัยนี้ เด็กจะมีพัฒนาหลังจินตนาการภายในตัวขึ้น เด็กจะมีความสนใจต่อสิ่งแปลกใหม่ และสนใจอย่างลึกซึ้งยิ่งกว่าเดิม สิ่งที่สามารถกระตุ้นความสนใจ และกระทบความรู้สึกของเด็กจะทำให้เด็กจดจำได้และเป็นส่วนหนึ่งในตัวเด็ก เด็กจะสนใจประสบการณ์แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น และคิดจินตนาการในสิ่งที่เห็นโดยตลอด กล่าวได้ว่า เด็กในวัยนี้จะอยู่ในโลกแห่งจินตนาการและพัฒนาการสิ่งที่สไตเนอร์เรียกว่า ความรู้สึก (Feeling)

อายุ 14-21 ปี คือขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนาการซึ่งเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์ คือ การพัฒนาความคิด (Thinking) หรือปรัชญาในการรู้เหตุผลของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงอยู่ในช่วงย่างเข้าสู่วัยรุ่น สิ่งที่เด็กวัยนี้ต้องการคือเหตุและผลมากขึ้น พัฒนาการศักยภาพในการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและสิ่งรอบตัว จนถึงจุดสูงสุดเต็มที่ในวัย 21 ปีที่สไตเนอร์ถือว่า มนุษย์ได้ถือกำเนิดอย่างแท้จริงโดยสมบูรณ์

แม้พัฒนาการในแต่ละวัยจะมีลักษณะแตกต่างกัน แต่การศึกษาทุกระบบต้องพัฒนาร่างกาย คือ การลงมือกระทำ จิตใจ คือความรู้สึก ความประทับใจและสมอง คือความคิด เรียกว่า 3 วิธีทางมนุษย์

2.3.9.1 พัฒนาการเด็กกับกิจกรรมการเล่น

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

การเล่นทุกชนิด มีส่วนในการพัฒนาการทางด้านร่างกายพัฒนาการที่เห็นชัดได้มากที่สุดคือ พัฒนาการทางด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็ก ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้แก่กล้ามเนื้อ บริเวณแขนขา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเคลื่อนไหวและการทรงตัวของมนุษย์ ส่วนกล้ามเนื้อมัดเล็กใช้ในการหยิบ จับ หมุนและบีบ

2. พัฒนาการทางด้านสมองและสติปัญญา

เด็กจะได้เรียนรู้จากการอยากรู้อยากเห็นอยากรอง และอยากเล่นตามธรรมชาติ การเล่นจึงเป็นสิ่งที่เป็นสิ่งกระตุ้นภายในของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสมองและสติปัญญาผ่านการเล่นของเล่นกระทำได้โดยการเลือกให้เหมาะสมกับเพศและวัยเช่น กล้องหยอดรูปทรงเลขาคณิต หรือการเล่นต่อภาพปริศนาเด็กจะได้ฝึกการสังเกตเปรียบเทียบและเรียงลำดับ และสี เป็นต้น

3. พัฒนาการทางด้านจิตใจและอารมณ์

การเล่นเป็นกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลินและผ่อนคลาย ในขณะที่เด็กเล่น เด็กจะสนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างจริงจัง การเล่นที่ต้องใช้แรงและเคลื่อนไหวของร่างกายเช่น การวิ่งไล่จับ ปั่นจักรยาน จะช่วยให้เด็กได้ปลดปล่อยความรู้สึกและพลังงานส่วนเกินออกพร้อมกับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

ได้รับความสนุกทางใจ เพราะเด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ภาวะดังกล่าวให้เกิดความสับสน ตึงเครียด คับข้องใจ

4. พัฒนาการด้านภาษา

ทารกเรียนรู้ภาษามาจากเสียงที่ได้ยินและมีปฏิกิริยาตอบโต้เมื่อได้ยินเสียง คนพูดคุยตามบทสนทนาที่ตัวเองเล่นอยู่ เช่น การเล่นขายของ ยิ่งเป็นการเล่นร่วมกับผู้อื่นแล้วจะ เกิดการโต้ตอบซึ่งทำให้กระบวนการใช้ภาษามีรูปแบบซับซ้อน

5. พัฒนาการด้านสังคม

การเล่นเป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของเด็กเมื่อ เด็ก เจริญเติบโตขึ้นขอบเขตทางด้านสังคมของเขาจะขยายตามไปด้วย สังคมของเด็กเริ่มต้นจาก ครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยาย เด็กที่เติบโตท่ามกลางสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมการเล่นมีส่วนให้เด็กมีการเรียนรู้และมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะต้องปรับตัวเพื่อเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของของสังคม การช่วยเหลือการ ให้อภัย เด็กที่มีทักษะทางสังคมที่ดีจะสามารถพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาการของการเล่นตามวัยของเด็ก

การเล่นกับการพัฒนาการทางร่างกายของเด็กคุณค่าของการเล่นที่ นักจิตวิทยาและนักการศึกษากล่าวถึงและเน้นความสำคัญประการหนึ่งคือ การเล่นช่วย พัฒนาการทักษะ การเคลื่อนไหวของร่างกาย และความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ ซึ่งสำคัญมาก สำหรับเด็ก ลักษณะของพัฒนาการทางการเล่นที่เดียวกับ พัฒนาการทางร่างกาย ดังนี้ คือ

เด็กวัย 7-12 ขวบ เด็กที่อยู่ในช่วงวัยนี้มีพัฒนาการทางความคิดที่ สลับซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับการรู้จัก และเรียนรู้ได้แล้วเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ หญิงและเพศชาย การเล่นรวมกันเป็นกลุ่มของเด็กเพศเดียวกันจึงเกิดขึ้น เด็กผู้ชายมักชอบการ เล่นที่ต้องการใช้กำลังมากกว่าเด็กผู้หญิง ดังนั้นลักษณะการเล่นซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการทางด้าน ร่างกายของเด็กชายจึงจะเป็นการ เล่นฟุตบอล บาสเก็ตบอล เป็นต้น ส่วนการเล่นของเด็กผู้หญิง มักจะเป็นการเล่นเป็นกลุ่มกลางแจ้งและในร่ม เช่นการเล่นตีกอล์ฟ กระโดดเชือก เป็นต้น จุดสนใจ ของการเล่นนี้ จึงอยู่ที่การมีของเล่น แต่อยู่ที่การได้ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ให้มีความ คล่องแคล่วว่องไว และประสานสัมพันธ์กันอย่งดียิ่งขึ้น

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า เด็กทุกคนไม่ชอบอยู่หนึ่งเขาจะเคลื่อนไหว ในระยะแรก เมื่อยังเป็นทารก การเคลื่อนไหวในระยะแรกเมื่อเด็กยังเป็นทารก การเคลื่อนไหวส่วน ต่างๆ ของร่างกายเช่นการดูด การเคลื่อนไหวทางตา มือและแขน เป็นไปลักษณะของการโต้ตอบ ต่อสิ่งแวดล้อมโดยอัตโนมัติ พฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งรอบตัวซึ่งเกิดจากประสาทอัตโนมัติ ต่อมาจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นทักษะในการใช้ร่างกายส่วนต่างๆเคลื่อนไหวความชำนาญ นี้เกิดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการที่เด็กได้ทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กทำซ้ำแล้วซ้ำอีกด้วยความสนุกสนานเรียนรู้เทคนิคต่างๆในการจัดทำภาพประกอบ อาทิเช่น

1. การใช้ภาพถ่ายเส้นง่ายๆขาวดำ ธรรมชาติซึ่งมีอยู่ทั่วไปตามหนังสือแบบเรียน
2. เทคนิคการเขียนภาพด้วยสีน้ำ คือ ใช้พู่กันระบาย
3. เทคนิคการใช้วัสดุติดลงในรูป(Collage)เช่น ทำเป็นรูปให้เด็กฉีกกระดาษหรือวัสดุอื่นให้เป็นรูปทรงที่ต้องการคิดลงไป ลักษณะ(Collage)จะเห็นเป็นรูปร่างไม่ชัดเจนนักแต่เป็นเรื่องง่าย สำหรับเด็กเริ่มต้นจะไม่รู้จักรูปทรงที่ยากลักษณะของ(Collage) แทนคำรูปทรงได้ง่ายขึ้น วิริยะ สิริสิงห์ (2524)

4. เทคนิคการทำภาพ แกะไม้ (Wood Cut)
5. เทคนิคการใช้ลักษณะแบบวิจิตรศิลป์ มาร่วมด้วยทำให้ภาพประกอบมีลักษณะงดงามขึ้น

6. เทคนิคการใช้สี เช่น ภาพสีน้ำ สีชอล์ก เป็นสีที่ให้บรรยากาศดีเป็นต้น จากพัฒนาการของเด็กดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ชัดเจนกว่าเด็ก ๆ จำเป็นจะต้องเล่น อยู่ตลอดเวลาในอนุบาลตั้งแต่อายุ 1-8 ปีเด็กจะต้องมีการออกกำลังกายเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆ เพื่อเป็นการฝึกทักษะให้กับตัวเอง และการฝึกฝนทักษะให้กับตัวเอง และการฝึกฝนนี้ก็จะยากขึ้นและซับซ้อนขึ้นตามพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นการเล่นต่างๆ ของเด็กจึงต้องสนองความต้องการของเขาด้วยพฤติกรรมการเล่นของเด็กออกเป็น 4 แบบ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ทำให้สามารถเห็นพฤติกรรมทางร่างกาย สมรรถภาพ และสังคมของเด็กได้พฤติกรรมการเล่นทั้ง 4 แบบคือ

1. การเลียนแบบ (Imitation) เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงการรับรู้สิ่งแวดลอมต่างๆ ที่ผ่านเข้าไปทางประสาทสัมผัสของเด็ก ซึ่งในขั้นต้นเด็กอาจยังไม่เข้าใจ หรือ หมายความว่าได้ในทันทีที่รับรู้ (Perceived Unknown) ต่อมาเด็กจะรู้จักปรับสิ่งที่ได้รับรู้ใหม่นี้ให้สอดคล้องกับความรู้อิมที่คุ้นเคย (Cognized Know)ได้เอง

2. การสำรวจ (Exploration) เด็กๆจะมีความสนใจความสงสัยและการกระตือรือร้นที่จะอยากรู้อะไรรอบๆตัวอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในเด็กอายุระหว่าง3-6ปี บางครั้งเราจะเห็นเด็ก จับเคาะ แกะ กลิ้ง ลองดม ลองดูด หรือ ฟังและการสังเกตสี่รอบข้าง ของเหล่านี้เป็นพฤติกรรมในการสำรวจซึ่งจะทำให้เด็กเรียนรู้ และได้พัฒนาประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะนำเด็กไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างดีต่อไป

3. การทดสอบ(Testing) เด็กจะอาศัยความรู้ใหม่ที่ได้จากการสำรวจกับความรู้เดิมจากประสบการณ์ที่คุ้นเคยมาเป็นพื้นฐานในการสำเร็จการศึกษา และทดสอบการเล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของตัวเองว่าจะสามารถเป็นไปตามที่ต้องการได้หรือไม่อย่างไร เช่นความพยายาม ในการทดสอบนี้จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการการรู้จักคิด อย่างมีเหตุผลและเป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และเด็กจะได้เรียนรู้ที่จะช่วยตัวเองไปพร้อมๆกันด้วย

4. การสร้าง(Construction) หมายถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่น กับสิ่งแวดล้อมเช่น การจัดทำของเล่น ม้าก้านกล้วยการสร้างสถานการณ์ในการเล่น การสร้างเรื่อง การวางกฎเกณฑ์ในการเล่น โดยการกำหนด บทบาทของผู้เล่นซึ่งอาจจะเป็นตำรวจเป็นโจร เสือ หมู และอื่นๆ การสร้างนี้จะเกิดขึ้น ได้ต่อเมื่อเด็กสามารถแยกแยะความแตกต่าง และความเหมือนกัน (Differentiation Process)ของสิ่งแวดล้อมได้และพร้อมกันเด็กก็จะรู้จักใช้อารมณ์และความคิดเห็นออกมาเป็นการกระทำ ซึ่งตัวเองสามารถควบคุมได้ทำให้เกิดความคิดและประสบการณ์ใหม่ในทางสร้างสรรค์ (Creative Imagination) และการใช้ความคิดความสามารถอื่นตามมาเช่น การแปลความหมายความรู้สึกความคิดของตนออกมาเป็นรูปแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Representation) เช่น ในการสร้างม้าก้านกล้วยและยังสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยภาษาพูดและกิริยาท่าทางเช่นในการเล่น พ่อแม่ลูก ครูนักเรียน เล่นขายของซึ่งเด็กๆ สร้างชื่อเรื่องขึ้นมาเอง เลขฯ ปิยะอัจริยะ (2524)

2.3.9.2 พัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์และสังคมของเด็ก อายุ3-12 ปี

A.Gesell Gesell ได้จำแนกพัฒนาการของเด็กออกเป็น 4 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior หรือ Gross Motor) เป็นความสามารถของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหว พฤติกรรมนี้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงขั้นการเจริญเติบโตของระบบประสาทกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งของสมอง ในเด็ก 2 คนที่มีอายุ 12 เดือน เท่ากันถ้าคนหนึ่งเดินได้อีกคนหนึ่งยังเดินไม่ได้ แสดงว่าเด็ก ที่เดินได้ก่อนมีขั้นตอนการเจริญของสมองได้เร็วกว่าเด็กอีกคนหนึ่ง

2. พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive Behavior) เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบเคลื่อนไหวกับความรู้สึก Motor Sensory Co-Ordination ที่สำคัญที่สุดในชีวิตประจำวัน คือการประสานกันระหว่างตากับมือ (Eye-hand Co-Ordination) ซึ่งเราศึกษาได้จากการใช้มือของเด็ก (Manipulation) ดังนั้นพฤติกรรมการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเคลื่อนไหว

3. พฤติกรรมด้านการสื่อสารภาษา (language Behavior) เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงขั้นเจริญเติบโตของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเปล่งเสียง ตลอดจนสมองที่ควบคุมด้านการพูดด้วย (Ability to Express Self Needs) พฤติกรรมทางการสื่อสารภาษานี้จะศึกษาได้จากความสามารถในการแสดงออกทางด้านความเข้าใจ และความสามารถในการเปล่งเสียงจนกว่าเด็กจะพูดได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้รวมไปความเข้าใจกันแล้วว่าอวัยวะรับเสียงจนกว่าเด็กจะพูดได้ ทั้งนี้รวมถึงความเข้าใจกันแล้วว่าอวัยวะรับเสียงจะต้องปกติ

4. พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม(Personal – Social Behavior) หมายถึงความสามารถในการปรับตัว ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมและสภาพแห่งความเป็นจริงเป็นการปรับตัว ภายใต้อิทธิพลของสภาวะแวดล้อม และสภาพแห่งความเป็นจริงเป็นการปรับตัวระหว่าง บุคคลกับบุคคล ถึงแม้ว่าพฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ประเพณีของสภาวะแวดล้อมที่เด็กดำรงชีวิตอยู่ก็ตาม แต่ความสามารถของเด็กในโรงเรียนรู้เพื่อจะปรับตัวต้องอาศัยปัจจัยการเจริญเติบโตภายในตัวเด็กเอง (Intrinsic Growth Factor) ก็คือขั้นเจริญของสมองและระบบการเคลื่อนไหวนั่นเอง (Neo- Motor Maturity) ซึ่งทำให้เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ต่างกัน

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงพัฒนาการเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3-12ปี เด็กที่มีอายุช่วง 10 ปีขึ้นไปนั้นความสามารถทั้งหมดที่เกิดขึ้นจะเกิดขึ้นจากการชักข้อมฝึกฝนความสามารถที่มีอยู่ในเบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้

2.3.9.3 ความสามารถและความสนใจในเด็กอายุ6ถึง7ปี

เด็กในวัยนี้แสดงออกอย่างมีความหมายเด็กจะแสดงออกตามความคิดของตัวเองเป็นหลักโดยไม่ยึดตามหลักการความเป็นจริง สิ่งที่เลือกจะยึดถือที่สะดวกและตนเองชอบโดยไม่คำนึงว่าจะเหมือนจริงหรือไม่ยังไม่เข้าใจเรื่องความเหมาะสมและความเหมือนจริงของสิ่งต่างๆเด็กกลุ่มนี้ความสามารถ ที่จะใช้พลังงานสะสมในร่างกายอย่างมาก และไม่ต้องการอยู่นิ่งเป็นเวลานาน

ความสามารถในการเคลื่อนไหว

1. ความสามารถในการเคลื่อนไหวทุกส่วน คล่องแคล่วมากอยู่นิ่งไม่ว่าจะอยู่ในบ้าน หรือนอกบ้านชอบเล่นปล้ำกับเพื่อน
2. สามารถขึ้นต้นไม้ ปีนป่ายที่สูงกระโดดขึ้นลงโดดขึ้นลงไปรอบๆบ้าน กระโดดขึ้นเก้าอี้สามารถรับของที่โยนมาให้ได้ ชอบเล่นปล้ำกับเพื่อน
3. สามารถถีบจักรยานสองล้อได้
4. มีสมาธิมากขึ้นสามารถนั่งอยู่ในท่าใดได้นานๆ
5. เด็กผู้หญิงจะเริ่มนั่งขนน้อยลงโดยชอบเล่นเกี่ยวกับการบ้านการเรือน

ความสามารถในการใช้มือและตา

1. เวลาทำงาน เช่น ขีดเขียนหรือตั้งใจฟังจะเอียงตัวและศีรษะไปข้างที่กำลังทำงาน(Dominant Side)

2. ชอบขีดเขียนเป็นอย่างมาก บางคนยังเขียนอักษรตัวโตอยู่แต่บางคนเริ่มเขียนตัวเล็กลง

3. ชอบนอนคว่ำอยู่หน้าโทรทัศน์และเขียนหรืออ่านหนังสือ เล่นของเล่นโดยยังข้อศอกอยู่ได้นาน ๆ

4. เด็กผู้ชายจะชอบเครื่องมือช่างไม้ สามารถเลื่อยไม้ได้ตรง

5. เด็กหญิงชอบระบายสี การตัดเย็บเสื้อผ้าตุ๊กตาทองกระดาษ

ความสามารถในการแสดงออกและสื่อความหมาย

1. การใช้ภาษาพูดล่องและมีความหมายชัดเจนแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุและผล

2. ชอบอ่านหนังสือแทนการฟังผู้อื่นอ่าน และอ่านนิยายได้ตลอดเล่ม โดยรู้ความหมายแต่ไม่รู้คำทุกคำ

3. เด็กชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับเครื่องบิน รถเกะระ กองทัพต่างๆ

4. เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย

5. สามารถอ่านหนังสือพร้อมฟังเพลงหรือชมภาพยนตร์จากโทรทัศน์ไป

พร้อมกัน

6. สามารถบรรยายหรือเล่าเรื่องได้เห็นได้ฟังมา

พัฒนาการด้านอารมณ์และการปรับตัวในสังคม

1. สามารถรับผิดชอบตัวเองในเรื่องการเตรียมตัวไปโรงเรียน จัดหนังสือเรียนได้ ตรงต่อเวลา

2. ใจน้อยไม่ชอบการล้อเลียน เริ่มเข้าใจอารมณ์ของเพื่อนถ้าโกรธจะเลิก

ทันที

3. เด็กผู้หญิงจะมีอารมณ์นุ่มนวลกว่าเด็กชาย

2.3.9.4 ความสามารถและความสนใจในเด็กอายุ 8 ปี

เป็นชั้นที่เด็กทำสิ่งต่างๆโดยเริ่มยึดและปรับเข้ากับความเป็นจริง เด็กเริ่มมีความคิดรวบยอดเรื่องรูปร่าง มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้นมีความเข้าใจในสิ่งต่างๆ โดยแทนด้วยรูปร่าง เรขาคณิต เช่น รูปทรงสามเหลี่ยมสี่เหลี่ยม และเส้นตรง เป็นสัญลักษณ์ แต่ยังคงมีความคิดและจินตนาการในการผูกเรื่องราวของตนเองอยู่

ในด้านการเลือกสี เด็กจะเลือกสีที่ตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติเป็นส่วนมาก เนื่องจากใช้สีฟ้าหรือสีน้ำทะเล เมื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น เมื่อใบไม้แก่จะเลือกใช้สีเหลือง

ความสามารถของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหวและความสามารถในการใช้

มือและตา

1. การเคลื่อนไหวของร่างกายคล่องแคล่วชอบวิ่งกระโดดปีนป่าย ต่อกู้และมีท่าทางเหมาะสมกับกาลเทศะ

2. พยายามนั่งให้อยู่หน้าตรง การเดินคล่องแคล่ว เลียนแบบท่าทางได้ทุกท่า

3. ใช้มือได้คล่องแคล่วโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต

4. ในการเขียนจะเขียนเว้นวรรคได้เกือบสม่ำเสมอ ความคิดจะไปก่อนการเขียน การเขียนภาพสัดส่วนของคนดีขึ้น สามารถเล่นเปียโนได้ดีตามความสมควร

ความสามารถในการสื่อความหมาย

1. เข้าใจภาษาเขียนได้ดีขึ้น อ่านหนังสือพิมพ์หนังสือนิยาย

2. เด็กผู้ชายชอบเล่าเรื่องเกี่ยวกับเรื่องบิน เรื่องเกี่ยวกับระเบิด และรถรบ

ต่าง ๆ

3. เด็กผู้หญิงจะคุยเรื่องเสื้อผ้า ตุ๊กตา ของเล่นของเด็กหญิง

4. ความเข้าใจในภาษาดีขึ้นสามารถ คิดเลขในใจได้บางครั้งแย่งกันตอบ

คำถามในห้องเรียน

พัฒนาการด้านอารมณ์ และการปรับตัวเข้ากับสังคม

1. อารมณ์ดี มีความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปชอบเข้าพวกเข้าหมู่ไม่ชอบเล่นคนเดียว

2. รู้จักระเบียบของตนเองในเรื่องการกินการนอนและการขับถ่ายเด็กกลุ่มนี้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เหมือนจริงในธรรมชาติเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆไปตามกาลเวลาที่อยู่รอบตัวเอง ยังชอบการปีนป่ายอยู่บ้างแต่น้อยกว่าเด็กอายุ 7 ปี มีความต้องการฝึกสมาธิของตัวเองให้มีสมาธิของตนเองให้มีสมาธิเพิ่มขึ้น มีความประณีต ในการทำงานและทำสิ่งต่างๆมากขึ้นยังชอบเรื่องราวเกี่ยวกับ เครื่องบิน และรถถัง และที่สำคัญคือ ต้องการสังคมมากขึ้น ชอบการเล่นเป็นกลุ่ม ไม่ชอบอยู่คนเดียวเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนหลักสูตรรวมลดอร์ฟมีการเรียนรู้จากการเรียนที่มีการเรียนการสอนร่วมกับกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งกิจกรรมต่างในห้องเรียนจะมีการเล่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นหลัก

โดยช่วงวัยที่เหมาะสมในการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่และเหมาะสมที่จะใช้ชุดกิจกรรมที่ได้ประยุกต์จากกรอบแนวคิดกิจกรรมของลดอร์ฟนั้นควรเป็นช่วงอายุประมาณ 7-8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี เพราะช่วงวัยนี้เป็นวัยที่ มีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางด้านร่างกาย และรู้จักใช้ความรู้สึกน้อยลงในการเล่น

2.4 แนวคิดของชุดกิจกรรม

2.4.1 กิจกรรม

กิจกรรมการเรียนการสอน ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิถีทางที่น่านักเรียนไปสู่จุดประสงค์ของการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนมีอยู่มาหลายชนิด ครูควรให้ความสำคัญและทราบแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้มากที่สุด

กิจกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมายของ "กิจกรรม" ว่า การที่นักเรียนปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการเรียนรู้ นั่นก็คือกิจกรรมซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานพิเศษ (2513) กล่าวว่า การกระทำหรือการทำงานนั่นเอง การกระทำทุกอย่างเรียกว่า กิจกรรมทั้งนั้น เช่น การอ่านหนังสือ การวาดภาพ การเล่นนิทาน การประดิษฐ์เศษวัสดุการฝึกงานภายในสถานศึกษา ฯลฯ

กล่าวโดยสรุปกิจกรรมจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนมีความสำคัญที่จะเสริมสร้างประสบการณ์ในชีวิตประจำวันแก่นักเรียน ครูจึงจำเป็นที่จะต้องจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน เพิ่มทักษะประสบการณ์เจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

วาริธีระจิตร (2530 : 161-163) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า กิจกรรมแต่ละชนิดมีคุณค่าในตัวของมันเองในการจัดการการเรียนการสอน หากครูได้ให้ความสนใจต่อการจัดกิจกรรมแล้วก็ย่อมจะช่วยส่งเสริมในการเรียนการสอนของครูประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีกิจกรรมมีความสำคัญ ต่อการเรียนรู้หลายประการด้วยกัน ดังนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของนักเรียน
2. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหวทำให้ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน
7. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมจะช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะในด้านต่างๆ
12. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน
14. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักทำงานเป็นหมู่
15. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้งความงามในเรื่องต่างๆ

ความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ทำให้มองเห็นว่ากิจกรรมที่ดีสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนหลายด้านด้วยกัน ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ การปรับตัว ความชำนาญหรือทักษะ มีการรับฟังการเล่า นิทานที่มีคติสอนใจจะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานมีความสุขในขณะที่เรียน และช่วยสร้างเจตคติที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งความดีงาม จากความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าว จึงพอสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจะสมบูรณ์ได้โดยการอาศัยกิจกรรมที่ดีด้วย

2.4.2 ความหมายของชุดกิจกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนกับชุดกิจกรรม ซึ่งได้ให้ความหมายของ ชุดการสอนกับชุดกิจกรรม เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้คำว่า ชุดกิจกรรม แทนคำว่า ชุดการสอน โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่(2523) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนรู้อะไรๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่า ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการเรียนอย่างหนึ่งอาจใช้สร้างความสนใจ และสื่ออีกอย่างช่วยอธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา (บุญชม ศรีสะอาด, 2537) สื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกันจัดเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด (package) เรียกว่า สื่อประสม (multi media) มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญเกื้อ ควรหาเวช 2530)

การใช้สื่อการสอนตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันจะต้องส่งเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับขั้นที่จัดไว้เป็นชุด บรรจุในกล่องหรือกระเป๋า

แผนการสอนสำเร็จรูปที่จัดทำขึ้นให้มีความสมบูรณ์โดยเน้นการสื่อประสมเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อุปกรณ์ในการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายกิจกรรมการเรียน และการประเมินผล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (สะอาด วรรณทอง , 2535)

สื่อประสมที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาซึ่งแบ่งเป็นหมวด ๆ บรรจุไว้ในกล่องหรือซอง ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (สมาธิ วิเศษชุมพล , 2540) การนำสื่อต่าง ๆ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มารวมกันหลายชนิดมาบรรจุ อยู่ในกล่องเพื่อนำไปสอนให้นักเรียนได้รับเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายของคำว่า ชุดกิจกรรม ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อประสมที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ที่มีการใช้อย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนที่จัดไว้เป็นชุด

2.4.3 ประวัติของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรม มีประวัติและความเป็นมาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย

1. ประวัติความเป็นมาของชุดกิจกรรมในต่างประเทศ การสร้างชุดกิจกรรมเกิดขึ้นในโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา แสตนฟิลด์ (Stansfield 1930, อ้างถึงใน หทัย ตันหยง 2525) แห่งสถาบัน Ontario Institute for Students in Education ได้คิดกล่องเอนกประสงค์ขึ้นใช้สำหรับนักเรียนโดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การสอน ได้ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ในเรื่องการสอนสำเร็จรูป (Programmed Learning) ผลิตรถกล่องที่เขาเรียกว่า Thirties Box และต่อมาพัฒนาเป็น Perception Bag Audiovisual Juke Box and Eco Box กล่องการสอนนี้เขาเรียกรวม ๆ ว่า The 1930 Multi-Media Kit ได้รับความนิยม และเป็นที่ยินยอมของเด็กมาก เรียกว่า กล่องพิเศษ และพัฒนามาเป็นชุดกิจกรรมในที่สุด

2. ประวัติความเป็นมาของการสร้างชุดกิจกรรมในประเทศไทย ระบบการผลิตชุดกิจกรรม ในประเทศไทย เริ่มต้นปีการศึกษา 2516 ที่แผนกโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ที่ริเริ่มคือ ชัยยงค์พรหมวงศ์ได้ทำการวิจัยกับนิสิตปริญญาโท โดยเปรียบเทียบการสอนแบบบรรยายกับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมและยึดหลักที่ว่า ระดับอุดมศึกษา ผู้สอนควรให้ผู้เรียนเพียง 1 ส่วน อีก 2 ส่วน ไปเสาะแสวงหาจากประสบการณ์ที่ผู้สอนเตรียมไว้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อทดลองต่อไปอีก 4 สัปดาห์พบว่าความคงทนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม หลังจากนั้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้เปิดการอบรมตามสถาบันต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันได้มีการนำเอาระบบการผลิตชุดกิจกรรมไปใช้กันอย่างแพร่หลาย ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคนอื่น ๆ (2523 : 123)

2.4.4 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

การสร้างชุดกิจกรรมว่ามีหลักการและทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุดกิจกรรมนี้เป็นสื่อและ กิจกรรมการเรียน จัดทำขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน เป็นสำคัญ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงนำมาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการจัดทำและใช้ชุดกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หลักการเกี่ยวกับสื่อประสมชุดกิจกรรม ซึ่งหมายถึง การใช้สื่อหลาย ๆ อย่างที่เสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ มาใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแข็งขัน และได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างฉับพลัน อีกทั้งได้รับประโยชน์แห่งความสำเร็จหรือการเสริมแรง มีการเรียนเป็นขั้นตามความสามารถของผู้เรียน

4. หลักการวิเคราะห์ระบบ ชุดกิจกรรมจัดทำโดยอาศัยวิธีวิเคราะห์ระบบมีการทดลองสอน และปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่น่าเชื่อถือได้ จึงนำออกใช้และเผยแพร่กิจกรรม การเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสัมพันธ์กันซึ่งยังคงพรหมวงศ์และอื่น ๆ (2523) ได้เสนอแนวคิดที่จะนำไปสู่ระบบ

การสร้างชุดกิจกรรมมีหลายแนว ดังนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน เป็นสำคัญมนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้าน ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจร่างกาย อารมณ์ สังคม และความแตกต่างปลีกย่อยอื่น ๆ ดังนั้นในการนำเอาหลักความแตกต่างเหล่านี้มาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการที่เหมาะสมที่สุด คือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือการศึกษาตามเอกัตภาพ และการศึกษาด้วยตนเอง

ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญา ความสามารถและความเข้าใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม ปัจจุบันได้มีการทดลองและวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนรายบุคคลอย่างกว้างขวางในทุกระดับการศึกษา จนเป็นที่ยอมรับว่า การสอนวิธีนี้กำลังจะก้าวหน้าไกลออกไป โดยมีเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เป็นเครื่องมือช่วยสอนรายบุคคลให้ดำเนินไปตามจุดหมายปลายทาง

2. ความพยายามที่จะเปลี่ยนการเรียนการสอนไปจากเดิมที่เคยยึด “ครู” เป็นแหล่งความรู้หลัก มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ การนำสื่อการสอนมาใช้จะต้องให้ตรงกับเนื้อหา และประสบการณ์ตามหน่วยการสอนของวิชาต่าง ๆ การเรียนด้วยวิธีนี้ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ ผู้เรียนเพียง 1 ใน 3 ของเนื้อหาทั้งหมด ส่วนอีก 2 ใน 3 ผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเองจากที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ในรูปของชุดกิจกรรม และที่ผู้สอนชี้แหล่งและชี้ทางให้

3. การใช้วัสดุอุปกรณ์ได้เปลี่ยนและขยายตัวออกไปเป็นสื่อการสอน ซึ่งคลุมถึงการใช้สิ่งสิ้นเปลือง (วัสดุ) เครื่องมือต่าง ๆ อุปกรณ์และกระบวนการอันได้แก่การสาธิต ทดลอง อภิปราย เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และกิจกรรมต่าง ๆ เดิมนั้นการผลิตและการใช้สื่อการสอนมักออกมาในรูปแบบต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างใช้ เป็นสื่อเดียวมิได้มีการจัดระบบการใช้สื่อหลายอย่างบูรณาการให้เหมาะสม และใช้เป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาอยู่ตลอดเวลา แนวโน้มใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดกิจกรรม อันจะมีผลต่อการใช้ของครู คือ เปลี่ยนจากการการใช้สื่อ "เพื่อช่วยครูสอน" คือ ครูเป็นผู้หยิบใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ มาเป็นการใช้สื่อการสอน "เพื่อช่วยนักเรียนเรียน" คือ ให้นักเรียนได้หยิบฉวยและใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยอยู่ในรูปของชุดกิจกรรม

4. ปฏิบัติการสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อม แต่ก่อนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียนมีลักษณะเป็นทางเดียว คือ ครูเป็นผู้นำและนักเรียนเป็นผู้ตาม ครูไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี นักเรียนอาจจะมีโอกาสได้พูดก็ต่อเมื่อครูให้พูด การตัดสินใจของนักเรียนส่วนใหญ่มักจะตามครู นักเรียนเป็นฝ่ายเอาใจครูมากกว่าครูเอาใจนักเรียน จึงปรากฏอยู่บ่อย ๆ ว่าครูวิจารณ์หรือพูดเยาะเย้ยนักเรียนในชั้น โดยเฉพาะในกรณีที่นักเรียนตอบไม่ถูกต้อง ตามใจครูชอบ หรือทำอะไรผิดพลาดแต่ถ้านักเรียนดีควรแก่การชมเชยครูจะนิ่งเฉยเสีย เพราะหากชมก็กลัวนักเรียนเหลิง ดังนั้นนักเรียนไทยส่วนใหญ่จึงพกเอาประสบการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจเมื่อเติบโตใหญ่ขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนต่อนักเรียนในห้องเรียนนี้แทบจะไม่มีเลย เพราะครูส่วนใหญ่จะไม่ชอบนักเรียนคุยกัน นักเรียนจึงไม่มีโอกาสฝึกฝนทำงานร่วมกันเป็นหมู่ เป็นคณะ และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อเติบโตใหญ่จึงทำงานร่วมกันไม่ได้นอกจากปฏิบัตินสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสภาพแวดล้อมก็มักอยู่เพียงซอส์และกระดานดำและแบบเรียนในห้องสี่เหลี่ยมแคบ ๆ หรือในสนามหญ้าที่ส่วนใหญ่ถูกปล่อยให้รก้าง เอะอะตามฤดูกาล ครูไม่เคยพานักเรียนออกไปสู่สภาพนอกโรงเรียน การเรียนการสอนจึงจัดอยู่เพียงในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่แนวโน้มในปัจจุบันและอนาคตของขบวนการเรียนรู้จึงต้องนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเปิดโอกาสให้เด็กได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มจึงเป็นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งนำมาสู่การจัดระบบการผลิตสื่อออกมาในรูปแบบของชุดกิจกรรม

5. การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน

5.1 ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.2 มีทางทราบว่าการตัดสินใจหรือการทำงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร

5.3 มีการเสริมแรงบวกที่ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูก หรือคิดถูกอันจะทำให้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ได้ค่อยเรียนรู้ไปที่ละขั้นตามความสามารถ และความสนใจของนักเรียนเอง โดยไม่มีใครบังคับ การจัดสภาพการณ์ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตามนัยดังกล่าวข้างต้นนี้ จะมีเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดหมายปลายทาง โดยการจัดการสอนแบบโปรแกรมในรูปของ กระบวนการ และใช้ชุดกิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญ

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมได้ยึดหลักการทฤษฎีทางการศึกษาหลายอย่างมาช่วยประกอบในการสร้าง เช่น การยึดหลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการใช้โสตทัศนูปกรณ์ หลักการสอนโดยใช้กระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ และยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

ดังนั้นถ้าหากสร้างชุดกิจกรรมได้คำนึงถึงหลักการและทฤษฎีดังกล่าว จะช่วยทำให้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

2.4.5 ประเภทของชุดกิจกรรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ (2523) ได้แบ่งชุดกิจกรรมออกเป็น 4 ประเภท ใหญ่ๆ ดังนี้คือ

1. ชุดกิจกรรมประกอบการบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูประกอบการสอนแบบบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทให้ครูพูดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมประกอบการบรรยายมุ่งช่วยขยายเนื้อหาสาระการสอนแบบบรรยายให้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลง และให้สื่อการสอน ทำหน้าที่แทน ชุดกิจกรรมแบบบรรยายนี้นิยมใช้กับการฝึกอบรม และการสอนในระดับอุดมศึกษาที่ยังถือว่า การสอนแบบบรรยายมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน

เนื่องจาก ชุดกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ใช้บางครั้งจึงเรียกว่า "ชุดกิจกรรมสำหรับครู" ชุดกิจกรรมประกอบการบรรยายจะมีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว โดยแบ่งเป็นหัวข้อที่จะบรรยาย และประกอบกิจกรรมไว้ ตามลำดับขั้นสื่อที่ใช้ อาจจะเป็นแผ่นคำสอน สไลด์ประกอบเสียง บรรยายในเทป แผนภูมิ แผ่นภาพ ภาพยนตร์โทรทัศน์และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้อภิปรายตามปัญหา และข้อที่ครูกำหนดไว้เพื่อความเรียบร้อยในการใช้ชุดกิจกรรมประกอบการบรรยายมักจะบรรจุในกล่องที่มีขนาดพอเหมาะ กับจำนวนสื่อการสอน อย่างไรก็ตาม หากเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่เกินไป หรือราคาแพงเกินไป แดก หรือเสียหาย และเป็นสิ่งที่มีชีวิต จะไม่ใส่ไว้ในชุดกิจกรรม แต่จะกำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งที่ครูต้องเตรียมล่วงหน้าก่อนทำการสอนในคู่มือครู วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้นิยมจัดไว้ในห้องปฏิบัติการ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์หรือในห้องวิชาการ เช่น ห้องสังคมศึกษา

2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนได้ประกอบ กิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ซึ่งอาจจะจัดการเรียนอยู่ในรูปของศูนย์การเรียนรู้ หรือกลุ่มกิจกรรม ชุดกิจกรรมแบบ

กลุ่มกิจกรรมจะประกอบด้วยชุดการย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียน ในศูนย์กิจกรรมนั้นสื่อการเรียนอาจจะจัดในรูปของรายบุคคลหรือผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันก็ได้ผู้เรียนที่เรียนจาก ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรมอาจจะต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มเท่านั้นหลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถช่วยเหลือกันและกันได้เองระหว่างประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ เมื่อจบการเรียนรู้แต่ละศูนย์แล้วผู้เรียนอาจจะสนใจการเรียนรู้เพื่อจะระลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ได้ โดยการศึกษาจากกิจกรรมในศูนย์สำรองซึ่งได้เตรียมไว้สำหรับนักเรียนบางคน หรือกลุ่มที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่นหรือกลุ่มอื่นจะได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ได้กว้างและลึก ไม่เกิดความเบื่อหน่าย หรืออาจจะมีปัญหาทางวินัยในชั้นชั้น ผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมสำรอง อันนี้เนื้อหาสาระคล้ายกับสิ่งที่เคยเรียนมา แต่กิจกรรมนั้นอาจจะยากหรือมีความลึกซึ้งที่ยั่วต่อการเรียน

3. ชุดกิจกรรมเอกัตภาพหรือชุดกิจกรรมรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมที่จัดระบบขั้นตอนเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามลำดับความสามารถของแต่ละคนเพื่อให้ผู้เรียนก้าวไปข้างหน้าตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน เมื่อศึกษาเสร็จแล้วจะทำการทดสอบประเมินผลความก้าวหน้า และศึกษาชุดต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนจะปรึกษากันได้ระหว่างผู้เรียน และผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้ชี้แนะทางการเรียน ชุดกิจกรรมรายบุคคลจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปได้จนสุดความสามารถ โดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่นอันเป็นการถูกต้อง และยุติธรรมในการจัดการเรียน ชุดกิจกรรมรายบุคคลอาจออกมาในรูปของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูล

4. ชุดกิจกรรมทางไกล เป็นชุดกิจกรรมที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ต่างถิ่นต่างเวลากันมุ่งสอนให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมาเข้าเรียน ประกอบด้วยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์รายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการสอนซ่อมเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา เช่น ชุดกิจกรรมทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นอกจากนี้ยังมีชุดการฝึกอบรม ชุดกิจกรรมของผู้ปกครอง ชุดกิจกรรมทางไปรษณีย์

2.4.6 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และอื่น ๆ (2523) ได้เสนอไว้ว่า ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยสื่อประสมในรูปของวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป บูรณาการโดยใช้วิธีการจัดระบบเพื่อให้ชุดกิจกรรมแต่ละชุดมีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จไปใน ตัวเองทว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างหน่วย และเนื้อหาที่จัดระบบไว้แล้ว ชุดกิจกรรมอาจอยู่ในแฟ้มหรือกล่องที่มีจำนวนเท่ากับหน่วยการสอนในแต่ละวิชา การผลิตชุดกิจกรรมจึงต้องมีการจัดระบบที่เหมาะสม

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

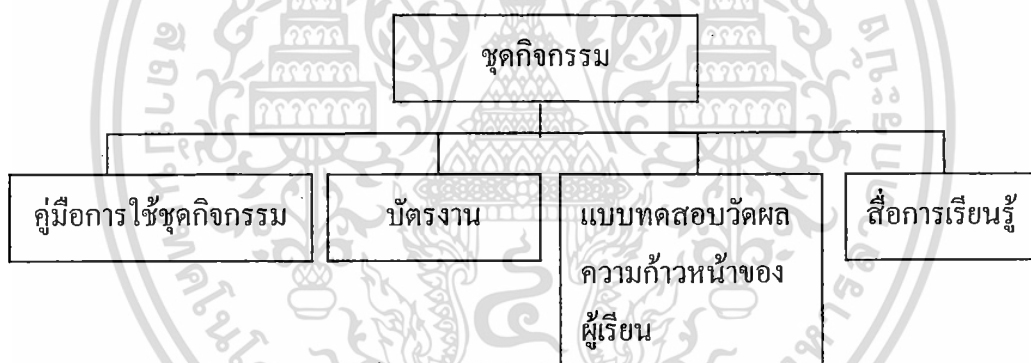
และการใช้ชุดกิจกรรมจึงควรมีห้องจัดไว้เป็นพิเศษเรียกว่า “ห้องเรียนรายบุคคล” หรือ “ห้องเรียนแบบโปรแกรม” ชุดกิจกรรมจะมีลักษณะอย่างไรและประกอบด้วยสื่อประเภทใดบ้างขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ อาจใช้สิ่งที่มีราคาแพง เช่นระบบบันทึกภาพ ฟิล์ม สไลด์หรือ สิ่งราคาถูกลง เช่น วัสดุกราฟิก รูปภาพต่าง ๆ และใบไม้ใบหญ้าที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น ชัยยงค์พรหมวงศ์ได้จำแนกองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ 4 ส่วน คือ

1. คู่มือสำหรับผู้ใช้ชุดกิจกรรม หรือผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดกิจกรรม
2. คำสั่งหรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้นักเรียน
3. เนื้อหาสาระและสื่อ โดยจัดให้อยู่ในรูปของสื่อการสอนแบบประสม และ กิจกรรม

การเรียนการสอนแบบกลุ่ม และรายบุคคล

4. การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่แบบฝึกหัด รายงานการค้นคว้า และผลของการเรียนรู้ในรูปแบบทดสอบต่าง ๆ

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2537) ได้แบ่งองค์ประกอบของชุดกิจกรรมออกเป็น 4 ด้าน ดังในภาพแผนภูมิ

รูปที่ 2.4 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ของ บุญชม ศรีสะอาด

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมศึกษาและปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ครูต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทของผู้เรียน ในกรณีของชุดกิจกรรมที่มุ่งใช้กับกลุ่มย่อย เช่น ในศูนย์การเรียน

2. บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

3. แบบทดสอบวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าเมื่อเรียนจากชุดการเรียนจบแล้ว ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษา มีหลายชนิดประกอบกันอาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียน โปรแกรม หรือประเภทสื่อทัศนูปกรณ์เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่าง ๆ เทปบันทึกเสียง ฟิล์มสตริป สไลด์ขนาด 2 x 2 นิ้ว ของจริง เป็นต้น

2.4.7 ความหมายของนิทาน นิทานมีผู้ให้ความหมายของคำวานิทานไว้แตกต่างกันดังนี้

นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอดๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน ตื่นเต้น ลึกลับ หรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเองก็ได้ รัชนี ศรีไพรวรรณ (2516) นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสู่กันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนานและเนื้อเรื่องในนิทานอาจเป็นเรื่องเหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องที่แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ทั้งนี้

เพราะนิทานเป็นเรื่องที่มุ่งให้ความเพลิดเพลิน เป็นส่วนใหญ่นอกจากนั้นอาจสอดแทรกคติเตือนใจหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตด้วย

สมบูรณ์ คิงชมมานันท์ (2522) อ้างถึงใน พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ (2553) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องที่บันทึกความเป็นมาของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของ เป็นประสบการณ์ของชีวิตเป็นการตอบข้อสงสัย เป็นเครื่องกระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา เป็นการระบายความรู้สึกนึกคิด ความเศร้าโศกเสียใจ ดีใจ เพื่อฝัน เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มนุษย์กับสัตว์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกความคิด คุณธรรมอันดีงามเข้าสู่จิตใจเด็กและเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตในสังคม และ เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาหรือแต่งขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนานหรือสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม ลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมในการดำรงชีวิตในสังคมจากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาช้านานหรือ แต่งขึ้นใหม่โดยอิงความจริงหรือจินตนาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมสั่งสอน ให้ความรู้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและคติสอนใจจากเนื้อหาในนิทาน

2.4.7.1 คุณค่าของนิทาน

ความสำคัญของนิทานที่มีผลต่อการสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลและสังคมได้

นอกจากนี้การเล่านิทานยังเป็นการแสดงออกถึงความรัก ความเอาใจใส่ของผู้ใหญ่ที่มีต่อการเล่านิทานให้เด็กฟังจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์ต่าง ๆ ของเด็กได้ดี เช่น ความรัก ความพึงพอใจ ดังนั้น นิทานจึงมีอิทธิพลและมีคุณค่าต่อเด็ก การที่พ่อแม่และครูได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

ใกล้ชิดกับเด็ก โดยการเล่านิทานทำให้เกิดความเข้าใจเด็กมากขึ้นและทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นและมีที่พึ่งทางใจ ดังที่

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525) ได้เสนอแนะ การเล่านิทานในระดับประถมศึกษาว่ามีคุณค่ามากมาย ได้แก่

1. ช่วยชดเชยประสบการณ์แก่เด็กในชนบท ให้เท่าเทียมกับเด็กในเมือง เพราะบิดามารดาของเด็กชนบทไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าในการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง

2. ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทางความคิดให้มีจินตนาการสวยงาม

3. ฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี เก็บความจากเรื่องที่ฟังคนอื่นเล่าเรื่องที่ได้เห็นซึ่งอาจจะเป็นจากภาพยนตร์โทรทัศน์หรือวิทยุได้ตามควรแก่วัย

4. ช่วยสอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ความกตัญญู เป็นต้น

5. ช่วยสอนวิชาเรียงความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ

6. ช่วยสอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

7. เป็นการฝึกทักษะด้านการอ่าน ช่วยให้เด็กรักการอ่าน

8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่แสดงออก เช่น การแสดงท่าประกอบตามเรื่องราวที่กำหนดให้เป็นต้น

9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความไว้วางใจในตัวครูให้เกิดขึ้นกับเด็ก

10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเด็ก

นอกจากนี้ ฉวีวรรณ กินวงศ์(2526) ก็ได้กล่าวถึงนิทานว่ามีคุณค่ากับเด็ก

เช่นกัน ดังนี้

1. ช่วยชดเชยประสบการณ์แก่เด็กที่บิดามารดาไม่มีเวลา หรือไม่เห็นคุณค่าของการเล่านิทานให้เด็กฟัง

2. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการให้กับเด็ก

3. ช่วยฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดีเข้าใจวิธีการปฏิบัติตัวขณะฟังนิทาน และสามารถเก็บใจความตามเรื่องราวที่ฟังคนอื่นเล่าได้ตามสมควรแก่วัย

4. ช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดกับผู้เล่า

5. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบฟังนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทาน ก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ

6. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกที่อยู่ในตัวของเด็กจากการสนทนา ชักถาม ในขณะฟังนิทาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นิทานมีคุณค่า และมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา สติปัญญา อารมณ์และสังคมให้กับเด็ก ดังนั้น ครูสามารถใช้นิทานเป็นสื่อโดยการเลือกนิทานที่มีคุณค่าและนำมาถ่ายทอดให้แก่เด็ก เพราะตัวละครในนิทานช่วยกระตุ้นความสนใจแก่เด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และช่วยให้เด็กพัฒนาไปในแนวทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4.7.2 ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป ได้แบ่งนิทานออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. ตำนาน เป็นเรื่องราวที่อธิบายชีวิต ปรากฎการณ์ธรรมชาติและสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลก
2. นิทานคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์จบลงด้วยคติสอนใจในการดำรงชีวิตแก่คน
3. นิทานท้องถิ่น เป็นนิทานสอนใจเช่นเดียวกับนิทานคติแต่ให้ความรู้ว่าเป็นเรื่องจริงมากกว่า นิทานท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีทั้งเค้าเรื่องจริง และเรื่องที่เกินความจริงผสมอยู่
4. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องราวที่ กล่าวถึงดินแดนมหัศจรรย์ และเรื่องราวของการใช้อภินิหารต่าง ๆ ใช้เล่าเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน รูปแบบอื่น ๆ เช่น เพลงชาวบ้าน สุภาษิต คำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบ้าน

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2520) ได้เขียนถึงรูปแบบของนิทาน 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานปรัมปรา (Fairy Tales หรือ Household Fales) เป็นนิทานมีขนาดยาว ไม่ระบุสถานที่แน่นอน เป็นเรื่องของตัวละครที่กล้าหาญ ได้แต่งงานกับเจ้าหญิงหรือหญิงสูงศักดิ์แล้วได้ครองเมือง เช่น เรื่องสโนไวท์เจ้าหญิงนิทรา ปลาบู่ทอง สังข์ทอง เป็นต้น
2. นิทานท้องถิ่น (Lend) นิทานชนิดนี้มักมีเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีตำนาน มักเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง เช่น เรื่องท้าวแสนปม)
3. นิทานเทพนิยาย (Myth) เป็นนิทานที่มีเทวดา หรือกึ่งเทพ เป็นตัวละคร เช่น เจ้าป่าเจ้าเขา เป็นต้น
4. นิทานเกี่ยวกับสัตว์ (Animal Tales) เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์หรืออาจมีคนเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ทั้งคนและสัตว์จะปฏิบัติต่อกันเหมือนกับว่าเป็นมนุษย์นั่นเอง นิทานชนิดนี้ได้รับความนิยมกว้างขวางและยังแยกย่อยเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานเกี่ยวกับคติธรรม (Fable) เป็นนิทานสอนใจที่มีตัวเอกเป็นสัตว์

เสมอ เช่นนิทานอีสป ซาดกต่าง ๆ ที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นสัตว์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำซากหรือไม่รู้จบ เช่น เรื่องยายกะตาดปลุกถั่วให้หลานเฝ้านิทานชนิดนี้มีเนื้อเรื่องและวิธีเล่าแบบเฉพาะ

5. นิทานตลก (Jet, Humorous, Merry Tales) มักเป็นนิทานสั้น ๆ สาระที่สำคัญของนิทานตลกเพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้ฟัง อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ การแสดงปฏิภาณไหวพริบ การแก้แค้นแก้แค้น เช่น เรื่องศรีธนชชัย เณรน้อยเจ้าปัญญา เป็นต้นนอกจากนี้วรรณิ ศิริสุนทร (2532) ได้แบ่งนิทานสำหรับเด็ก ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน แบ่งออกเป็น

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking – Beast Tales)

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Cumulative Tales)

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Drolls or humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourquoi Stories or Tales That Tell Why) มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็ก ๆ ว่า “ทำไม...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่ไม่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคน และสัตว์มีโครงเรื่องง่าย ๆ ใ้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้จะรวมนิทานเทียบสุภาษิต และนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึง เหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกท้องฟ้าและพฤติกรรมของมนุษย์มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

4. มหาเทพและนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันแต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญ พินฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories)

2.4.7.3 หลักการเลือกนิทานให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539) ได้กล่าวถึงหลักในการเลือกเรื่องนิทานสำหรับเด็กเพื่อใช้ในการเล่า ว่าควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1. เรื่องที่เล่า ควรจะเลือกให้เหมาะสมกับวัยต่าง ๆ ของเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. จะต้องพิจารณาเรื่องเวลาให้เหมาะสมกับการเล่านิทานสำหรับเด็กวัยต่าง ๆ ซึ่งมีช่วงระยะเวลาความสนใจและสมาธิการฟังแตกต่างกัน

3. จะต้องเป็นเรื่องสำหรับเด็กที่ผู้เล่าสนใจและชื่นชอบ

4. ผู้เล่าต้องเลือกเรื่องที่จะใช้เล่าให้เหมาะสมกับวิธีและกระบวนการการเล่าแบบต่าง ๆ

5. เรื่องที่เลือกมาเล่าจะต้องมีเนื้อเรื่องสนุกสนานชวนติดตาม และมีความยาวของเรื่องพอเหมาะพอดี

6. เนื้อหาของเรื่องจะต้องมีสาระ ค่านิยม ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เหมาะสมกับการปลูกฝังความดีและความงาม

7. ผู้เล่าจะต้องเตรียมตัวเล่าให้พร้อมเพื่อป้องกันการขาดตอนหรือขัดจังหวะการ ต่อเนื่องของเรื่องราว

8. การจัดสื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการเล่า ผู้เล่านิทานจะต้องทดสอบหรือทดลองมาก่อนเล่าเพื่อป้องกันการผิดพลาด และต้องจัดสื่อหรืออุปกรณ์ตามลำดับก่อนหลัง

9. การพิจารณาเรื่องสำหรับเด็กผู้เล่าจะต้องพิจารณาเรื่องให้เหมาะสมกับบรรยากาศด้วย และขณะเล่าผู้ฟังกับผู้เล่าควรมีการโต้ตอบกันตามโอกาสอันเหมาะสม หลักในการเลือกนิทาน สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่ทำขึ้นสำหรับเด็ก

2. โครงเรื่อง (Plot) การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้นำติดตามโดยไม่เบื่อ

3. ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่อง เกิดที่ใด เวลาใดการดำเนินเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น

4. แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด

5. ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก

6. สีสลาของเรื่อง (Style) ภาษาและเรื่องต้องเข้าใจง่าย

7. ลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ให้ความรัก ความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจความต้องการของเด็ก

2.4.7.4 นิทานที่เหมาะสมกับเด็กวัยต่าง ๆ

หลักในการเลือกนิทานมาเล่านั้นมีการกล่าวถึงการเลือกเรื่องที่เล่าว่าควรจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่ง เกริก ยุ้นพันธ์(2539) ได้กล่าวไว้ดังนี้

เด็กอายุระหว่าง 6-8 ปี เด็กในวัยนี้จะชอบนิทานที่ตื่นเต้นผจญภัยเรื่องลึกลับเร้าความสนใจ หรือเรื่องราวที่เกิดจากการจินตนาการที่เกินเลยความเป็นจริง โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเวทมนตร์ นางฟ้า พ่อมดและแม่มด เรื่องราวของการใช้ความคิด ปริศนาคำทายอะไรเอ่ย ที่ใช้ความคิดง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน และรวมถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความจริง ตัวอย่างของนิทานต่าง ๆ ที่เด็กในวัยนี้ชื่นชอบ ได้แก่เงือกน้อย เจ้าชายกบ ซินเดอเรลลา เจ้าหญิงนิทรา นิทานสุภาพสิด หนูน้อยหมวกแดง แจ็คผู้ฆ่ายักษ์หมู 3 ตัว สโนไวท์นิทานของอีสป นิทานชาดกและนิทานปัญญาตันตระ เป็นต้น

เด็กอายุระหว่าง 8-10 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มสนใจสิ่งแวดลอมต่าง ๆ มากขึ้น และเริ่มสนใจการอ่านมากขึ้นด้วย เด็ก ๆ จะชอบอ่านนิยายสั้น ๆ และนิทานทุกประเภท เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ เด็กจะอ่านทั้งหนังสือของไทยและหนังสือแปลจากต่างประเทศ หนังสือประเภทต่าง ๆ ที่เด็กวัยนี้อ่าน ได้แก่เรื่อง ชีวิตประวัติของวีรบุรุษ หนังสือประวัติศาสตร์หนังสือคณิตศาสตร์ อย่างง่าย นิยายข้ามัน เป็นต้น

นิทานมีมากมายหลายประเภท การนำนิทานมาเล่าให้เด็กฟังจึงต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยความสนใจและพัฒนาการของเด็ก (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2521) และ (วรรณิ ศิริสุนทร 2532) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกนิทานสอดคล้องกัน ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่มีความสมบูรณ์ในตัว เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง อาจสอดแทรกเกร็ดที่ชวนให้เด็กสงสัยว่า อะไรจะเกิดขึ้นเพื่อทำให้เรื่องมีรสชาติที่น่าสนใจ

2. มีบทสนทนา มาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากยังไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดีพอมีการกล่าวซ้ำสัมผัส และถ้อยคำที่เด็กจดจำได้ง่าย รวดเร็ว และการใช้ภาษากระชับ ซึ่งได้เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก

3. ควรเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในครอบครัว และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก หรือเป็นเรื่องที่เด็กจินตนาการตามได้และมีเนื้อเรื่องเร้าใจก่อให้เกิดความตื่นเต้น มีการผูกเรื่องแนบเนียน

4. เนื้อเรื่องถึงจุดสุดยอดง่าย และน่าพึงพอใจ เมื่อเล่าจบเด็กควรมีความสุข

5. ควรมีตัวละครที่เด็กจะสมมติตัวแทนได้ไม่ควรเลือกเรื่องที่มีตัวละครหลายตัวเพราะจะทำให้เด็กสับสนและนิทานที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับสัตว์

6. นิทานที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง ควรมีคำกริยาที่ตอบคำถามว่า ใครทำอะไรมากที่สุดเพราะเด็กอยากรู้ว่า เมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้แล้วจะเป็นอย่างไร ต่อไปตัวละครของเรื่อง คือพระเอกและผู้ร้าย ทำอะไรบ้าง ทำแล้วเป็นอย่างไร

7. เป็นเรื่องที่แสดงปฏิภาณไหวพริบของตัวละคร แสดงให้เห็นถึงสติปัญญา

อันเฉียบแหลม

8. คำนี้ถึงความสนใจของเด็กในระดับอายุต่าง ๆ กัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2.4.7.5 รูปแบบการเล่านิทาน

การเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมพัฒนาการ ด้านต่างๆ ของเด็กนั้น ครูต้องมีวิธีการที่น่าสนใจ และใช้เทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ อัจฉริยวรรณ กินาวงศ์ (2536) และวิไล เวียงวิระ (2536) ได้เสนอแนะรูปแบบการเล่านิทาน ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน
2. การใส่หน้ากาก หรือแสดงตัวละครในเรื่องโดยคาดไว้บนศีรษะ คนเดียว อาจแสดงได้หลาย ๆ บท โดยเปลี่ยนหน้ากาก และเปลี่ยนเสียงไปตามตัวละครนั้น ๆ
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบ ผู้เล่าจะใช้เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบ จะช่วยให้เรื่องสนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น
5. การเล่าโดยใช้เทปนิทานที่ครูอาจจะสร้างขึ้นหรือซื้อมา
6. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ
7. การเล่านิทานโดยการใช้นิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้นๆ หรือกลอนสั้นๆ

โดยเด็กได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม

8. การเล่านิทานประกอบภาพบนแผ่นป้ายคำสี่
  9. การเล่านิทานประกอบหุ่นต่างๆ เช่น หุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ
- รัชนี ศรีไพรวรรณ (2516) ได้เสนอวิธีการเล่านิทานตลอดจนการสร้าง

บรรยากาศในขณะที่เล่าไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรจะมีวิธีการจูงใจเด็กด้วยวิธีการต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่นการใช้เพลง การใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีอิสระทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ตามเนื้อเรื่องที่เล่า
4. ครูควรใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละคร หรือเหตุการณ์นั้น ๆ ในขณะที่

เล่า

5. ควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบขณะที่เล่า
6. ควรลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนเกินไป
7. ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง
8. ควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ไม่ควรเน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดความสนุก

นอกจากนี้ เรา ทองสวัสดิ์ (2516) ได้เสนอแนะการเล่านิทานรูปแบบอื่น ๆ อีก คือ การเล่า นิทานประกอบการวาดภาพ โดยขณะที่เล่านิทาน ผู้เล่าจะวาดภาพประกอบไปพร้อม ๆ กันจะช่วยให้นิทานสนุกสนาน และน่าสนใจมากขึ้น เพราะนอกจาก เสียงที่ได้ยินแล้ว เด็กยังได้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวของลายเส้น ซึ่งประกอบเป็นภาพที่ดูคล้ายมีชีวิต และสามารถเคลื่อนไหวได้ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ มีใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่เล่าโดยตลอด การที่จะตัดสินใจว่าควรใช้รูปแบบใดในการเล่านิทาน ขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นสำคัญที่จะเป็นผู้ตัดสินโดยพิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาในนิทาน สถานการณ์ในขณะนั้น และความพร้อมของครู

สรุปได้ว่าวิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ มีความรู้สึกเป็นอิสระทั้งร่างกายและจิตใจ เกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซากและจำเจ ควรพยายามแสวงหาวิธีเล่าหลาย ๆ รูปแบบ จะช่วยให้เด็กสนใจ เกิดการเรียนรู้ช่วยให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีสนใจในตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสนใจและการเรียนรู้เรื่องต่างรวมถึงการสนใจในบทเรียนเรื่องสัตววิทยาของสี่ โดยเฉพาะนิทาน และจากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า นิทานเป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยที่เด็กไม่รู้ตัวว่าถูกชักจูง เพราะเด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินขณะได้ฟังนิทาน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่มีความสามารถ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข การด้วยหลักการดังกล่าว

2.4.8 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษยย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ

ทัศนศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทาง

ทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของ
 อกสารเป็นเอกสาร หรือสงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ขึ้นต้นการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็น มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบาย สี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเองรู้และเข้าใจความสำคัญของ งานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

จะพบว่าการศึกษาในโรงเรียนที่มีการเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมุ่งเน้นไปสู่การผลิตชิ้นงานทางศิลป์ โดยที่ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้เรื่องสีและสัญลักษณ์ของสี อยู่ บ้างเช่นกันโดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษา จะถูกมุ่งเพื่อการพัฒนาทักษะทางด้านการวาดและ การสร้างงานศิลปะเป็นส่วนใหญ่ การสร้างชุดกิจกรรมภายในเวลาเรียน จะมีส่วนช่วยให้เด็กมอง ทัศนธาตุของสีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยหลักสูตรการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะใช้ในการ งานวิจัยในประเทศที่กล่าวมานั้นเป็นการศึกษาถึงปัญหาที่พบในการศึกษาการสอนศิลปะใน โรงเรียนชั้นประถมในการเรียนการสอนระบบปัจจุบันและข้อแตกต่างในรูปแบบการเรียนการสอน ในระบบการศึกษาวอลดอร์ฟและการศึกษา าระกับแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 3

การดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องสัณยวิทยาของสีเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิดของวอลดอร์ฟ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษาวอลดอร์ฟและหลักการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะในโรงเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำมาเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ ข้อมูล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลจากการเข้าไปศึกษาสังเกตการณ์ ในเบื้องต้น และนำข้อมูลเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

3.1.1.1 ผู้สอน เป็นครูที่สอนวาดภาพ หรือ ครูประจำชั้น ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คนประกอบด้วย

- ครูโรงเรียนแสนสนุกไตรทักชะ จำนวน 3 คน ได้แก่ครูระดับมัธยมศึกษา 1 คน ครูระดับประถมศึกษาตอนปลาย 1 คน และ ครูระดับประถมศึกษาตอนต้น 1 คน

- ครูโรงเรียน ปัญญาทัย จำนวน 2 คน ได้แก่ระดับครูระดับประถมตอนต้น จำนวน 1 คน และระดับอนุบาล จำนวน 1 คน

3.1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญ เป็นนักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษา จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- ผู้ที่เชี่ยวชาญ ที่มีการศึกษาเกี่ยวเนื่องกับหลักสูตรศิลปศึกษา ของการศึกษาวอลดอร์ฟ จำนวน 3 คน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษา ในโรงเรียน ประถมศึกษาทั่วไป โดยมีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

- ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ เป็นผู้มีความสามารถในการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 1 คน

3.1.1.3 ผู้ปกครองนักเรียน เป็นกลุ่มที่มีส่วนในการ ส่งเสริมและวางแผน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมกับครูผู้สอน และเป็นผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา ตอนปลาย เนื่องจากผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนพัฒนาการที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

3.1.1.4 ผู้ประเมินกรอบแนวคิดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดของวอลดอร์ฟ จำนวน 3 คน

- อาจารย์ คิวนิต อรรถวุฒิกุล อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

- อาจารย์รังสรรค์ ดันทัฬหายุทธ อาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา โรงเรียน ร้อยเอ็ดวิทยาลัย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

- อาจารย์เพ็ญศรี คำบุศย์ ครูแกนนำและครูต้นแบบด้านการสอนศิลปศึกษา โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

- อาจารย์พงศาสตร์ ฉวีวรรณ อาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา โรงเรียนเหล่าล้อวิทยาคม วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1.2.1 นำหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ฐานข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีเรื่องสัจวิทยาของสี ในหลักสูตร วอลดอร์ฟ

3.1.2.2 การสังเคราะห์รูปแบบ/องค์ประกอบ/โครงสร้างของกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสัจวิทยาของสีโดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่หนึ่งมาสร้างเป็น รูปแบบของบัจจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัจวิทยาของสีในเด็ก โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สอน สิ่งแวดล้อม วิธีการเรียน การสอน อุปกรณ์การเรียน

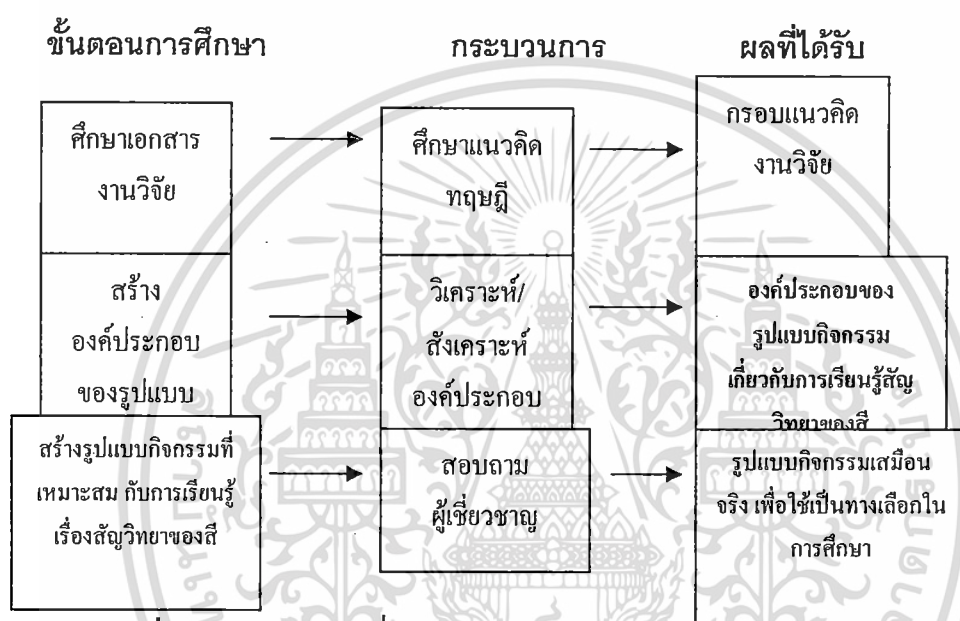
3.1.2.3 ศึกษาเรื่องสัจวิทยาของสีเพื่อออกแบบแบบสอบถามเพื่อกำหนดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน จำนวน 3 รอบ

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม

รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำผลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 พัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 2 ให้มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับรอบที่ 1 พร้อมทั้งแสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ทั้งของกลุ่มและความคิดเห็นเดิมของผู้ตอบ เพื่อให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบเดิมของตนเองอีกครั้ง

3.1.2.4 การตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมและวิธีการในการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี ในเด็กจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปเป็นรูปแบบการใช้งานเพื่อสร้างกิจกรรมเพื่อใช้ในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปที่ 3.1 แสดงผู้สอน สิ่งแวดล้อม วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้น โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ การนำกรอบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาออลดอร์ฟ กรอบแนวคิดทฤษฎีทางการเรียนการสอนทั่วไป และการเรียนการสอนศิลปศึกษา ที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ มาพัฒนาเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง(Semi-Structure interview) ทำการกำหนดตัวแปรที่ศึกษาจัดทำประเด็นการศึกษา เป็นประเด็นหลักประเด็นย่อย เพื่อใช้เป็นแนวการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ ด้านผู้สอน ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม จัดทำไว้ในตอนที่ 2 ของแบบสัมภาษณ์แต่ละกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชากร โดยมีเป้าหมายของคำตอบ ที่ต่างกัน ตามบทบาทและหน้าที่ของประชากรที่ให้
สัมภาษณ์ มีส่วนประกอบ ของแบบสัมภาษณ์

1.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยสองส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวการศึกษาออลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน
ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี

1.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้สอน ประกอบด้วยสองส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวการศึกษาออลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน
ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี

1.3 แบบสอบถามกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล
เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พร้อม
คำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแต่ละข้อ เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
โครงสร้างของแบบสอบถามรอบที่ 1 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม
ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็น ด้านผู้สอน
สิ่งแวดล้อม วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียน สำหรับค่าน้ำหนักความคิดเห็นกำหนดไว้ดังนี้

5 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก

3 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด

และช่วงคะแนนความคิดเห็นเพื่อสรุปมาตรวัดโดยใช้ การประเมินค่าของ ลิเคอร์ท์

(Likert Scale, 1932) หรือ วิธีการประเมินแบบรวมค่า (Method of Summated Rating)

จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็น
ของกิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาของสี

ตารางที่ 3.1 ประเด็นในการทำแบบสอบถาม

ประเด็น จำนวนข้อ	จำนวนข้อ
1. ผู้สอน	6
2. ผู้เรียน	6
3. รูปแบบกิจกรรม	5
4. ความเข้าใจพื้นฐานของผู้สอน ในผลที่ได้จากเด็ก	1
5. ระยะเวลา	2
6. รูปแบบอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม	2
รวม	22

เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามเดียวกันกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 แต่ได้แสดงตำแหน่งคำตอบของกลุ่ม คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percents) พร้อมทั้งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะรายจากการตอบในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ตามลำดับไว้ด้วย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาคำตอบเดิมในการตอบแต่ละข้อคำถามตามค่าสถิติที่ให้ไว้

3.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เดินทางไปศึกษาสภาพการเรียนการสอนจริงในโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2.2.2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับกรวิจัยดังกล่าว เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามสร้างตามกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย และข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาข้อมูล

3.2.2.3. นำโครงร่างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและนำไปปรึกษาที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ภาษาให้ชัดเจนขึ้น

3.2.2.4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษาจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบเชิงเนื้อหา พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2.5. ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยการทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นำแบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบไปใช้กับ ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปกครองนักเรียน และแบบสอบถามในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ใช้แบบสอบถามที่มีความคล้ายกันโดย สอบถาม ในรอบที่ 1 โดยแสดงค่าร้อยละ (Percents) ของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลที่ตอบแบบสอบถามในรอบแรก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาทบทวนคำตอบของตนเองอีกครั้ง ถ้าความคิดเห็นของตนไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่ม ก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันความคิดเห็นของตนได้ในรอบใหม่ นอกจากนี้การยืนยันความคิดเห็นของตนที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้แสดงเหตุผลประกอบ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาาร่อง โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อจะนำข้อมูลที่ได้ มาตรวจสอบสอดคล้องในคำถามและคำตอบที่คาดว่าจะได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เป็นการเก็บข้อมูลจริง และเพื่อการทำ ความคุ้นเคยแก่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จึงทำการปฏิบัติใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์

ขั้นตอนที่ 2 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้เวลาอย่างต่อเนื่องในการใช้เวลาในการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับแบบสอบถามเพื่อหาความเชื่อมโยงทางด้านข้อคำถามและประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน เป็นไปตามลำดับเป็นการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลอธิบายประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ และหาข้ออธิบายตามประเด็นคำตอบเพิ่มเติมร่วมจากแบบสอบถาม ประมวลผลและสรุป เพื่อการนำเสนอข้อมูลการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องตามเครื่องมือวิจัยและบรรยายข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาทั้งหมด 4 ประเด็น ด้านผู้สอน สิ่งแวดล้อม วิธีการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียน

ประกอบด้วยการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่ในวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่ใช้ในแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีนำคำสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและนำมาสรุปประเด็น ในรูปการบรรยายเป็นความเรียง โดยจำแนกเป็น 4 ประเด็น ด้านผู้สอน ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้สอน เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีในวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่ใช้ในแนวทางการศึกษาตลอดชีพ

วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีนำคำสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและนำมาสรุปประเด็นในรูปแบบการบรรยายเป็นความเรียง โดยจำแนกเป็น 4 ประเด็น ด้านผู้สอน ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

ข้อกำหนด การสัมภาษณ์ มีกลุ่มตัวอย่างในการให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 ท่าน เนื่องจากแบบสอบถาม เป็นการสอบถามความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้ใช้กิจกรรม คือ ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ จะเป็นผู้ได้รับการสัมภาษณ์เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเข้าใจและมีการศึกษาข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับ การศึกษามนุษย์และปรัชญา และกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นอย่างดีอีกทั้งผู้สอนเป็น เลือกลง ผู้วิจัยจึงได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพียงจำนวน 10 ท่าน ดังนั้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจะใช้การวิเคราะห์ จำนวน 10 ท่านเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับชุดแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้จากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปกครอง และผู้สอน เรื่องการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ที่ใช้แนวทางการศึกษาตลอดชีพ

วิธีการวิเคราะห์ นำคำคำตอบที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม มาประเมินค่าทางสถิติและนำเสนอในรูปแบบ ของตารางแสดงความคิดเห็น และนำเสนอเนื้อหาวิเคราะห์ และประมวลผลสรุปตามประเด็นทั้ง 4 ประเด็น

3.4.1 การตรวจสอบระดับความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาจากสี

ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งใช้วัดระดับความคิดเห็นและเจตคติตามแบบของลิเกิร์ต (Likert scaling) เพื่อศึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาจากสีเหมาะสมนักเรียนชั้นประถมศึกษาในประเทศไทยในการนำไปปฏิบัติจริง

3.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percents)

1. การหาค่าสถิติ (Frequency) ทำการแปลงข้อมูลเป็นจำนวน (ความถี่) โดยการประมวลผลระดับความถี่ของผู้ตอบจากส่วนย่อย (ประเด็นที่ตอบ) แล้วลงรหัสคำตอบเพื่อจัดกลุ่มคำตอบเป็นการแปลงข้อมูลเชิงคุณลักษณะเป็นเชิงปริมาณ และได้บรรยายความเรียงประกอบ ตามหลักสถิติที่เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (อุทุมพร จามรมาน, 2531)

2. การหาค่าร้อยละ (Percent) สูตร ร้อยละของข้อ =
$$\frac{\text{ความถี่ของข้อนั้น} \times 100}{\text{จำนวนทั้งหมด}}$$

ใช้สำหรับแสดงข้อมูลทางจำนวน เป็นการวิเคราะห์ปริมาณ เปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แสดงรายละเอียดการวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่องสัตววิทยาของสี่เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ใช้แนวคิดการศึกษาที่จัดการศึกษาวอลดอร์ฟ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ ผลให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่ได้และนำเสนอข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา ทั้งหมด คือ ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้สอน เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่มี 4 ประเด็น

วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่มี 4 ประเด็น

ข้อกำหนด การสัมภาษณ์ มีกลุ่มตัวอย่างในการให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เนื่องจากแบบสัมภาษณ์ เป็นการสอบถามความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้ใช้กิจกรรม คือ ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ จะเป็นผู้ได้รับการสัมภาษณ์เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเข้าใจและมีการศึกษาข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับ การศึกษามนุษย์และปรัชญา และกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นอย่างดีอีกทั้งผู้สอนเป็น เลือกใช้ ผู้วิจัยจึงได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพียงจำนวน 10 คน ดังนั้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจะใช้การวิเคราะห์ จำนวน 10 คนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับชุดแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่มี 4 ประเด็น

วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา แสดงภาพเป็นตารางข้อมูลสรุป

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้สอน เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ ในการจัดการเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางสภาพผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4.1 ค่าความถี่เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีในระดับ ชั้นประถมศึกษา

ข้อ	ความถี่
การเตรียมบุคลากรทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี ตามแนวทางวอลดอร์ฟ	
1. เข้าศึกษาแนวความคิดมนุษย์ปรัชญาจากโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษา	10
2. มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติงาน จากวิทยากร	10
3. ศึกษาจากหนังสือ ข้อมูล ตำรา โดยการเรียนรู้เรื่องมนุษย์ปรัชญา	3
4. มีการพัฒนาทักษะทางการวาดภาพโดยใช้รูปแบบกิจกรรมตามข้อมูลในหนังสือ	4
5. มีการเรียนรู้เรื่องสี ตามหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ	5
หน้าที่และบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมเรียนรู้สีของสี ตามแนว วอลดอร์ฟ	
1. เป็นครูประจำชั้น สอนทุกวิชาและสอน	10
2. เลื่อนชั้นตามนักเรียน ป.1-ป.6 เรียนรู้เด็กอย่างใกล้ชิด	10
3. ศึกษาจุดมุ่งหมายทางศิลปะ แบบกลุ่ม (Study Group)	6
4. ศึกษาพัฒนาการทางครอบครัว และการอบรมของผู้เรียน	2
5. ปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	6
6. ฝึกฝนขั้นตอนการเรียนการจัดกิจกรรมทางศิลปะ เช่น กิจกรรมระบายสีก่อนได้ปฏิบัติ	3

ตารางที่ 4.1 สามารถวิเคราะห์การปฏิบัติการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้สีของสีของผู้สอนในด้านเกี่ยวกับผู้สอนได้ ดังนี้

การเตรียมบุคลากร พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ได้ทำการศึกษาแนวคิดเข้าศึกษาแนว คิ
มนุษย์ปรัชญาจากโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษาวอลดอร์ฟ มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติงาน
จากวิทยากร (จำนวน 10 คน) ศึกษาจากหนังสือ ข้อมูล ตำรา โดยการเรียนรู้เรื่องมนุษย์ปรัชญา
(จำนวน 3 คน) มีการพัฒนาทักษะทางการวาดภาพโดยใช้รูปแบบกิจกรรมตามข้อมูลในหนังสือ
(จำนวน 4 คน) มีการเรียนรู้เรื่องสี ตามหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ (จำนวน 5 คน)

ด้านหน้าที่และบทบาทของผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมเรียนรู้สีของสี
ตามแนววอลดอร์ฟ พบว่าผู้สอน(จำนวน 10 คน) เป็นครูประจำชั้น สอนทุกวิชาและสอน เลื่อน
ชั้นตามนักเรียน ป.1-ป.6 เรียนรู้เด็กอย่างใกล้ชิด ศึกษาจุดมุ่งหมายทางศิลปะแบบกลุ่ม (Study
Group) (จำนวน 6 คน) ศึกษาพัฒนาการทางครอบครัว และการอบรมของผู้เรียน (จำนวน 2 คน)

ผู้สอนมีการจัดปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (จำนวน 6 คน) ฝึกฝนขั้นตอนการเรียนรู้การจัดกิจกรรมทางศิลปะ เช่น กิจกรรมระบายสีก่อนได้ปฏิบัติจริง (จำนวน 3 คน)

ตารางที่ 4.2 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติการกรรมการเรียนรู้เรื่องสี ใน ระดับประถมศึกษาการศึกษา
วอลดอร์ฟ ในด้านความเห็นของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน

ข้อ	ความถี่
พัฒนาการเรียนรู้	
1. พัฒนาภายในด้านความรู้สึก อารมณ์ความประทับใจความงาม จิตวิญญาณ	10
2. พัฒนาด้านร่างกาย ทักษะปฏิบัติการ การมอง และการสังเกต	10
3. พัฒนาการด้าน ชีวิตชีวา ด้านธรรมชาติของเด็กในการเรียนรู้	7
4. พัฒนาคุณค่าของตนเองที่ได้สร้างงานศิลปะ	2
บทบาทและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางวอลดอร์ฟ	
1. ผู้เรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำงานด้วยตนเอง และ ร่วมกันจัดเตรียม	10
2. ครูแบ่งงานการเตรียมอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน	4
3. สร้างวินัยการเรียนรู้ ให้เด็ก ได้พูดหรือถาม การหยุดฟัง	3

จากตารางที่ 4.2 สามารถวิเคราะห์การปฏิบัติการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้สีของสี ของผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญในด้านเกี่ยวกับผู้เรียนได้ดังนี้

การให้ความสำคัญในพัฒนาการของผู้เรียน พบว่า ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่า ผู้เรียนที่มี พัฒนาการในด้านความรู้สึก อารมณ์ความประทับใจความงาม จิตวิญญาณ พัฒนาด้านร่างกาย ทักษะปฏิบัติการ การมอง และการสังเกต จากกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาการด้านชีวิตด้านธรรมชาติของเด็กในการเรียนรู้ (จำนวน 7 คน) พัฒนาคุณค่าของตนเองที่ได้สร้างงานศิลปะ (จำนวน 2 คน)

บทบาทและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางวอลดอร์ฟ พบว่า ผู้สอนทั้งหมดเห็นว่า ผู้เรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำงานด้วยตนเอง และ ร่วมกันจัดเตรียม ครูแบ่งงานการเตรียมอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน (จำนวน 4 คน) สร้างวินัยการเรียนรู้ ให้เด็กได้พูดหรือถาม การหยุดฟัง (จำนวน 3 คน)

ตารางที่ 4.3 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติการกรรมการเรียนรู้เรื่องสี ใน ระดับประถมศึกษาแนว
การศึกษาวอลดอร์ฟ ด้าน สื่อการเรียนการสอน

ข้อ	ความถี่
การใช้สื่อและอุปกรณ์สื่อการสอน	
1. ใช้สื่อการสอนลักษณะ นามธรรม คือ เรื่องเล่านิทาน	10
2. ใช้สื่อจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ได้จากการมองเห็น และนำมาพูดคุยกัน	4
วัสดุอุปกรณ์	
1. ใช้อุปกรณ์การทำงานเน้นการรับรู้ทางความรู้สึก เช่นการเปลี่ยนสี ของสีน้ำเมื่อผสมกัน การซึมของสีผ่านกระดาษเปียก	10
2. ใช้สีจากแม่สี เพื่อให้รับรู้ถึงการเกิดสีใหม่จากประสบการณ์ตรง	10
3. ใช้สีอื่นที่นอกเหนือจากแม่สีเพื่อการรับรู้ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ในช่วงปลาย	1
เนื้อหาการทำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีของสี ภาระบายสีน้ำ	
การกำหนดเนื้อหา	
1. มาจากตอนหนึ่งของนิทานที่เล่าในชั่วโมงและเป็นนิทานหรือตำนานที่อยู่ในบทเรียน	10
2. เป็นเนื้อหาิทาน และเรื่องราว ที่สื่อถึงสี และการเคลื่อนไหวเส้น มีชีวิตชีวา	7
3. มาจากเรื่องราวรอบตัว เช่น ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น	5
รูปแบบของภาพ ปรากฏตามเนื้อหากิจกรรมระบายสี	
1. ไม่มีรูปแบบตายตัว เกิดจากการแทนเรื่องราวด้วยคุณค่าแต่ละสี	7
2. ใช้เรื่องราวซ้ำกัน 2-3 ครั้ง แสดงการระบายสีได้หลายรูปแบบ	5
3. มีการแสดงออกเป็นรูปทรง มิติตามเนื้อหาเรื่องที่เล่า	3

จากตารางที่ 4.3 สามารถวิเคราะห์การปฏิบัติการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้สีของสี ของผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญในด้านเกี่ยวกับสื่อการเรียนได้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญและผู้สอน ส่วนมาก เห็นว่า สื่อการสอนใช้สื่อการสอนลักษณะ นามธรรม คือ เรื่องเล่านิทาน และใช้สื่อจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ได้จากการมองเห็น และนำมาพูดคุยกัน (จำนวน 4 คน)

วัสดุอุปกรณ์ใช้อุปกรณ์การทำงานเน้นการรับรู้ทางความรู้สึก เช่นการเปลี่ยนสี ของสีน้ำเมื่อผสมกัน การซึมของสีผ่านกระดาษเปียก ใช้สีจากแม่สี เพื่อให้รับรู้ถึงการเกิดสีใหม่จากประสบการณ์ตรง (จำนวน 10 คน) ใช้สีอื่นที่นอกเหนือจากแม่สีเพื่อการรับรู้ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ในช่วงปลาย (จำนวน 1 คน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในหัวข้อเนื้อหาการทำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่ การระบายสีน้ำการกำหนดเนื้อหา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้สอนให้ความเห็นว่า เนื้อหาควรมาจากตอนหนึ่งของนิทานที่เล่าในช่วงโมงและเป็นนิทานหรือตำนานที่อยู่ในบทเรียน(จำนวน 10 คน) เป็นเนื้อหานิทาน และเรื่องราวที่สื่อถึงสี่ และการเคลื่อนไหวเล่น มีชีวิตชีวา(จำนวน 7 คน) และเนื้อหา มาจากเรื่องราวรอบตัว เช่น ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (จำนวน 5 คน)

รูปแบบของภาพ ปรากฏตามเนื้อหากิจกรรมระบายสี ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญ ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีรูปแบบตายตัว เกิดจากการแทนเรื่องราวด้วยคุณค่าแต่ละสี (จำนวน 7 คน) ใช้เรื่องราวซ้ำกัน 2-3 ครั้ง แสดงการระบายสีได้หลายรูปแบบ (จำนวน 5 คน) มีการแสดงออกเป็นรูปทรง มิติตามเนื้อหาเรื่องที่เล่า (จำนวน 3 คน)

ตารางที่ 4.4 ค่าความถี่เกี่ยวกับปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี่ ใน ระดับประถมศึกษาแนว
การศึกษาวอลดอร์ฟ ด้าน วิธีการสอน

ข้อ	ความถี่
รูปแบบ กิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาของสี่ จากกิจกรรม ระบายสีน้ำ	
วิธีการสอน	
1. สอนแบบสาธิตระบายสีน้ำประกอบการเล่า นิทาน	8
2. อธิบายการระบายคร่าว ๆ เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้	2
3. สอนแบบให้หัวข้อภาพ	1
แนวทางการปฏิบัติกิจกรรม	
1. สอนให้จินตนาการจากเรื่องราว นิทานสี่แล้วแสดงออกด้วยคุณค่าสีไม่ใช่การวาดรูป	10
2. สอนโดยไม่มีการร่างก่อน แสดงภาพอิสระ	5
3. สอนโดนเทคนิคกระดาษเปียก	9

จากตารางที่ 4.4 สามารถวิเคราะห์การปฏิบัติการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาของสี่ ของผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญในด้านเกี่ยวกับด้านกิจกรรมการสอนได้ดังนี้

รูปแบบ กิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาของสี่ จากกิจกรรม ระบายสีน้ำ วิธีการสอน พบว่า สอนแบบสาธิตระบายสีน้ำประกอบการเล่า นิทาน (จำนวน 8 คน) อธิบายการระบายเป็นโครงร่างคร่าว ๆ เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ (จำนวน 2 คน) สอนแบบให้หัวข้อภาพ (จำนวน 1 คน)

ตารางที่ 4.5 ค่าความถี่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้เรื่องสี ใน ระดับประถมศึกษาแนว
การศึกษาตลอดชีพ ด้าน สิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ข้อ	ความถี่
การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียน แสง-สีภายในห้องเรียน	
1. จัดสีของห้องเรียนรองรับพัฒนาการตามแนวคิดของสไตเนอร์	10
2. จัดแสงสว่างเบาๆไม่ให้นักสายตา และใช้แสงธรรมชาติมากกว่านีออน	3
การจัดที่นั่งเรียน	
1. จัดโต๊ะตามอุปนิสัย ของเด็กคนนิสัยเดียวกันอยู่ด้วยกัน	7
2. การจัดโต๊ะเรียนค้ำนั่ง สัดส่วนการใช้ของเด็ก และประยุกต์ใช้กับผู้เรียน 4 แบบ ตามแนวการศึกษา ตลอดชีพ	5
3. เปลี่ยนที่นั่งของผู้เรียนไม่ตายตัว	5
4. จัดโต๊ะแนวโค้ง	1
5. จัดโต๊ะแนวตรง	1

จากตารางที่ 4.5 สามารถวิเคราะห์การปฏิบัติการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้
สัญวิทยาของสี ของผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญในด้านเกี่ยวกับ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้ดังนี้
ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยและใช้ การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียน แสง - สี
ภายในห้องเรียน จัดสีของห้องเรียนรองรับพัฒนาการตามแนวคิดของสไตเนอร์ ส่วนจัดแสงสว่าง
เบา ๆ ไม่ให้นักสายตา และใช้แสงธรรมชาติมากกว่านีออน (จำนวน 3 คน)

การจัดที่นั่งเรียน ผู้สอนและผู้วิจัยที่ใช้และเห็นด้วยกับการจัดโต๊ะตามอุปนิสัย ของเด็กคน
นิสัยเดียวกันอยู่ด้วยกัน (จำนวน 7คน) การจัดโต๊ะเรียนค้ำนั่ง สัดส่วนการใช้ของเด็ก และประยุกต์
ใช้กับผู้เรียน 4 แบบตามแนวการศึกษา ตลอดชีพ (จำนวน 5 คน) เปลี่ยนที่นั่งของผู้เรียนไม่
ตายตัว (จำนวน 5 คน) จัดโต๊ะแนวโค้ง (จำนวน 1 คน) จัดโต๊ะแนวตรง (จำนวน 1 คน)

4.2 ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องต่อความเข้าใจในเรื่องสัญวิทยาของสี ในเด็ก นักเรียน

4.2.1. ด้านบุคลากร

ตารางที่ 4.6 ตารางความถี่เกี่ยวกับ ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำ
สอนเข้าสู่ความสนใจ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำสอนเข้าสู่ความสนใจ .ในรอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	14	93.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำสอนเข้าสู่ความสนใจ .ในรอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	14	93.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
รวม	15	100

จากแบบสอบถามข้อแรก จะทำให้ทราบว่าทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า ครูเป็นผู้นำปฏิบัติ
กิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำสอนเข้าสู่ความสนใจมีความ เหมาะสมต่อการเรียนรู้ เรื่อง
สัตววิทยา จากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จะอธิบายได้ว่า ครูควรเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรมภายใน
ชั้นเรียนจำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 93.3 และเมื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม ได้รับ คำชี้แจง
วัตถุประสงค์ ของแบบสอบถาม ผลของการทำแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2 พบว่า
ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำสอนเข้าสู่ความสนใจ เหมาะสมต่อการ
เรียนรู้ เรื่องสัตววิทยา จากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 93.3 และ
เหมาะสมมาก คิดเป็นร้อยละ 6.7

ผลสรุปได้ว่า พบว่า ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำสอนเข้าสู่
ความสนใจ เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ข้อสังเกตจากการวิเคราะห์พบว่าผู้เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้
และเข้าใจในประเด็นคำถาม และคาดเดาวัตถุประสงค์ทางการสอบถามได้ จึงมีผลให้คำตอบ ของ
ข้อคำถามจะมีความซ้ชัดในการเลือกข้อคำตอบ ส่งผลให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยง
ทางด้านข้อมูล

ตารางที่ 4.7 ตารางค่าความถี่ วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การสร้าง
ความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การ สร้างความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	13	86.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การ สร้างความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	13	86.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	2	13.3
รวม	15	100

จากแบบสอบถามรอบที่ 1 มีผู้ตอบว่าวิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การ
สร้างความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจาก
สีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 หลังจากได้รับคำชี้แจง พบว่า ใน
แบบสอบถามรอบที่สองมีผู้ตอบว่าวิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การสร้าง
ความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของ
เด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 สรุปได้ว่า วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของ
ครูผู้สอน ในแง่การสร้างความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะเหมาะสมต่อการเรียนรู้
เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.8 ตารางค่าความถี่ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้
ศิลปะ เช่นสอนว่าสีแดงมีความหมายถึงการพุ่งไปด้านหน้า แล้วเมื่อเวลาที่มีกิจกรรม
การสอนผู้สอนจะมีการทำทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำได้

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรม การเรียนรู้ศิลปะ รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	5	33.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	4	26.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	6	40.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	6	40.0
รวม	15	100

จากแบบสอบถามรอบ 1 มีผู้ตอบว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ เช่น สอนว่าสีแดงมีความหมายถึงการพุ่งไปด้านหน้า แล้วเมื่อเวลาที่มีกิจกรรมการสอน ผู้สอนจะมีการทำทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำได้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด และ เหมาะสมน้อยเป็นจำนวนร้อยละ 4 คน ร้อยละ 26.7 และมีผู้ให้ความเห็นเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 หลังจากได้รับคำชี้แจง ในชุดแบบสอบถามที่ 2 มีผู้ตอบว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ เช่น สอนว่าสีแดงมีความหมายถึงการพุ่งไปด้านหน้า แล้วเมื่อเวลาที่มีกิจกรรมการสอน ผู้สอนจะมีการทำทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำได้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเห็นว่าสำคัญมากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ตารางที่ 4.9 ตารางค่าความถี่เรื่องน้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำ
กิจกรรมทางศิลปะ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจ ระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	8	53.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจ ระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	10	66.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
รวม	15	100

จากแบบสอบถามรอบ 1 มีผู้ตอบว่าน้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 8 คน ร้อยละ 53.3 และเหมาะสมมาก จำนวน 4 คน ร้อยละ 26.7 หลังจากได้รับคำชี้แจง ในชุดแบบสอบถามที่ 2 มีพบว่าผู้ตอบว่า เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 สามารถ หลังจากมีการชี้แจงพบว่าทุกคน ให้ความเห็นว่า มี 4 คนที่ให้ความเห็นว่า น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดส่วนอีกหนึ่งคนให้ความเห็นว่าน้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย

จากข้อแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากมีความเห็นว่า น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.10 ตารางค่าความถี่วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรม

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	3	20.9
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	10	66.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
รวม	15	100

มีผู้ให้ข้อคิดเห็นว่าวิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด ในรอบ1 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 หลังจากได้รับชี้แจง วัตถุประสงค์และรายละเอียด ในรอบที่ 2 วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7

ตารางที่ 4.11 ตารางค่าความถี่รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	3	20
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็ก เกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	6	40
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็ก เกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	8	53.3
รวม	15	100

รอบที่ 1 รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุดจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 หลังจากได้รับชี้แจง วัตถุประสงค์และรายละเอียด ในรอบที่ 2 รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53 สรุปได้ว่ารูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด หมายถึง รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้ไม่มีผลต่อการช่วยจดจำและเรียนรู้ สัตววิทยาของสี และไม่ใช่ว่าปัจจัยในการสร้างชุดกิจกรรม

4.2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมในขณะจัดกิจกรรม อุปกรณ์

ตารางที่ 4.12 ตารางค่าความถี่ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความ สนใจในการเรียนรู้รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	6	40.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	10	66.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	5	33.3
รวม	15	100

รอบที่ 1 ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.7 เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.0

หลังจากได้รับการชี้แจง รอบที่ 2 พบว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 สรุปได้ว่าลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีผลต่อความสนใจในการเรียนรู้เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.13 ตารางค่าความถี่ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรม รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	8	53.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	6	40.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
รวม	15	100

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึง ความสนใจในการร่วมกิจกรรม รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	6	40.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	6	40.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	3	20.0
รวม	15	100

ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็น ร้อยละ
53.3 เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ
40.0 และเมื่อได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ พบว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี
ของเด็กนักเรียนมากที่สุดและเหมาะสมมากจำนวนร้อยละ 6 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40 เท่ากัน
สรุปได้ว่าลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.14 ตารางค่าความถี่ความถี่ความเสี่ยงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ความถี่ความเสี่ยงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตว วิทยาของสีรอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	10	66.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	2	13.3
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ความถี่ความเสี่ยงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตว วิทยาของสีรอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	13	86.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
รวม	15	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการแสดงความคิดเห็นครั้งแรกพบว่าความถี่ในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเมื่อมีการอธิบาย รายละเอียดและวัตถุประสงค์ พบว่า ความถี่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสื่อเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 สรุปได้ว่า ความถี่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสื่อเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.15 ตารางค่าความถี่การหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสื่อนี้

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยา	จำนวน	ร้อยละ
รอบที่ 1		
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุด	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนน้อย	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	4	26.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยา	จำนวน	ร้อยละ
รอบที่ 2		
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุด	12	80.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
รวม	15	100

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสื่อในรอบที่ 1 พบว่า มีผู้เห็นด้วยว่าการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสื่อเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 และเมื่อมีการชี้แจง วัตถุประสงค์ ของชุดแบบสอบถาม พบว่า มีผู้เห็นด้วยว่าการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสื่อเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสื่อของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80

ตารางที่ 4.16 ตารางแสดงวิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์ของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์ของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ วิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์ของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	8	53.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	4	26.7
รวม	15	100

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นวิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์ของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียนในรอบที่ 1 เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 และเมื่อ รับทราบ คำชี้แจงรายละเอียดงานวิจัย และทำการ แสดงความคิดเห็นในรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างยังคงเห็นว่า วิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์ของสี เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 สรุปได้ว่า ว่า วิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์ของสีน่าจะมี ความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.17 เรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยา
ของสีในผู้เรียน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ เรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนใน การสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสีในผู้เรียน รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	10	66.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ เรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนใน การสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสีในผู้เรียน รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	11	73.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	1	6.7
รวม	15	100

จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่าเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสีในผู้เรียน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 หลังจากทราบรายละเอียดและรับทราบวัตถุประสงค์ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสีในผู้เรียน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 สามารถสรุปได้ว่าเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสีในผู้เรียน น่าจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

4.3 รูปแบบกิจกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลถึงการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาในเด็ก

ตารางที่ 4.18 ตารางแสดง การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	8	53.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	9	60.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	6	40.0
รวม	15	100

ในรอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดานเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 8 คน จาก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 และเห็นว่า เหมาะสมมากจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงและ รายละเอียดวัตถุประสงค์ พบว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดานเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 9 คน จาก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และเห็นว่า เหมาะสมมากจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 จากตัวเลขด้านบนสามารถสรุปได้ว่า การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดานน่าจะมี ความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 4.19 ตารางแสดงผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	9	60.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	4	26.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	5	33.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	3	20.0
รวม	15	100

ในรอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด มีผู้เห็นด้วยจำนวน 9 คน จาก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60 หลังจากได้รับการชี้แจงและแสดง วัตถุประสงค์ของ แบบสอบถามในชุดแบบสอบถามที่ 2 พบว่า พบว่า ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 จากตารางด้านบน สามารถสรุปได้ว่า ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก

ตารางที่ 4.20 ตารางแสดงผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยา

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยา รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก	5	33.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย	4	26.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	4	26.7
รวม	15	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัญลักษณ์ รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมาก	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อย	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	4	26.7
รวม	15	100

ในรอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นพบว่า ให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัญลักษณ์เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของทั้งหมด มีผู้แสดงความเห็นว่า น้อยและน้อยที่สุด จำนวนร้อยละ 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.7 หลังจากได้รับการชี้แจงและแสดง วัตถุประสงค์ของ แบบสอบถามในชุดแบบสอบถามที่ 2 พบว่า พบว่า มีผู้เห็นว่ามีเหมาะสม มากจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ของทั้งหมด และน้อยที่สุด 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของทั้งหมด

ตารางที่ 4.21 ตารางแสดงการให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรม

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็น โจทย์ในกิจกรรมรอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	5	33.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมาก	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อย	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	2	13.3
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็น โจทย์ในกิจกรรมรอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด	5	33.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมาก	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	3	20.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็น โจทย์ในกิจกรรมรอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อย	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	2	13.3
รวม	15	100

จากการชุดแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นไม่มีความแตกต่างกันเลย แต่ช่วงการตอบมีความแตกต่างกัน คือมีการกระจายตัวในการตอบ มีผู้เห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของทั้งหมด และมีผู้เห็นว่าเหมาะสมปานกลางและเหมาะสมน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของทั้งหมด

ตารางที่ 4.22 ตารางแสดงการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญลักษณ์ของสีต่างเพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรม

ความคิดเห็น ให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญลักษณ์ของสีต่าง เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรม รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมาก	1	6.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	8	53.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อย	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	4	26.7
รวม	15	100

ความคิดเห็น ให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญลักษณ์ของสีต่าง เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรม รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนมาก	2	13.3
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง	7	46.7
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อย	3	20.0
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด	3	20.0
รวม	15	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในรอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นพบว่าการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสิ่งของเด็กนักเรียนปานกลาง ได้รับการเลือกมากที่สุด จำนวน 8 คนคิดเป็น ร้อยละ 53.3 หลังจากได้รับการชี้แจงและแสดง วัตถุประสงค์ของ แบบสอบถามในชุดแบบสอบถามที่ 2 พบว่า การให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสิ่งของเด็กนักเรียนปานกลาง ได้รับการเลือกมากที่สุด จำนวน 7 คนคิดเป็น ร้อยละ 46.7 สามารถสรุปได้ว่า การให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมน่าจะเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์จากสิ่งของเด็กนักเรียนปานกลาง

4.4 ความรู้ความหมายของสี

ตารางที่ 4.23 ตารางแสดงการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีในเด็ก ช่วงประถมต้นควรมีความรู้ความหมาย ของสีในลักษณะใดสมมติฐาน คือเด็กนักเรียนโรงเรียนหลักสูตรวอลดอร์ฟ มีความเข้าใจ ในเรื่องสัญลักษณ์ของสีอย่างไร

ความคิดเห็น เกี่ยวกับความเข้าใจ ในเรื่องสัญลักษณ์ของสี รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
เข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนไหวที่ เช่น สีแดง หมายถึงการพุ่งตัว การเคลื่อนไหวที่ไปข้างหน้า	15	100.0
รวม	15	100

ความคิดเห็น เกี่ยวกับความเข้าใจ ในเรื่องสัญลักษณ์ของสี รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
เข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนไหวที่ เช่น สีแดง หมายถึงการพุ่งตัว การเคลื่อนไหวที่ไปข้างหน้า	15	100.0
รวม	15	100

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ความเห็นว่าเข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนไหวที่ เช่น สีแดง หมายถึงการพุ่งตัว การเคลื่อนไหวที่ไปข้างหน้าแบบสอบถามข้อนี้เพื่อ ต้องทราบวิธีที่คิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่เด็กรับรู้ จากการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนและ ผู้ปกครอง เป็นผู้ ตัดสินชี้เฉพาะให้ ผลสรุป จากเสนอแนวคิดว่า เด็กเข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนไหวที่ สรุปได้ว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีในเด็ก ช่วงประถมต้น

ควร มีความรู้ความหมายของสีในลักษณะ การเคลื่อนที่ สัญวิทยาที่เด็กทราบ จริงเป็นสัญวิทยาของสีที่แทนรูปแบบของลักษณะการเคลื่อนที่

4.5 กิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้เรื่องสัญวิทยาของสีในเด็ก

ตารางที่ 4.24 ตารางแสดงคำถามที่ว่าคุณคิดว่ากิจกรรมใดบ้างใน แต่ละวันที่ส่งผลถึง การเรียนรู้สัญวิทยาของสี ในเด็ก กิจกรรมการเรียนใด ที่คุณคิดว่าส่งผลต่อทักษะ ความเข้าใจ เรื่องสัญวิทยาของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตร การศึกษา วอลดอร์ฟ

ความคิดเห็นที่ คิดว่าส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญวิทยาของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตร การศึกษาวอลดอร์ฟ รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมทำขนม	1	6.7
กิจกรรมการระบายสี	8	53.3
กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ	3	20.0
กิจกรรม อื่น ๆ	3	20.0
รวม	15	100

ความคิดเห็นที่ คิดว่าส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญวิทยาของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตร การศึกษาวอลดอร์ฟ รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมการระบายสี	12	80.0
กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ	2	13.3
กิจกรรมการเล่นิทานประกอบการระบายสีน้ำ	1	6.7
รวม	15	100

จากแบบสอบถามชุดที่ 1 พบว่ากิจกรรมใดบ้างใน แต่ละวันที่ส่งผลถึง การเรียนรู้สัญวิทยาของสี ในเด็ก กิจกรรมการเรียนที่คิดว่าจะส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญวิทยาของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตร การศึกษาวอลดอร์ฟ คือกิจกรรม การระบายสี โดย มีผู้เลือก จำนวน 8 คนและคิดเป็น ร้อยละ 53.3 ของทั้งหมด และวิชาสังเกต สีจากธรรมชาติและอื่นๆ จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 20ของทั้งหมด หลังจากได้รับการชี้แจงและแสดง วัตถุประสงค์ของ แบบสอบถามในชุดแบบสอบถามที่ 2 พบว่า กิจกรรม แต่ละวันที่ส่งผลถึง การเรียนรู้สัญวิทยาของสี ในเด็ก ที่คิดว่าส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญวิทยาของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตร การศึกษาวอลดอร์ฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลดอรรถ คือกิจกรรม การระบายสี โดยมีผู้เลือก จำนวน 12 คนและคิดเป็น ร้อยละ 80 ของทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมการระบายสี ส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญลักษณ์ของสีในเด็กของ นักเรียนหลักสูตร การศึกษาวลดอรรถ

ตารางที่ 4.25 ตารางแสดงคำถามที่ว่าหากคุณสามารถแทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่อง การสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี ในกิจกรรมใด

ความคิดเห็นที่ กิจกรรมสามารถแทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้ เรื่องการสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี รอบที่ 1	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมการระบายสี	8	53.3
กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ	6	40
อื่น	1	6.7
รวม	15	100

ความคิดเห็นที่ กิจกรรมสามารถแทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้ เรื่องการสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี รอบที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมการระบายสี	11	73.3
กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ	4	26.7
รวม	15	100

จากแบบสอบถามชุดที่ 1 พบว่า กิจกรรมที่สามารถแทรกแนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่อง การสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีคือกิจกรรมการระบายสี มีผู้เลือกจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53ของทั้งหมด โดยกิจกรรมสังเกตสีจากธรรมชาติ มีผู้เลือกจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 จากทั้งหมด หลังจากได้รับการชี้แจงและแสดง วัตถุประสงค์ของ แบบสอบถามในชุด แบบสอบถามที่ 2 พบว่า พบว่า กิจกรรมที่สามารถแทรกแนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่อง การสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีคือกิจกรรมการระบายสี มีผู้เลือกจำนวน 11คนคิดเป็น ร้อยละ73.3 ของทั้งหมด มีผู้เลือกจำนวน 4คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 สามารถสรุปจากข้อมูลภายใน ตาราง ได้ว่า กิจกรรมที่น่าจะสามารถที่แทรกแนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่องการสร้าง ทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีคือกิจกรรมการระบายสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ขอแบบงออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามและนำมาสรุปประเด็นในรูปแบบการบรรยายเป็นรูปแบบความเรียงโดยจำแนกเป็นประเด็นใน 4 ด้าน คือด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามของปกครอง เกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามและนำมาสรุปประเด็นในรูปแบบการบรรยายเป็นรูปแบบความเรียงโดยจำแนกเป็นประเด็นใน 4 ด้าน คือด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามของผู้สอน เกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามและนำมาสรุปประเด็นในรูปแบบการบรรยายเป็นรูปแบบความเรียงโดยจำแนกเป็นประเด็นใน 4 ด้าน คือด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

4.6.1 สรุปผลภาพรวมเกี่ยวกับสถานภาพของประชากร

สรุปผลเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟ

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการ ตรวจสอบและกรอกแบบสอบถามจำนวน 5 คน พบว่าเป็นเพศหญิง 3 คน เพศชาย 2 คน มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 2 คน อายุระหว่าง 40-50 ปีจำนวน 3คน จบการศึกษาระดับ มหาลัยทางด้านสาขาการศึกษาศิลปศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ ทำวิจัยเกี่ยวกับนักเรียน และการศึกษาในหลักสูตร วอลดอร์ฟ จบทางด้านการศึกษาปริญญาตรีสาขาศิลปศึกษา 1 คน มีประสบการณ์ทางการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนของหลักสูตรประถมศึกษา ระยะเวลางานมากกว่า 15 ปี มหาลัยทางด้านสาขาการศึกษาวัดผล จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการทำชุดกิจกรรม ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนครูประจำชั้น สอนระบายสีในระดับประถมศึกษาที่ใช้แนวการศึกษาวอลดอร์ฟ ทั้งหมด 5 คน เป็นครูผู้หญิงทั้งหมด ครูส่วนมากมีอายุระหว่าง 30-40 ปีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 40-50 ปี จำนวน 1คน ร้อยละ 20 ครูส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาเป็น ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 66.7หน้าที่รับผิดชอบในสายงาน ครูส่วนมากเป็นครูประจำชั้นโดยหน้าที่สอนกิจกรรมวาดรูปด้วยจำนวน 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คน คิดเป็นร้อยละ100 และครูทั้งหมดมีหน้าที่รับผิดชอบการสอนรายวิชาอื่น คิดเป็นร้อยละ100 ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดขึ้นโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 100

4.6.2 สรุปผลเกี่ยวกับแบบสอบถามช่วงแรก การสอนระบายสีในระดับประถมศึกษาที่ใช้แนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ

สรุปผล แบบสอบถามช่วงที่ 2 จากการพัฒนาจากแบบสอบถามช่วงแรกปัจจุบันที่มีความเกี่ยวข้องต่อความเข้าใจในเรื่องสัณฐานวิทยาของสี ในเด็กนักเรียน

4.6.2.1 ด้านบุคลากร

1. ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำเสนอเข้าสู่ความสนใจ

ผู้เชี่ยวชาญ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่สองผู้เชี่ยวชาญให้ความสอดคล้องกันคือ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ผู้ปกครอง จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และ รอบที่ 2 ผู้ปกครองให้ความสอดคล้องกันคือ มีจำนวนสีคน จากจำนวน 5 คนแต่เมื่อได้รับคำอธิบายความคิดเห็น ไปในทางเดียวกันกับอีก 4 คน มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ผู้สอน จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่สองผู้สอนให้ความสอดคล้องกัน คือเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

จากแบบสอบถามข้อแรก จะทำให้ทราบว่าทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำเสนอเข้าสู่ความสนใจมีความ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จะอธิบายได้ว่า ครูควรเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน

2. วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การสร้าง ความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ

ผู้เชี่ยวชาญ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่สองผู้เชี่ยวชาญให้ความสอดคล้องกันคือ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ผู้ปกครอง จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่สองผู้ปกครองให้ความสอดคล้องกันคือ มีจำนวนสีคน จากห้าคน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เดียวกัน มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ผู้สอน จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ผู้ปกครองให้ความสอดคล้องกันคือ มีจำนวนสีคน จากห้าคน แต่เมื่อได้รับคำอธิบายความคิดเห็น ไปในทางเดียวกันกับอีกสี่คน มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

จากแบบสอบถามประเด็นวิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การสร้างความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ สรุปได้ว่าวิธีเข้าสู่บทเรียน ของผู้สอนสร้างความสนใจ ก่อนนำเข้าสู่กิจกรรม

3. ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ เช่นสอนว่าสีแดงมีความหมายถึงการพุ่งไปด้านหน้า แล้วเมื่อเวลามีกิจกรรมการสอนผู้สอนจะมีการทำท่าเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำได้

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาได้มีความแตกต่างกันโดยสองคนเห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด อีกสามคนเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลาง และ น้อยที่สุด เมื่อได้รับฟังคำอธิบาย

จากผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน มีความเห็นสอดคล้องกันคือ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตว์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด ส่วนอีกหนึ่งคน เห็นว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตว์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก

ผู้ปกครอง ให้ความเห็นดังนี้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาได้มีความแตกต่างกัน มีสองคน เห็นว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมมากที่สุด และน้อย ตามลำดับ และมีจำนวน 3 คนมีความเห็นว่ามีลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตว์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด

เมื่อได้รับคำ อธิบายชี้แจง ทศนคติของผู้ปกครองยังคงเหมือนเดิม คือลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมมากที่สุด และน้อย ตามลำดับ และมีจำนวน 3 คนมีความเห็นว่ามีลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตว์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด

ผู้สอน ให้ความเห็นดังนี้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาได้มีความแตกต่างกัน ให้ความเห็นดังนี้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาได้มีความแตกต่างกัน มีจำนวน 2 คน เห็นว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมมากที่สุด และน้อย ตามลำดับ และมีจำนวน 3 คนมีความเห็นว่ามีลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตว์วิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด

เมื่อได้รับคำ อธิบายที่แจ่ม ชัด คติของในการกรอกแบบสอบถามของ ผู้ปกครองยังคงเหมือนเดิม คือ ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ ศิลปะ มีความเหมาะสมมากที่สุด และน้อย ตามลำดับ และมีจำนวน 3 คนมีความเห็น ว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมต่อการ เรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด เป็นสมมติฐานที่ไม่สามารถใช้ได้

โดยสรุป จากแบบสอบถามข้อที่ว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้า สู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนผู้สอนกับ ผู้ปกครอง เห็นว่าเหมาะสมน้อยที่สุด จากจำนวนผู้กรอกแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่า ลักษณะพฤติกรรมของ ผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด จะได้รับการเลือก มากกว่า ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ ศิลปะ มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4. น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทาง ศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นแตกต่างกันในครั้งแรก โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน เห็นว่ามี ความเหมาะสมมากที่สุด และอีกหนึ่งคนมีความเห็นว่ากิจกรรมนี้มีความเหมาะสมมาก หลังจาก ได้รับคำอธิบายที่แจ่ม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้มีความเห็น เช่นเดียวกันคือน้ำเสียงขณะทำ กิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ผู้ปกครองมีความเห็นในทิศทางเดียวกันคือมีจำนวนสี่คน เห็นว่าน้ำเสียง ขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะมีความเหมาะสมมากที่สุดและ อีกหนึ่งคนแสดงความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก หลังจากได้รับคำที่แจ่ม ทุกคน มีความเห็น เช่นเดียวกัน คือ น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

ผู้สอน ให้ความเห็นที่แตกต่างกันโดยที่มีจำนวน 3 คนให้ความเห็นว่าน้ำเสียง ขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะมีความเหมาะสมมากส่วนอีก จำนวน 2 คนให้ความเห็นว่าน้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทาง ศิลปะมีความเหมาะสมน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ

หลังจากมีการที่แจ่มพบว่าทุกคน ให้ความเห็นว่า มีสี่คนที่ให้ความเห็นว่า น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้ เรื่องสัณฐานวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดส่วนอีกหนึ่งคนให้ความเห็นว่าน้ำเสียงขณะทำ กิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยา จากสีของเด็กนักเรียนน้อย

จากการกรอกแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากมีความเห็นว่
น้ำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำกิจกรรมทางศิลปะ เหมาะสมต่อการเรียนรู้
เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด

5. วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรม

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อ
ร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรม มีผู้เห็นด้วยว่าวิธีการใช้อุปกรณ์การ
เรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรมมีความเหมาะสม
ต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 2 คนและอีกจำนวน 2 คนให้
ความเห็นว่เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก อีกคน ให้ความเห็น
ว่เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง

หลังจากได้รับคำชี้แจง พบกว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ได้ให้ความเห็นว่
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด และอีก คน ให้ความเห็นว่
เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก

ผู้ปกครองมีผู้เห็นเหมาะสมมากที่สุดจำนวน 3 คน ส่วนจำนวน 2 คน ที่เห็น
ว่มีความเหมาะสม มากและปานกลางตามลำดับ หลังจากได้รับคำชี้แจง ความเห็นยังคงเป็น
เช่นเดิม

ผู้สอน มีความเห็นว่มีความเหมาะสมมากที่สุดจำนวน 2 คนและอีก3คน ให้
ความเห็นว่ มีความเหมาะสมระดับ มาก ระดับปานกลางและน้อยที่สุด หลังจากที่ได้รับคำชี้แจง
ผู้สอนให้นำหนัก เรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิด
ความสนใจในการร่วมกิจกรรม โดยมีจำนวนผู้เห็นเหมาะสมว่มากที่สุดจำนวน 3 คน และมาก
จำนวน 2 คน

6. รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ และจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วย
ให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้ มีผู้เห็นด้วยว่มีความเหมาะสมปานกลาง จำนวน
1 คน เหมาะสมน้อย จำนวน 1 คน เหมาะสมน้อยที่สุดจำนวน 3 คน หลังจากได้รับการชี้แจง
อธิบาย มีผู้ให้ความเห็นด้วยว่ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ
และจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยจำนวน
1 คน และ น้อยที่สุดจำนวน 4 คน

ผู้ปกครอง ให้ความเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้ มีผู้เห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดจำนวน 1 คน เหมาะสมปานกลาง 2 คน เหมาะสมน้อยจำนวน 2 คน หลังจากได้รับการชี้แจง มีผู้ปกครอง เห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดจำนวน 1 คน ปานกลาง จำนวน 2 คน น้อยที่สุด จำนวน 2 คน

ผู้สอน ให้ความเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบการแต่งกายของผู้สอนมีความเห็น ว่าความเหมาะสมมากที่สุด จำนวน 1 คน ปานกลางจำนวน 1 คน เหมาะสมน้อยจำนวน 1 คน น้อยที่สุดจำนวน 2 คน หลังจากได้รับการชี้แจง ผู้สอนให้ความเห็น ว่ามีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 3 คน เหมาะสมน้อย จำนวน 1 คนและน้อยที่สุดจำนวน 1 คน

4.6.2.2 ด้าน สิ่งแวดล้อมในขณะจัดกิจกรรม อุปกรณ์

1. ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญ มีผู้เห็นลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุดจำนวน 3 คน เหมาะสมมากจำนวน 1 คน ปานกลางจำนวน 1 คน หลังจากได้รับการชี้แจงมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากนั้นคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่าลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 3 คนและเหมาะสมมากจำนวน 2 คน

ผู้ปกครอง เห็นด้วยว่าลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 2 คน และมากจำนวน 3 คน หลังจากรับการชี้แจงผู้ปกครองมีความเห็นเปลี่ยนไป โดนเห็นด้วยว่าลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คน เหมาะสมมากจำนวน 2 คน

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับเห็นด้วยว่าลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 3 คน และเหมาะสมมากจำนวน 2 คน

หลังจากได้รับการอธิบายชี้แจง พบว่า มีความเปลี่ยนแปลง คือ มีผู้เห็นด้วยกับเห็นด้วยว่าลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้ เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 4 คน และเหมาะสมมากจำนวน 1 คน

2. ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก

ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็กเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 2 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 2 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลางจำนวน 1 คน หลังจากได้รับความชี้แจง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 1 คน และปานกลางจำนวน 1 คน

ผู้ปกครองให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรมที่ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็กเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 1 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 4 คน หลังจากได้รับการชี้แจง ไม่มีความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเห็นของผู้ปกครอง ในหัวข้อนี้

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 3 คนเหมาะสมปานกลาง จำนวน 2 คน หลังจากได้รับการอธิบายชี้แจง ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็กเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน และมากจำนวน จำนวน 1 คน

3. ความดังของเสียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับความดังของเสียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด 4 คน น้อยที่สุดจำนวน 1 คน หลังจากได้รับการชี้แจงเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน และเหมาะสมมากจำนวนจำนวน 1 คน

ผู้ปกครอง เกี่ยวกับความดังของเสียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คน เหมาะสมมากจำนวน 1คน ปานกลางจำนวน 1 คน หลังจากได้รับการชี้แจงเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน และเหมาะสมมากจำนวน 1 คน

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คนเหมาะสมปานกลาง จำนวน 2 คน หลังจากได้รับการอธิบายชี้แจง ความดังเสียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีในการร่วมกิจกรรมของเด็ก

เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คน และปานกลาง จำนวน 2 คน

4. การหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้น

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้นต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 3 คน อีกจำนวน 2 คน มีความเห็นว่ามีเหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด หลังจากได้รับการชี้แจงมีความเห็นเกี่ยวกับการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้นต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน เหมาะสมน้อยจำนวน 1 คน

ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้นต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน ส่วนอีกจำนวน 1 คน สัตววิทยาของสีนั้นต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากหลังจากได้รับการชี้แจงและอธิบาย พบว่า ไม่มีความเปลี่ยนแปลงในแบบสอบถามชุดที่ 2

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้นต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยจำนวน 2 คน และเห็นว่ามีเหมาะสมน้อยที่สุดจำนวน 3 คน หลังจากได้รับคำชี้แจงอธิบาย พบว่าผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้นต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยจำนวน 1 คน ที่เหลือ ให้ความเห็นอย่างน้อยที่สุดจำนวน 4 คน

จากแบบสอบถามในข้อนี้มีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครองเห็นว่า การหาตัวอย่าง ลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้น มีความเหมาะสมมากที่สุดต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี ส่วนที่ผู้สอนไม่เห็นถึงความจำเป็นใน ส่วนของการใช้รูปในการสื่อถึงสัตววิทยาของสีนั้น

5. วิธีการวาดสีแบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัตววิทยาของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดสีแบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัตววิทยาของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 2 คนและ อีกจำนวน 3 คน ให้ความเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางเหมาะสมน้อย และ น้อยที่สุด ตามลำดับ หลังจากได้รับการชี้แจงและอธิบาย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดสีแบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัตววิทยาของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน ส่วนอีกหนึ่งคนให้ความเห็นว่ามีเหมาะสมมาก

ผู้ปกครอง มีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดสีแบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัตววิทยาของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตว

วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คนและ อีก จำนวน 2 คน ให้ความเห็นว่าเป็นเหมาะสมปานกลาง หลังจากได้รับการชี้แจงและอธิบาย พบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์วิทยาของสี่ที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คน ส่วนอีกหนึ่งคนให้ความเห็นว่าเป็นเหมาะสมมาก

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์วิทยาของสี่ที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 2 คนและ อีกจำนวน 3 คน ให้ความเห็นว่าเป็นเหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมน้อย ตามลำดับ หลังจากได้รับการชี้แจงและอธิบาย พบว่า ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดสี่แบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัญลักษณ์วิทยาของสี่ที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 4 คน ส่วนอีกหนึ่งคนให้ความเห็นว่าเป็นเหมาะสมมาก

6. เรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ในผู้เรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ในผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 4 คน ผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 1 คน หลังจากได้รับการชี้แจง มีการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ในผู้เรียนเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 4 คน ผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 1 คน

ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ในผู้เรียน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คน ผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนปานกลาง จำนวน 1 คนและเหมาะสมน้อยที่สุดจำนวน 1 คน หลังจากได้รับการชี้แจง ไม่มีความเปลี่ยนแปลงในชุดแบบสอบถามที่สอง

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ในผู้เรียน มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 3 คน ผู้เรียน ต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนปานกลาง จำนวน 2 คน หลังจากได้รับการชี้แจงผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้เล่าประกอบการวาดสีน้ำ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัญลักษณ์วิทยาของสี่ในผู้เรียน เหมาะสมต่อ

การเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 4 คน ผู้เรียน ต่อกการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก จำนวน 1 คน

การเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีในเด็ก ช่วงประถมศึกษาตอนต้นควร มีความรู้ ความหมายของสีในลักษณะใด สมมติฐาน คือเด็กนักเรียนโรงเรียนหลักสูตรวอลดอร์ฟ มีความเข้าใจ ในเรื่องสัตววิทยาของสีอย่างไร

1) เข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนไหวที่ เช่น สีแดง หมายถึงการพุ่งตัว การเคลื่อนที่ไปข้างหน้า

แบบสอบถามข้อนี้เพื่อ ต้องทราบวิธีที่คิดเกี่ยวกับสัตววิทยาที่เด็กรับรู้ จากการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนและ ผู้ปกครอง เป็นผู้ ตัดสินชี้เฉพาะให้ ผลสรุป จากจำนวน 15 คนมีจำนวน 13 คน เสนอแนวคิดว่า เด็กเข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนที่ ส่วน อีกจำนวน 2 คน ให้ความเห็นว่าต้องขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน ในแต่ละช่วงวัย

4.6.3 รูปแบบกิจกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลถึงการเรียนรู้ และเข้าใจเรื่องสัตววิทยาในเด็ก

4.6.3.1 รูปแบบการสอน

1. การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน

ผู้เชี่ยวชาญให้เห็นความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดานว่ามีผู้เห็นว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน มีความเหมาะสมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 5 คน หลังจากได้รับการชี้แจง ไม่พบการเปลี่ยนแปลง บนแบบสอบถามชุดที่สอง

ผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดานว่ามีผู้เห็นว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน มีความเหมาะสมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 2 คน มีความเห็นว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน มีความเหมาะสมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลางจำนวน 2 คน และมีผู้เห็นว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุดจำนวน 1 คน

ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดานว่ามีผู้เห็นว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน มีความเหมาะสมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 1

คน และมีผู้เห็นว่าการเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจมองบนกระดาน มีความเหมาะสมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 1 คน

2. ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอนเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คนและมีผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 1 คนหลังจากได้รับคำชี้แจงพบว่า ไม่พบความเปลี่ยนแปลง ในการกรอกข้อมูล

ผู้ปกครองให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอนเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 4 คนและมีผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลางจำนวน 1 คนหลังจากได้รับคำชี้แจงพบว่า มีผู้ให้ความเห็นเรื่องผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอนเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 4 คนและมีผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก จำนวน 1 คน

ผู้สอนให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอนเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 1 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 2 คน และมีผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลางจำนวน 2 คนหลังจากได้รับคำชี้แจงพบว่า มีผู้ให้ความเห็นเรื่องผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอนเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 1 คนมีผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 3 คน และมีผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง จำนวน 1 คน

3. ให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยา

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยาพบว่า มี 1 คน เห็นว่าการให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยา เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก ผู้เชี่ยวชาญ และจำนวน 2 คนเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง อีก จำนวน 2 คน น้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ หลังทราบข้อมูลชี้แจง พบว่ามีจำนวน จำนวน 3 คน เห็นว่าการให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยาเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสีของเด็กนักเรียนมาก เหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมน้อยที่สุด จำนวน 1 คน

ผู้ปกครอง ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของ สัตววิทยาพบว่า มี ผู้เห็นว่าการให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยาเหมาะสมต่อการเรียนรู้

เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อย จำนวน 4 คนและน้อยที่สุดจำนวน 1 คน หลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูลผู้สอน ให้ความเห็นเกี่ยวกับ การให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัญญาวิทยาพบว่า มี ผู้เห็นว่าการให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัญญาวิทยาเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนมากจำนวน 4 คนและน้อยที่สุดจำนวน 1 คน หลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูล

4. ให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรมนั้น

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนมาก จำนวน 2 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อย จำนวน 1 คน และเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุดจำนวน 2 คนหลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูล

ผู้ปกครอง ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนมากที่สุด จำนวน 2 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อย จำนวน 3 คนหลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูล

ผู้สอน ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนมากที่สุดจำนวน 3 คน และให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อย จำนวน 2 คน หลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูล

5. ให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญญาวิทยาของสีต่างเพื่อทดสอบ

ความเข้าใจในกิจกรรม

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญญาวิทยาของสีต่างเพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนปานกลาง จำนวน 3 คนและเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด จำนวน 2 คน หลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูล

ผู้ปกครองให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัญญาวิทยาของสีต่างเพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนปานกลางจำนวน 3 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อยจำนวน 2 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาคาสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน

หลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่า ผู้ปกครองให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียงกับสัญญาวิทยาของสีต่างๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง จำนวน 3 คนและผู้ปกครองให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียงกับสัญญาวิทยาของสีต่างๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อย จำนวน 1 คน

ผู้สอน ให้ความเห็นเกี่ยวกับการให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียงกับสัญญาวิทยาของสีต่างๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนดีมาก 1 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนปานกลาง จำนวน 3 คน เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัญญาวิทยาจากสีของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด 1 คน หลังจากการทราบข้อชี้แจง พบว่าไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านข้อมูล

4.6.3.2 ลักษณะของชุดกิจกรรม และอุปกรณ์การเรียนในกิจกรรมการเรียน มีผลต่อการเรียนรู้เรื่อง สัญญาวิทยา ของสีในเด็กหรือไม่ คนมีความคิดเห็นเช่นไร

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง เห็นว่าหาก อุปกรณ์หมายความว่าความถึงชนิดสี ลักษณะสี ขนาดพู่กัน มีความสำคัญมาก มองในแง่ของการให้เด็กและเข้าใจในคุณลักษณะและคุณสมบัติของสี สีควรมีคุณภาพที่ดี ขนาดของอุปกรณ์ ความมีขนาดที่เหมาะสม ซึ่งขนาดอุปกรณ์ในห้องตลาด มีขนาดที่เหมาะสม เด็กจะได้เรียนรู้กระบวนการระบายสีแบบไหน จะมีการวางแผนว่าควรมีการเริ่มกิจกรรม และหยุดกิจกรรมเมื่อใด การใช้อุปกรณ์ เป็นสิ่งที่เด็กควรรับและเข้าใจอย่างถูกต้องและสอนให้เด็กได้มีวินัย สิ่งที่สำคัญอีกสิ่ง คือรูปแบบการเรียนการสอน หากได้ใช้อุปกรณ์ลักษณะการจัดกลุ่มการนั่ง ก็มีผลต่อ ความที่เด็กนักเรียน จะให้เด็กนักเรียน สนใจ คือมีสมาธิเพื่อร่วมกิจกรรม และนำตัวเองให้อยู่ร่วมกับกิจกรรมนั้นจนเสร็จกิจกรรม โดยไม่มีอาการเสียสมาธิ

ครูผู้สอนมีความเห็นว่าคุณภาพของสีที่ใช้ต้องแสดงคุณลักษณะของสีนั้นๆ ให้ดีที่สุด เช่น สีชมพูหากใช้ชมพูที่มีขายอยู่ทั่วไป จะเป็นสีที่มีการผสมสีและได้เนื้อสีที่เป็นสีเคมีไม่ใช่สีในธรรมชาติหรือไม่มีความเป็นธรรมชาติ รวมทั้งคุณสมบัติในด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ ความแรงของสีซึ่งจะส่งผลต่อความรู้สึกของเด็กเช่นกัน โดยอุปกรณ์ส่วนมาก จะเป็นสีแม่สีที่เป็นสีธรรมชาติ (แม่สี) อุปกรณ์หลักที่ใช้ส่วนมาก และอุปกรณ์อื่น เช่น พู่กันเบอร์ใหญ่ๆ โถล้างพู่กัน ผ้าเช็ดพู่กัน แผ่นรองกระดาษ และ กระดาษ และวิธีการสอนที่ทำให้เด็กมี สมาธิ ผู้สอนถูกจัดอยู่ในหมวดหมู่ของอุปกรณ์และเป็นสื่อในการร่วมกิจกรรม ให้เกิดสมาธิ ในการ อยู่กับกิจกรรม

4.6.4 ชุดแบบสอบถามสำหรับผู้สอน ผู้ดูแล

4.6.4.1 คนคิดว่ากิจกรรมใดบ้างใน แต่ละวันที่ส่งผลถึง การเรียนรู้สัญญาวิทยาของสี ในเด็ก กิจกรรมการเรียนใด ที่คนคิดว่าส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญญาวิทยาของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตร การศึกษาวอลดอร์ฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนให้ความเห็นว่า กิจกรรมการระบายสี เป็นกิจกรรมที่ เหมาะสมต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญลักษณ์ของสีในเด็กของนักเรียนหลักสูตรการศึกษา อนุบาล และ มีข้อเสนอเพิ่มเติม ว่าหากมีวิธีทำให้เด็กสามารถมีสมาธิอยู่กับการเรียนการสอน เช่น หาวิธีการสร้างกิจกรรมอื่นที่มีความเพลิดเพลินขณะมีปฏิบัติ กิจกรรม เช่นหาเทคนิคทางศิลปะเช่น การ ดัดสี จากแปลงหรือฟูกัน วิธีการกรีนสีอย่างง่าย เข้ากันเรื่อง ที่กำลังจะเล่าให้เด็กฟัง เป็นต้น

ผู้สอนจำนวน 5 คนมีผู้สอนจำนวน 4 คนให้ความเห็นว่า กิจกรรมการระบายสี กิจกรรมสังเกต สีจากธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่ เหมาะสมต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญลักษณ์ของ สีในเด็กของนักเรียนหลักสูตรการศึกษาอนุบาล ในการสอบถามครั้งแรก โดยให้เหตุผลว่า ทาง หลักสูตร จากองค์รวม เทศกาล ธรรมชาติ ทุกอย่างสัมพันธ์กัน ทำให้เราสอนจากสื่อเหล่านี้ เช่น เทศกาลไหว้พระจันทร์เราอาจจะสอนให้เด็กวาดภาพดวงจันทร์ เต็มดวง โดยก่อนทำอาจจะเล่า ตำนาน ฉางเอ๋อ เกี่ยวกับ เทศกาลไหว้พระจันทร์ โดยเล่าตามเทศกาลต่างกันไป หากเป็นวันที่ฝน ตกผู้สอนจะเล่าเรื่องนางมณีเมขลากับยักษ์ ตำนานของฟ้าแลบฟ้าร้อง และ 1 คนให้ความเห็นว่า ทุกกิจกรรมเกี่ยวข้องกันทั้งหมดเนื่องจากรอบๆตัวเรา แวดล้อมไปด้วยสี เทศกาลแต่ละเทศกาล ก็มี อารมณ์ของเทศกาลสีจริงมีส่วนเสริม บรรยากาศโดยรอบอยู่ในอารมณ์ของแต่ละเทศกาล เกี่ยวกับ ทุกกิจกรรม

ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน มีผู้เลือกทุกกิจกรรมให้ความเห็นว่า กิจกรรมการระบายสี กิจกรรมสังเกต สีจากธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัญลักษณ์ เนื่องจาก กิจกรรมทุกกิจกรรมล้วน มีเรื่องของสีเข้ามาเกี่ยวข้อง ทุกกิจกรรมทำให้เด็กได้มี ประสบการณ์ด้วยตัวเองโดยที่ผู้ใหญ่ห้ามพูด ห้ามอธิบาย เพราะเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้และซึม ซัก ได้อย่างเต็มที่ด้วยตัวเอง หลังจากได้รับการชี้แจงและให้เลือกกิจกรรม ที่เหมาะสม

ส่วนระยะเวลา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน และผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า 40 ถึง 50 นาทีเป็นเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม

4.6.4.2 หากคนสามารถแทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่องการสร้าง ทักษะการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี ในกิจกรรมใด

- กิจกรรมทำขนม
- กิจกรรม การวาดรูป
- กิจกรรมการระบายสี
- กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ
- กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการระบายสีน้ำ
- กิจกรรมการคัดเลือกและถักไหมพรม
- กิจกรรมการเล่น กลองแจ๊ซ

- กิจกรรมพิธีกรรมจากเทศกาลต่างๆ
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากิจกรรมที่ สามารถแทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้ เรื่องการสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่ ในกิจกรรม การระบายสีและกิจกรรมการสังเกต สี่จากธรรมชาติเพราะหลักสูตรการศึกษาของหลักสูตร เน้นทางด้านสุนทรีย์ การเรียนรู้จากความชอบ และศิลปะ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม เพราะ การเรียนรู้จากการ ระบายสี และการสังเกตสี่จากธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้จาก องค์รวม ก่อนแล้วกลับมาสู่สิ่งที่ผู้สอน เพราะการเรียนรู้ด้วยสี่ประเภทนี้ไม่สามารถ ระบุได้ว่าผู้เรียนจะมีความรู้ทันที แต่ ผู้เรียนจะมี ความรู้จากการได้ลงมือทำและการนำเข้าสู่ความสนใจในกิจกรรมจากผู้สอน ทั้งวิธีการนำโดยใช้ เรื่องหรือนิทาน เป็นการนำเข้าสู่เรื่อง โดยการเน้นที่น้ำเสียง ของผู้สอนหรือผู้ควบคุมกิจกรรม จะ ช่วยให้เด็กมีการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาได้เร็วขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตสี่จากธรรมชาติ เป็น อีกกิจกรรมหนึ่งที่มีการเลือกจำนวนมาก เนื่องจาก กิจกรรมการสังเกต สี่จากธรรมชาติ เด็กจะได้ เรียนรู้เรื่อง สัตววิทยาของสี่ไปด้วยในตัวเช่นการเรียนรู้จากการสังเกต สี่ของใบไม้ เด็กจะสามารถ บอกได้ว่า สี่ใดให้ความรู้สึกในทางบวก หรือสี่ใดบอกถึงความรู้สึกในทางลบ

ผู้ปกครองมีความเห็นว่ากิจกรรมการระบายสีมีส่วนและสามารถแทรก แนวทางการ สอดแทรกความรู้เรื่องการสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่ เพราะเป็นสื่อที่มีความตรงตัว กับเด็กวัยประถมศึกษามากกว่าสื่ออื่นและใช้เวลาในการเรียนรู้สั้นกว่ากิจกรรมอื่น เพราะกิจกรรม การเรียนโดยใช้สีเป็นกิจกรรมที่มีความชัดเจนสามารถ ให้ผู้เรียนและผู้สอน สามารถมีความ เข้าใจที่ตรงกันได้และผู้สอนเองยังสามารถแทรกวิธีการเรียนรู้ได้อย่างตรง แต่มีอีกสองคนให้ ความเห็นว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมมีส่วนสำคัญโดยที่ผู้สอนให้พูดห้ามอธิบายและเด็กจะเรียนรู้ได้ ด้วยตัวเองไมเช่นนั้นอาจจะมีความคิดความรู้สึกของผู้ใหญ่ส่งต่อไปถึงผู้เรียน

ผู้สอนให้ความเห็นที่แตกต่างกันโดยมีจำนวน 3 คนความเห็นว่ากิจกรรมที่ สามารถ แทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่องการสร้างทักษะการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี่ ในกิจกรรม การระบายสีและกิจกรรมการสังเกตสี่จากธรรมชาติ เป็นกิจกรรมอิสระที่เด็กสามารถเรียนรู้ เกี่ยวกับสัตววิทยาได้อย่างรวดเร็ว เพราะเป็นการศึกษาเรื่องของสี่โดยตรง และมีการศึกษา โดยที่ สิ่งเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงสู่ศิลปะ ส่วนอีก 2 คน มีความเห็นว่า ทุกกิจกรรมมีความสำคัญและ เกี่ยวข้องเนื่องจากรอบๆตัวเราแวดล้อมไปด้วยสี่ เราสามารถแทรกเรื่องสัตววิทยาลงในการสังเกต จากกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ได้เช่นกัน

4.6.5 สรุปผลข้อมูล จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้สอน โดยมีประเด็น การศึกษาทั้งหมด

4.6.5.1 ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นโดยรวมเกี่ยวกับหน้าที่ของครูผู้สอน ว่า ผู้สอน มีแนวคิดในด้านการเตรียมการสอน พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สอนควรศึกษาเรื่องราวที่แนะนำตามแนวทางตามแบบ วอลดอร์ฟให้เกิดความเข้าใจทางด้านเรื่องราวของธรรมชาติ สำหรับบทบาทและหน้าที่ของผู้สอน ควรรักษาสมดุลในตนเองด้านอารมณ์ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ให้ความรู้ละเอียดอ่อน ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำสอนเข้าสู่ความสนใจ ความสนใจหมายถึง การที่ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิ ในกิจกรรมที่ทำนั้น ๆ และทำให้ผู้เรียน ทำกิจกรรมนั้นจนบรรลุเป้าหมาย มีวิธีการนำเข้าสู่กิจกรรมเพื่อสร้าง ความสนใจ และสมาธิแก่ผู้เรียน พฤติกรรมของผู้สอน ก่อนนำเข้าสู่และ ระหว่างร่วมกิจกรรม มีส่วนในการทำให้ผู้เรียนมีการจดจำ กิจกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น น้ำเสียงในการ เรียนการสอนมีผลทำให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีการสอน ผู้เชี่ยวชาญ มีแนวคิดการใช้วิธีการสอนพบว่า ควรใช้วิธีการระบายสีน้ำ ในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นการแนะนำผ่านกระบวนการเรียนการสอนแบบ วิถีชีวิตแบบช้าหรือสอน วิธีการใช้สี ชนละ เล่านิทาน สอนกระบวนการเพื่อให้เด็กแนวทางทางการเรียนรู้ และนำไปสร้างสรรคงานด้วยวิธีของตนเอง เรื่องที่มีการเล่า น้ำเสียงในการเล่า และ ระดับเสียงในการเล่า เช่นกัน จะเป็นส่วนในการสร้างความจดจำและความมีสมาธิอยู่ในเนื้อหาการเรียน ในเรื่องสัญญาของสี

สื่อการเรียนการสอน มีแนวคิดในการจัดเตรียมสื่อการเรียน พบว่าใช้วัสดุทางธรรมชาติหรือใกล้เคียงกับสีส้นของธรรมชาติเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับสีของธรรมชาติ และเป็นสื่อที่ไวต่อความรู้สึกที่ทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจในการนำมาเรียนรู้ และควรเตรียมการเรียนการสอนให้เข้ากับ จุดมุ่งหมายในการเรียนในแต่ละครั้ง ใช้อุปกรณ์ต่างที่สวยงามเป็นสื่อในการการวาดภาพของครูทำให้เด็กได้กระตุ้นจินตนาการ การใช้สื่อวัสดุธรรมชาติ ที่หลากหลายในการนำเสนอบทเรียน และมีการหารูปต่างๆที่ส่งผลถึงรูปแบบของสัญญาต่างๆเพื่อนำไปสู่การจดจำคุณลักษณะ ของสีในด้านสัณยวิทยา

การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียน ควรจัดสภาพแวดล้อมให้ดูสวยงาม โดยใช้แสงสว่างจากแสงธรรมชาติ และแสงธรรมชาติเป็นแสงที่มีความปลอดภัยทางสายตา จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ควรใช้วัสดุธรรมชาติ ควรจัดที่นั่งให้เหมาะสมและเข้ากับกิจกรรมและอุปนิสัยของเด็กจะช่วยให้เด็กมีลักษณะในการเรียนที่ถูกต้อง ควรใช้วัสดุธรรมชาติ ให้เด็กอยู่ในสภาวะที่อบอุ่นและปลอดภัยกว่าวัสดุสังเคราะห์ จึงจะเหมาะสมกับเด็กประถม และควรให้สีผนังห้องที่รองรับความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจริญเติบโต ทางด้านปัญญา ภาวะอารมณ์ และพัฒนาการการเคลื่อนไหว ในการทำงานและการเรียนรู้ของเด็ก โดยเริ่มจากสี่ขั้นตอนจนจนถึงสี่ขั้นตอนจัดที่หนึ่งให้เหมาะสมกับอุปนิสัยของเด็กเพื่อช่วยให้เด็กมีการเรียนรู้อย่างถูกต้องการใช้สิ่งแวดล้อมในการในการเรียน ส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการเรียนโดยเรียนนอกห้องเรียนควรใช้สิ่งแวดล้อมทุกส่วนในการเรียนการสอน เช่น สวน สนาม พื้นที่ว่าง ใต้ต้นไม้

4.6.5.2 ผู้สอน

ผู้สอน มีการปฏิบัติด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักของกิจกรรม ในระดับชั้นประถมศึกษา โดยผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภายในที่ดีที่ได้จากการเรียนศิลปะมากกว่าตัวผลงาน รองมาคือได้เกิดการเรียนรู้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กและให้เกิดองค์ความรู้ทางด้านศิลปะที่เชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น แบบไม่แบ่งแยก การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะของการระบายสีน้ำพบว่าผู้สอนจะให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับคุณภาพสีส้น เรียนรู้ทฤษฎีสีโดยไม่ต้องท่องจำ และส่งเสริมความรู้ในเรื่อง ต่างของสีรวมถึง สัญญาะของสีโดยไม่ต้องท่องจำ ผู้สอนมุ่งให้เป็นสื่อช่วยการเรียนรู้ เนื้อหาบทเรียนตามธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กที่เรียนรู้จากภาพได้ดี เพื่อบูรณาการเนื้อหาบทเรียนด้วยศิลปะให้เกิดการเรียนรู้ที่มี มิติและปลดปล่อยความคิดให้ได้รับอิสระจากการเรียนรู้

กิจกรรมการสอนแบบสาธิตการระบายสีประกอบการเล่านิทาน หรือเนื้อเรื่องเป็นลำดับขั้นตอน ในขั้นตอนแรกของการเรียนรู้และสอนแบบอธิบายการระบายสีอย่างคร่าวๆ เมื่อผู้เรียนสามารถทำตัวเอง มีการสอนแบบให้หัวข้อภาพโดยให้อิสระในการสร้างผลงานสำหรับนักเรียนเอง การเรียนสีน้ำ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากการฟังเรื่องราว นิทานสี และแสดงภาพตามคุณค่าของสี ไม่ใช่รูปวาดใช้ระบายสีน้ำแบบ Painting ไม่มีการร่างภาพก่อนการลงสีและแสดงภาพอิสระไร้รูปทรงตายตัวโดย ผู้สอนจะเป็นผู้สอนจะสอนเทคนิคแบบระบายบนกระดาษเปียก Wet on Wet เพื่อให้ ภาพสีน้ำแบบกระจาย และสอนเทคนิคการระบายสีแบบเปียก วิธีการสอนวาดรูปทรงพบว่าผู้สอนจะแสดงบทบาททำทางและเรื่องราว นิทานประกอบการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการเดิน การวิ่ง สำหรับการเรียนการสอนผู้สอน จะเป็นผู้สังเกตการณ์ภายนอก โดยมีการสอนเป็นขั้นตอนและปฏิบัติ ขั้นสรุปผล ซึ่งเป็นขั้นตอน ที่ยืดหยุ่นแล้วแต่สภาพการณ์

ด้านสื่อการสอน ผู้สอนจะจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนมีขนาดพอเหมาะกับการสัมผัส ความถนัด การรับรู้ด้านความรู้สึกความว้ยของผู้เรียน จากนั้นจะจัดหาสื่อและอุปกรณ์ที่ช่วยตอบสนองต่อวิธีการเรียนการสอนของครู และเป็นสื่อที่ปลอดภัยต่อเด็ก เน้น สื่อจากธรรมชาติ และสื่ออุปกรณ์ ที่นำไปสู่การคิดต่อยอด ทางความคิดและจินตนาการ การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนระบายสีน้ำ พบว่าใช้สื่อการสอนลักษณะนามธรรม คือ เรื่องเล่า นิทาน หัวข้อภาพ รองลงมาคือใช้สื่อการสอน จากวัสดุธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ได้จากการมองเห็น สำหรับวัสดุอุปกรณ์การเรียนใช้อุปกรณ์ที่สนองต่อความรู้สึก โดยสีน้ำละลายน้ำดี เปลี่ยนสีได้ พู่กัน หน้ากว้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปาดสีได้เร็วเกิดการเปลี่ยนแปลงของสีได้ทันที กระดาษเปียกช่วยในการซึมซับและการผสมของสี
ใช้สีน้ำแม่สี แดง เหลือง น้ำเงิน

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียน จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้ทุกรายวิชาและเหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรม การจัดสภาพห้องเรียนให้สามารถรองรับการเรียนการสอนทุกรายวิชา การจัดแสงห้องเรียนผู้สอน สมองบุคคลิกลักษณะ ของผู้เรียน จัดแสงโดยใช้แสงธรรมชาติเพื่อเหมาะสมต่อสายตาของผู้เรียนโดยแสงจะมีความเข้มไม่มากและน้อยจนเกินไปจึงมีการใช้แสงธรรมชาติเพราะปลอดภัยและถนอมสายตา การจัดที่นั่งเรียน ผู้สอนจะจัดตามอุปนิสัยของผู้เรียน คือให้เด็กที่มี อุปนิสัยคล้ายกับอยู่ด้วยกันหรืออยู่บริเวณ ใกล้กันเพื่อเป็นไปตามหลัก กระจุกสะท้อนพฤติกรรม ทำให้เด็กเกิดการสังเกตและปรับตัวเองได้ ขนาดของโต๊ะนักเรียน ต้องเชื่อมโยงถึงขนาด สัดส่วน ความสูง ของนักเรียนและนำมาประยุกต์เข้ากับอุปนิสัยดังที่หนึ่ง จึงไม่ตายตัวสามารถมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายได้ตลอด การใช้สิ่งแวดล้อมในการเรียนในการนำเข้าสู่บทเรียน มีความสำคัญมากเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เช่นการเรียนการเคลื่อนไหวก่อนวาดรูปทรง

ข้อกำหนด การสัมภาษณ์ มีกลุ่มตัวอย่างในการให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 ท่าน เนื่องจากแบบสอบถามสัมภาษณ์ เป็นการสอบถามความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้ใช้กิจกรรม คือ ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ จะเป็นผู้ได้รับการสัมภาษณ์เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเข้าใจและมีการศึกษา ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษามนุษย์และปรัชญา กิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และหลักสูตรมนุษยปรัชญา ส่วนผู้สอนเป็น บุคลากรที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพียงจำนวน 10 ท่าน ดังนั้นข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจะใช้การวิเคราะห์จำนวน 10 ท่านเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับชุดแบบสอบถาม ทำให้ในช่วงการสัมภาษณ์จึงไม่นับรวมกลุ่มประชากร ที่ เป็นผู้ปกครอง

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาเรื่องสติปัญญาของสีเพื่อกำหนดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งให้เห็นประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อม และนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตามที่ได้เสนอผลจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้สติปัญญาของสี สำหรับการสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลที่จะเสนอต่อไปนี้

5.1 สรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับสติปัญญาของสี

5.2 นำเสนอกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดสร้างกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สติปัญญาของสี

5.3 นำเสนอแนวคิดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องสติปัญญาของสี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้สติปัญญาของสี

5.1.1 ด้านผู้สอน

มีหน้าที่สร้างความเข้าใจ ความสนใจ และความเป็นผู้นำกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนมีสมาธิและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมผู้สอน คือระดับเสียง การนำเข้าสู่บทเรียน โดยผู้สอนควรศึกษาเรื่องราวที่แนะนำตามแนวทางตามแบบ วอลดอร์ฟให้เกิดความเข้าใจทางด้านเรื่องราวของธรรมชาติ สำหรับบทบาทและหน้าที่ของผู้สอน ควรรักษาสมดุลในตนเองด้านอารมณ์ ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลง ให้มีความละเอียดอ่อน ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็นนำเสนอเข้าสู่ความสนใจ ความสนใจหมายถึง การที่ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิ ในกิจกรรมที่ทำนั้น และทำให้ผู้เรียน ทำกิจกรรมนั้นจนบรรลุเป้าหมาย มีวิธีการนำเข้าสู่กิจกรรมเพื่อสร้าง ความสนใจ และสมาธิแก่ผู้เรียน พฤติกรรมของผู้สอน ก่อนนำเข้าสู่และ ระหว่างร่วมกิจกรรม มีส่วนในการทำให้ผู้เรียนมีการจดจำ กิจกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น น้ำเสียงในการ เรียนการสอนมีผลทำให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจกิจกรรมการเรียน

5.1.2 ด้านวิธีการเรียนการสอน

เป็นการสอนแบบสาธิต อธิบาย แนะนำ การสอนแบบกึ่งเรียนกึ่งเล่น โดยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่เรียนรู้ หลักการสอนวาดภาพ จะใช้หลักการสอนวาดแบบไม่มีเส้นโครงร่างแต่จะลงสีเป็นรูปที่ละน้อย เพราะการสอนประเภท สาธิตจะเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียน ฝึกประสาทสัมผัสด้าน การสังเกต และการจดจำ ควรใช้วิธีการระบายสีน้ำในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นการแนะนำผ่านกระบวนการเรียนการสอนแบบ วิธีสาธิตแบบซ้ำหรือ สอนวิธีการใช้สี ขณะ เล่านิทาน สอนกระบวนการเพื่อให้เด็กแนวทางทางการเรียนรู้ และนำไปสร้างสรรค์งานด้วยวิธีของตนเอง เรื่องที่มีการเล่า น่าเสี่ยงในการเล่า และ ระดับเสี่ยงในการเล่าเช่นกัน จะเป็นส่วนในการสร้างความจดจำและความมีสมาธิอยู่ในเนื้อหาการเรียน เรื่องสัตววิทยาของสี

5.1.3 ด้านสื่อการสอน

ควรใช้วัสดุและสื่อธรรมชาติ และมีใช้การสื่อทางนามธรรมเช่นการเล่าเรื่องราว การเล่านิทาน เพื่อช่วยในการถ่ายทอดภาพ มีการกำหนดประเภทวัสดุอุปกรณ์การระบาย สีเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนิทานที่ทำการเล่าจะเป็นนิทานจากตำนานหรือ นิทานที่มาจากบทเรียนในวิชาอื่นๆ โดยจากการสรุปจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กิจกรรมที่เหมาะสมในการเรียนรู้สัตววิทยาของสี คือกิจกรรมการวาดภาพ บนกระดาษเปียก และการใช้สื่อวัสดุธรรมชาติ ที่หลากหลายในการนำเสนอบทเรียน และมีการหารูปต่างๆที่ส่งผลถึงรูปแบบของสัตววิทยาต่างๆเพื่อนำไปสู่การจดจำ คุณลักษณะของสีในด้านสัตววิทยา

5.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

มีการจัดสิ่งแวดล้อมตามหลักการศึกษามีการจัดแสดงการใช้แสงสีธรรมชาติ มีการจัดที่นั่งเรียนตามบุคลิกภาพด้านความสนใจ อุปนิสัยของผู้เรียน การจัดที่นั่งเรียน ผู้สอนจะจัดตามอุปนิสัยของผู้เรียน คือให้เด็กที่มี อุปนิสัยคล้ายกันอยู่ด้วยกันหรืออยู่บริเวณ ใกล้กันเพื่อเป็นไปตามหลักกระจกสะท้อนพฤติกรรม ทำให้เด็กเกิดการสังเกตและปรับตัวเองได้ ต่อมาคือขนาดของโต๊ะนักเรียน คือต้องรวมถึงขนาด สัดส่วน ความสูง ของนักเรียนและนำมาประยุกต์เข้ากับอุปนิสัย ดังนั้นที่นั่ง จึงไม่ตายตัวสามารถมีการเปลี่ยนโยกย้ายได้ตลอด การใช้สิ่งแวดล้อมในการเรียนในการนำเข้าสู่บทเรียน มีความสำคัญมากเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เช่นการเรียนการเคลื่อนไหวก่อนวาดรูปทรง

จากการวิเคราะห์และสรุปปัจจัยที่ได้จากวิเคราะห์และสรุป ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาของสี ในโรงเรียนต่างๆผู้วิจัยจึงนำปัจจัยที่สรุปมา นำเสนอในรูปแบบของกรอบแนวคิด กิจกรรมการเรียนรู้สัตววิทยาของสี โดยใช้รายวิชา ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรม ประการแรกวิชาศิลปศึกษาเน้น ในการจัดประสบการณ์ทางศิลปะ เป็นการ

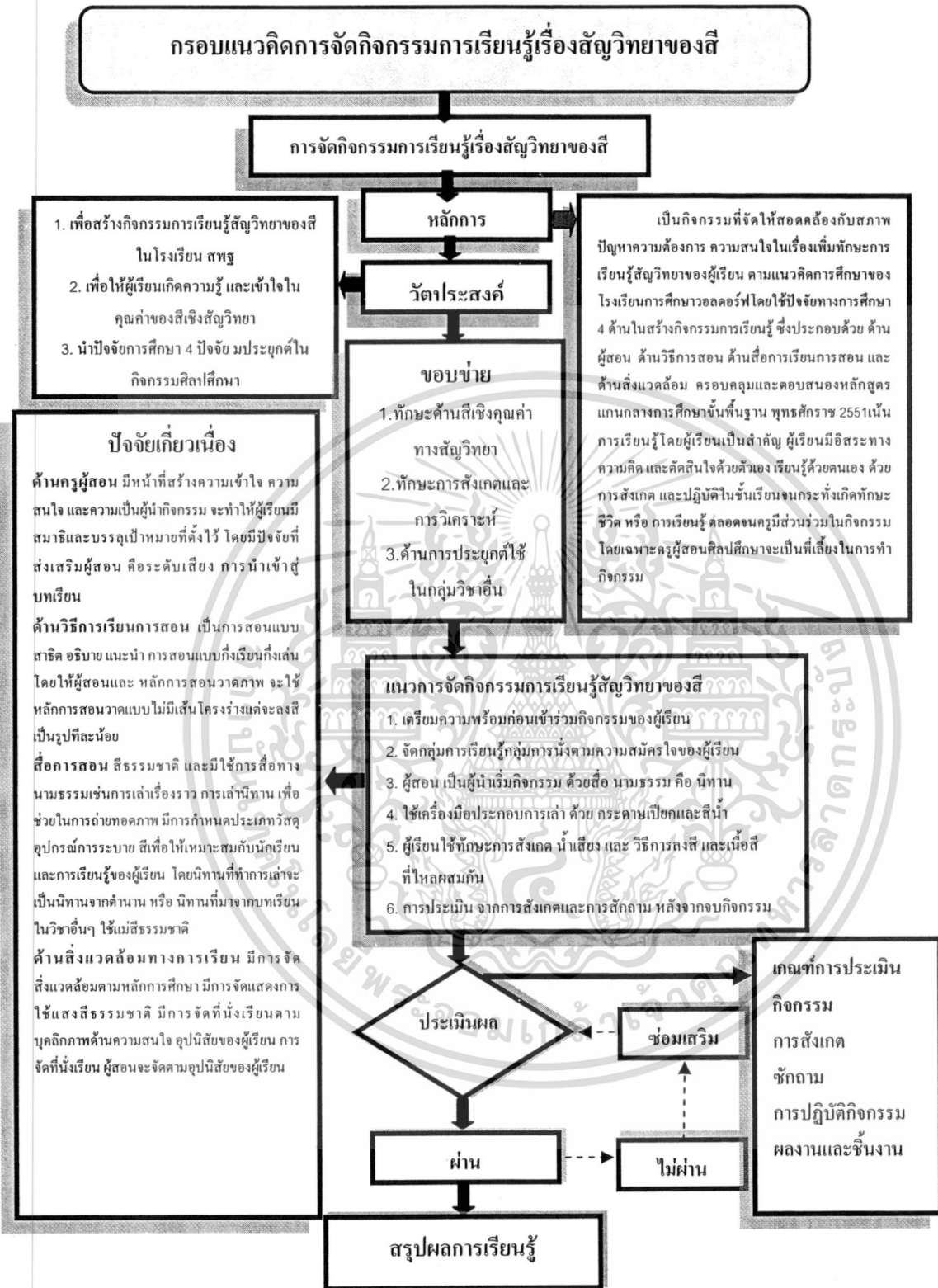
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอนแบบ Child Centered Movement แต่การเลือกดำเนินการสอนแนวทางใดนั้น จำเป็นต้องให้ ศิลปศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดและปรัชญาการศึกษาอันเป็นรากฐานสำคัญที่ตั้งไว้ในการจัด การศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้อง กับหลัก มนุษย์ปรัชญา เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เข้าใจในสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ วิชาศิลปศึกษา และกิจกรรมในการศึกษา วอลดอร์ฟ มี พื้นฐานที่ใกล้เคียงกับ เนื่องมาจาก กิจกรรมและหลักการของแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ ใช้การ เรียนการสอนที่มุ่งเน้น ศิลปะและธรรมชาติ โดยหลักการของทฤษฎีของรู돌์ฟ สไตเนอร์ Rudolf Steiner 's Colour Theory) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สีส่งผลต่อการพัฒนามิติภายในของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ ได้รับอิทธิพลจากการมองเห็นสี ขณะเดียวกัน มนุษย์ก็ถ่ายทอดความรู้สึกข้างในออกมาเป็นสีต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับดวงจิตโดยแท้ โดยการมองเห็นสีเพื่อสื่อความหมายและความรู้สึกในสีนั้น

สรุปได้ว่า การเรียนศิลปศึกษาในแนวทางของวอลดอร์ฟสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธใน ทักษะการสังเกต การวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความสัมพันธในทุกรายวิชา การเรียนการสอนจะมีความสอดคล้อง ใช้รายวิชาศิลปศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมโยงในรายวิชาต่างๆ

จึงใช้ปัจจัยในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จากโรงเรียนแนวการศึกษาวอลดอร์ฟมาเป็น แนวคิดในการประยุกต์ใช้ ในระบบการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อการเรียนรู้สัญ วิทยาของสี ในชีวิตประจำวันและการสร้างทักษะการสังเกต และเชื่อมโยง ความรู้จากรายกลุ่ม สารวิชาอื่น โดยได้แนวคิดจากปัจจัย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียน การสอน ด้านสิ่งแวดล้อม มาเป็นแนวคิดในการออกแบบกรอบแนวคิดเพื่อการออกแบบชุด กิจกรรมการเรียนรู้สัญวิทยาของสี เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านสัญวิทยา ที่นอกเหนือทักษะ ทางศิลปะการเรียนการสอนวิชาศิลปะมุ่งเน้นในเรื่องการเรียนการสอนให้เกิดความชำนาญ กระบวนการวาดภาพเน้นการฝึกฝีมือของเด็กเป็นสำคัญ โดยให้สังเกตรูปทรงหรือวิธีการโดยเน้น ผลสำเร็จของงานเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงวุฒิภาวะและพัฒนาการทางศิลปะ ผู้สอนจะเป็นศูนย์กลาง ของผู้เรียน

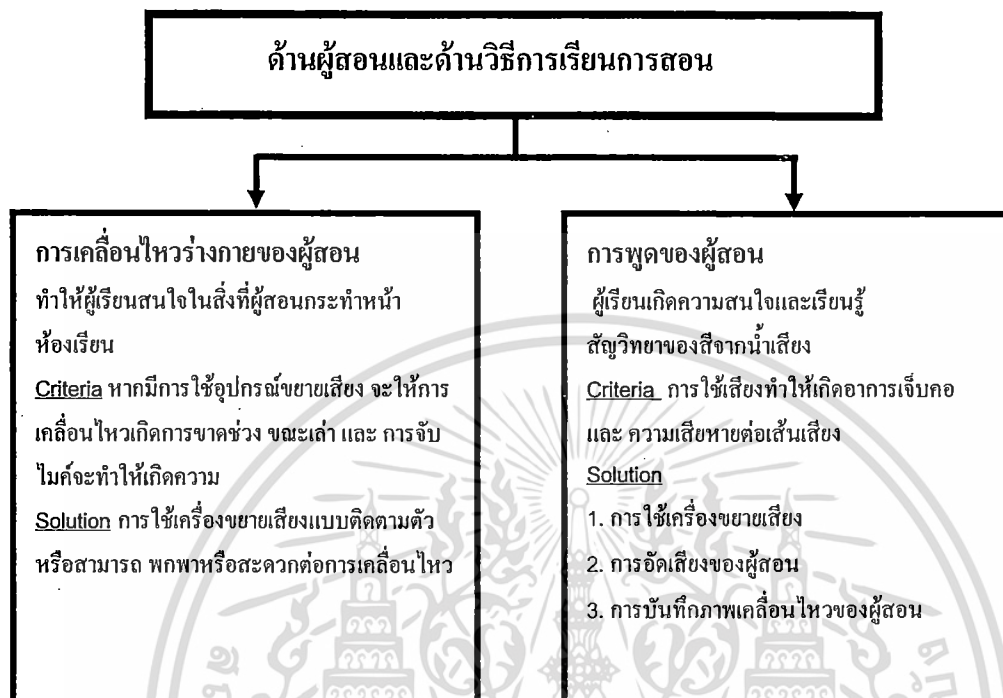
5.2 นำเสนอกกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สัตววิทยาของสี

รูปที่ 5.1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

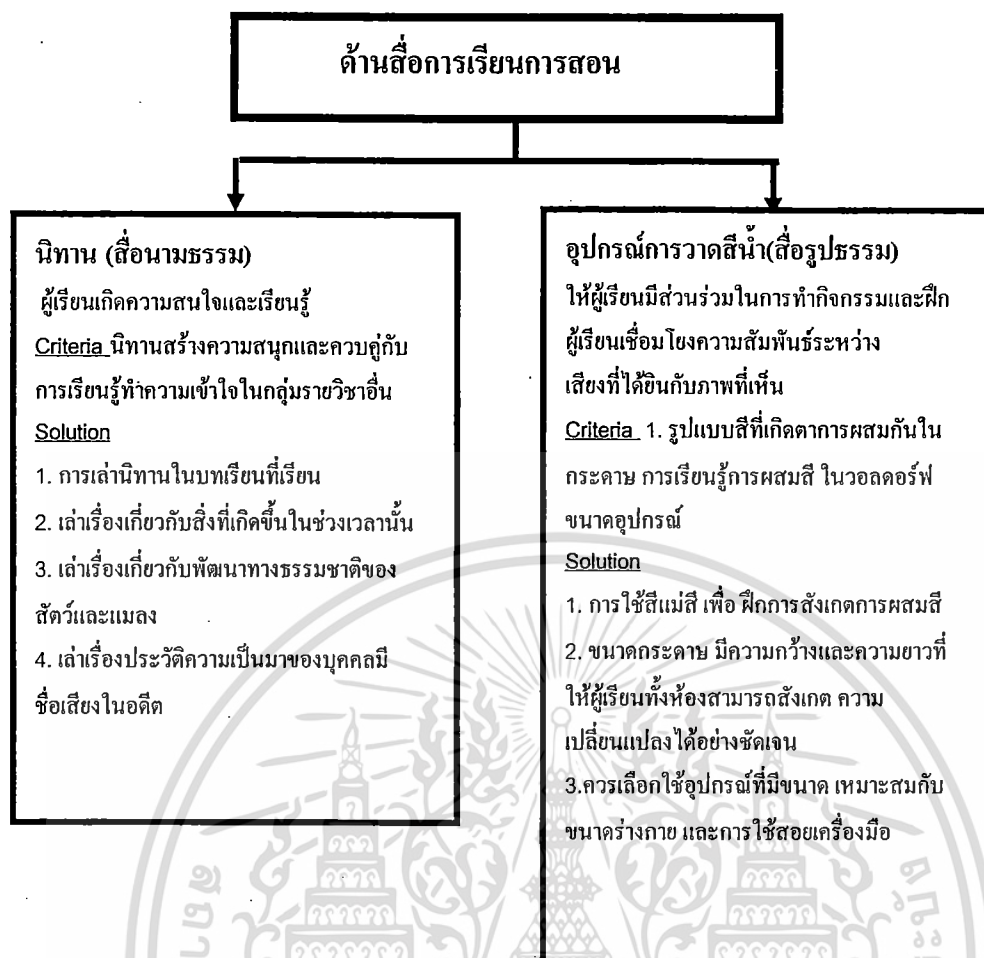
จากปัจจัยทั้ง 4 ด้านจึงสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ได้ดังนี้

รูปที่ 5.2 แสดงการออกแบบกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาของดี
ด้านผู้สอนและด้านวิธีการเรียนการสอน

ผู้สอนและด้านวิธีการเรียนการสอน มีลักษณะการทำปฏิทินกิจกรรมการจัดกิจกรรมคล้ายกันใน
2 ด้านนี้ผู้วิจัยจึง เสนอแนะแนวทางการออกแบบ ทั้ง 2 ด้านนี้ในประเด็นเดียวกัน

ควรใช้อุปกรณ์ขยายเสียง เพื่อสร้างความสนใจในการเข้าสู่บทเรียน และ ยังเป็นการรักษา
สุขภาพเสียงของผู้สอน เนื่องจากผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนหลักสูตรขั้นพื้นฐาน จะมี
ผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญเพียง 1-2 คนต่อการเรียนการสอนศิลปะในแต่ละระดับชั้นเรียน และ
กิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบการศึกษาวอลดอร์ฟจะมีการใช้เสียงในกิจกรรมเป็นระยะ
เวลานานและชั่วโมงการเรียนการสอนจำนวนมาก อุปกรณ์ประเภทเครื่องขยายเสียงจึงเหมาะสม
ในการนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน และอุปกรณ์ขยายเสียงนั้น จะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อ
การเรียนการสอนหรือการขยับร่างกายขณะทำกิจกรรม ลักษณะไม่ควรมีลักษณะไร้สายแบบ
Headset หรือ Lavalier ธรรมดาเพราะสะดวกต่อการพกพาและการเคลื่อนไหว ก่อนนำเข้าสู่
กิจกรรม

รูปที่ 5.3 แสดงการออกแบบกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของดี ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สิ่งที่มีความสัมพันธ์ทางด้านสื่อการเรียนการสอน คือ สื่อทางด้านนิทาน และสื่อที่ใช้เป็นอุปกรณ์ในการวาดสีน้ำ โดยนิทานเป็นสื่อนามธรรม และเป็นสื่อใช้มีประสิทธิภาพ ในการสอนในหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ โดยผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการออกแบบกรอบแนวคิด พบว่า นิทานที่จะสามารถให้เด็กนักเรียนในหลักสูตรการศึกษาแกนกลางในกำกับสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นนิทาน ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับ บทเรียนหรือ เรื่องเล่าจากบทเรียนหนังสือนอกเวลาและ ตำนานปรัมภการณต่างๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติรอบตัวเด็ก เพื่อสร้างพื้นฐานการเชื่อมโยงการเล่าเรื่องให้เข้ากับการวาดภาพ ผู้สอนอาจจะสอดแทรก ตัวละครในนิทานในยุคปัจจุบันเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในเรื่อง

สื่อการสอนรูปธรรม คือ อุปกรณ์การวาดสีน้ำ คือ พู่กัน ขนาดกระดาษเปียก และขนาดของสีที่ใช้ในกิจกรรม

ขนาดของพู่กันควรมีขนาดที่เหมาะสม กับขนาดมือและการใช้งานของผู้เรียนและผู้สอน

โดยยึดหลักสัดส่วนและ ความสามารถในการหยิบจับ อุปกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระดาษเปียก ในส่วนของครูผู้สอน กระดาษควรมีขนาดที่สามารถ ให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นได้โดยรอบและในระยะห่างที่แตกต่างกัน

สีที่ใช้ในกิจกรรม เป็นสีน้ำ แม่สี ประกอบด้วย สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงินซึ่ง สีน้ำมีคุณสมบัติในการละลายและซึมผ่านกระดาษได้เป็นอย่างดี และทำให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจาก การแต้มสีหรือการไหลรวมตัวของสีน้ำ และสะดวกในการผสมผสานเชื่อมโยงกับนิทาน ที่ผู้สอนเล่าประกอบ

รูปที่ 5.4 แสดงการออกแบบกรอบแนวคิดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสีของสี ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน

จากเวลาที่จำกัดของการเรียนศิลปะศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล ประกอบกับจำนวนห้องเรียนที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี โดยใช้แสงธรรมชาติควรมีการนำกิจกรรมนี้ไปจัดนอกห้องเรียน เพื่อนักเรียนจะได้เรียนรู้สีจากแสงธรรมชาติ เนื่องจากค่าแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าจะส่งผลให้สีที่ผู้สอนระบายลงในกระดาษเปียกเกิดความผิดเพี้ยน ทางด้านค่าสีที่เปลี่ยนไปจากแสงไฟฟ้า ส่วนที่ 2 การจัดโต๊ะภายในกิจกรรมรูปแบบการจัดโต๊ะ เป็นแบบครึ่งวงกลม โดยผู้สอนจะนั่งเป็นจุดศูนย์กลางของห้องเพื่อให้นักเรียนสามารถมองเห็นได้โดยรอบ

1. เด็กเจ้าอารมณ์ จะนั่งแถวหลังเพื่อไม่ให้รบกวนคนอื่น และด้วยความมุ่งมั่น ที่มีบทบาทเด่นมากในกลุ่มนี้ ในการระบายสีมักจะใช้สีแดงมาก ๆ

2. เด็กช่างคิด จะนั่งตรงกลางข้างหน้าต่าง เพื่อให้เหตุการณ์ภายนอกดูดออกมาวังค์

ครุ่นคิดมีบทบาทมากเป็นพิเศษ จึงมักจะเห็นสีฟ้าและสีม่วงมากที่สุดในการระบายสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่สามารถแก้ไข ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เด็กสำเร็จจะให้นั่งขีดมัน้ำด้านในเพื่อจะช่วยเหลือจะช่วยเหลือเด็กทุกกลุ่มให้แสดงลักษณะของกลุ่มบรรเทา และบทบาทสำคัญ คือ การถูกครอบงำด้วยความรู้สึก ความสนใจจะเปลี่ยนได้ง่าย ๆ จึงมักใช้ยึดติดกัน แต่จะโปรดปรานสีเหลืองเป็นพิเศษ

4. เด็กเฉยเมย จะนั่งแถวหน้า เพื่อให้เห็นการทำงาน ของครูอยู่ตลอด แต่นับว่ากลุ่มนี้มีความสมดุลในตัวเอง มากที่สุดใน 4 แบบ เพียงแต่คอยเร้าให้เกิดความสนใจเป็นระยะภาพวาดจึงมักแสดงสีเขียวยที่เย็นตาอยู่ในภาพมากที่สุด ตามการแบ่งแยกอุปนิสัย ของ รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ด้านขนาดของอุปกรณ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ควรจัดให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งานของผู้เรียนโดยขนาดโต๊ะ สามารถปรับระดับ ความสูงความชัน และพื้นที่หน้าตัดควรมีขนาดกว้างกว่าโต๊ะนักเรียนปกติ เพื่อความสะดวกในการวางอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม เก้าอี้นักเรียนมีขนาดที่เหมาะสมกับขนาดของนักเรียน ละขนาดของเก้าอี้ควรมีขนาดลดหลั่นตาม แถวในวงกลมโดยแถวหน้า จะมีขนาดความสูงของเก้าอี้ต่ำสุดและแถวสุดท้ายควรมีความสูงของขาเก้าอี้สูงสุด แต่ช่วง ความสูงของเก้าอี้ควรอยู่ภายใต้ ความสูงมาตรฐานในการออกแบบเก้าอี้ สำหรับเด็ก

โดยเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกรอบแนวคิดนี้มาออกแบบเป็นแนวทางในการนำเสนอแนวคิดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำกรอบแนวคิดกิจกรรม มาสร้างเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการวิเคราะห์ความต้องการ วิเคราะห์เป้าหมาย วิเคราะห์ความสามารถ ลักษณะของผู้เรียนประถมศึกษา วิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์งาน

5.2.1 นำเสนอแนวคิดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2.1.1 การวิเคราะห์

5.2.1.1.1 ปัญหาหรือความต้องการในการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

วิเคราะห์ความต้องการ (Need Assessment)

1). การรับรู้เชิงสัญลักษณ์ ในด้านการเลือกสี เด็กจะเลือกสีที่ตรงกับความเป็นจริงตามธรรมชาติเป็นส่วนมาก เนื่องจากใช้สีฟ้าหรือสีน้ำทะเล เมื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่น เมื่อใบไม้แก่จะเลือกใช้สีเหลือง (A.Gesell Gesell, 1946)

2). ความสนใจ เด็กในวัยนี้แสดงออกอย่างมีความหมายเด็กจะแสดงออก

ตามความคิดของตนเองเป็นหลักโดยไม่ยึดตามหลักการความเป็นจริง สีที่จะเลือกจะยึดสีที่สะดุด

อกสี รันเป็นเอ็กส หรือสีวงในไว้ส หรือการเชิงนี้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาและตนเองชอบโดยไม่คำนึงว่าเหมือนจริงหรือไม่ยังไม่เข้าใจเรื่องความเหมาะสมและความเหมือนจริงของสิ่งต่างๆ เด็กกลุ่มนี้ความสามารถที่จะใช้พลังงานสะสมในร่างกายอย่างมาก และไม่ต้องการอยู่หนึ่งเป็นเวลานาน (A.Gesell Gesell, 1946)

3). ช่วงวัยประมาณ 7-14 ปีแล้วนั้นแหละ ที่ระดับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ความรู้สึกจะแสดงออกอย่างเด่นชัดสำหรับในเชิงสำนึกและจิตวิญญาณแล้ว เด็กยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อสิ่งเหล่านี้ เพราะวุฒิภาวะของเด็กยังไม่เอื้อ ไม่สามารถสร้างรูปการณ์ความคิดในเชิงมโนคติขึ้นมาได้ เด็กจะสามารถคิดอย่างมีกฎเกณฑ์ได้ (นายแพทย์พรพันธุ์โอสถ, 2543)

4). การแสดงออกทางการขีดเขียนของเด็กเมื่อพัฒนามาถึงตอนปลาย เด็กจะมีการปรับปรุงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นเครื่องหมายแทนของจริงให้ใกล้เคียงกับของจริงได้มากขึ้นในการวาดรูปคน ก่อนเคยวาดภาพเป็นจุดเดี่ยวก็อาจปรับปรุงให้เป็นวงกลม การวาดภาพของเด็กในระดับนี้จะมีการวาดเป็นเส้นคู่ซึ่งจะเกิดความหนาของส่วนนั้น

5). เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหาค้นหาประกอบกรวาดภาพ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหาค้นหาประกอบกรแสดงละครสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์การเล่นหาค้นหาประกอบกรวาดภาพ (พจมาน เทียนมนัส, 2539)

วิเคราะห์เป้าหมาย(Goal Analysis)

1). ผู้เรียนสามารถแยกแยะและสามารถ เข้าใจในสัญลักษณ์ของสี จากสีธรรมชาติในสภาพแวดล้อมรอบตัว

2). ผู้เรียน มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

3). ผู้เรียนสามารถสร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

4). สามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

วิเคราะห์ความสามารถ (Performance Assessment)

ความสามารถสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนต้นสำหรับการเรียนรู้เรื่องสี่คือ

- 1). ผู้เรียนมีทักษะการรับรู้ และมีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี
- 2). ผู้เรียนสามารถแยกแยะ สีได้จากประสบการณ์และการสังเกต จากการเรียนการสอนและ จากกิจกรรมการเรียนรู้ ภายภายใต้การสอนของครูผู้สอน

5.2.1.1.2 ลักษณะของผู้เรียนประถมศึกษา

ลักษณะทั่วไป (General Characteristic)

- 1). นักเรียน ระดับประถมศึกษา
- 2). อายุระหว่าง 7- 9 ปี

ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน (Specific Entry Competencies)

- 1). มีความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางสติปัญญา สูงที่สุดของชีวิต ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดหา เหตุผล แสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัยของเด็ก
- 2). มีการพัฒนาการทางด้านมิติสัมพันธ์และจินตนาการจากการมองเห็น ให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆที่เป็นของจริงและเรียนรู้สิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ระยะ สีโดยรอบ ขนาดตำแหน่ง และการมองเห็น สังเกตรายละเอียดของสิ่งต่างรอบตัว เข้าใจสิ่งที่มองเห็นได้สัมผัส สามารถนำสิ่งที่เข้าใจออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
- 3). มีความสนใจ ในสิ่งต่างๆ ทำให้ขาดสมาธิในการเรียนทำให้กิจกรรมการเรียนไม่บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

5.2.1.1.3 การวิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สัญญาะวิทยาของสี

- 1). สภาพแวดล้อม ต้องมีเหมาะสมทางการใช้งาน และ ส่งผลต่อพัฒนาการทางการเรียนรู้ของเด็กในการเรียนรู้ เรื่องสี
- 2). แสงสีที่ใช้เป็นแสงสีจากธรรมชาติ โดยรอบเพื่อการนอนสบายตาและการรับรู้สีที่ ถูกต้อง
- 3). ปรับสภาพแวดล้อมภายในห้องและสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนให้พร้อมในการร่วมกิจกรรม สร้างความสนใจให้ผู้เรียน มีความพร้อมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกับกิจกรรม

- 4). มีพื้นที่สำหรับแสดงและการจัดกิจกรรมสำหรับครูผู้สอนเพื่อนำเข้าสู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรม

5). ผู้สอน สร้างกิจกรรมเพื่อเข้าสู่บทเรียนโดยการ พุดคุย การนำร้องเพลง หรือการเล่านิทานที่เกี่ยวข้อง ข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

6). พื้นที่สำหรับให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ทางด้านศิลปะ

7). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความรู้สึก สนุกเพื่อสร้างความสนใจ ในการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน

8). การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้เพียงพอ และเหมาะสมต่อการสร้าง ผลงานและ ความสนใจของผู้เรียน

9). การให้กำลังใจและกล่าวคำชม และ สร้างกำลังใจให้กับผู้เรียน

บริบททางการเรียนการสอน

1). การเรียนรู้ คือ มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสถานะที่ ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้และเน้นให้ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้ชี้แนะ และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียนและการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เน้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสำคัญ ควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เกิดความรู้สึก อบอุ่น ปลอดภัย ครูควรสอนแบบชี้แนะโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตนและคอย ช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล ทฤษฎีการเรียนรู้ของ รอเจอร์ส (Rogers, 1969)

2). การเรียนรู้ต่างๆ จะเกิดขึ้น โดยครูผู้สอน และเด็กมีความพร้อมที่จะร่วม กิจกรรมโดยที่กิจกรรมการสอนในอดีตจะมีการสอนโดยข้อจำกัดทางด้านเวลาสถานที่ ความพร้อม ของผู้เรียน จากการสร้างกิจกรรม โดยให้ผู้สอนเป็น เริ่มและควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้ แนวคิดการศึกษาออลดอร์ฟ จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับ กิจกรรมซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ไม่สามารถทำได้ในเวลาเรียนวิชาปกติ

5.2.1.1.4 การวิเคราะห์งาน

วิเคราะห์หัวเรื่อง (Topic / Concept Analysis)

กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี ด้วยวิชาศิลปะและการเล่า นิทานการกำหนดโครงเรื่อง กิจกรรมนี้แบบออกเป็น ขั้นตอน

1). การสร้างความเข้าใจและเป้าหมายหลักของกิจกรรม และวางแผน

กำหนดกรอบกิจกรรม และขอบเขตของกิจกรรม

2). การวิเคราะห์ ลักษณะความสนใจและทฤษฎี ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่อง

สัญลักษณ์ของสีในผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรม

- 3). การสรุปข้อมูลเป็นประเด็น เพื่อสร้างเรื่องและวิธีการเล่านิทาน เพื่อให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้
- 4). การสังเคราะห์ข้อมูล ต่างๆเป็นประเด็นเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อการเรียนรู้ในเรื่องของสัญลักษณ์ของสี ในตัวผู้เรียน
- 5). การปฏิบัติการเขียนแผนการ ดำเนินการเล่านิทาน และออกแบบวิธีการนำเสนอ
- 6). การเลือกรูปแบบเรื่องและอุปกรณ์ การเรียนและพัฒนา รูปแบบและวิธีการนำเสนอให้เกิดความน่าสนใจ ต่อผู้เรียน
- 7). การนำรูปแบบการเล่านิทาน และวิธีการนำเสนอ ทำไปใช้จริงในกิจกรรม
- 8). การวิเคราะห์และ แสดงความคิดเห็นต่อจุดบกพร่องของกิจกรรม และสังเกตผลตอบรับจากผู้เรียน เพื่อนำไปใช้พัฒนาแบบการเรียนรู้ในเรื่องต่อไปในอนาคตได้

5.2.1.2 การออกแบบ

5.2.1.2.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอน (Instructional Objective)

รูปแบบการเรียนรู้โดยการเล่านิทานประกอบภาพ วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะความเข้าใจ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของสี สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น

5.2.1.2.2 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน (Learning Activities)

- 1). เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นเพื่อการประยุกต์ ปัจจัยที่มีผลให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีภายในโรงเรียนหลักสูตร วอลดอร์ฟ นำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบการสอนระบบการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการได้และ แสดงความสัมพันธ์ถึงการเรียนรู้ของเด็ก
- 2). กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้และปัจจัย ที่เรียนรู้แบบต่างๆ มาในการสร้างกรอบแนวคิดและกิจกรรม

5.2.1.2.3 โครงสร้างและขั้นตอนกิจกรรม (Structure Sequence of Object and Activees) ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ประกอบด้วย 3 ส่วน

- 1.) ขั้นเตรียมการเรียนรู้การสอน
- 2.) ขั้นการเรียนรู้การสอน
- 3.) การวัดผลและประเมินผล

5.2.1.2.4 การจัดกิจกรรมประสบการณ์ (Experimental Learning Activities)

- 1.) ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการสังเกต ในกิจกรรมการสอน
- 2.) ความเข้าใจของผู้เรียน ความสนใจเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี ในกิจกรรมการเรียนนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3). การเรียนเน้นความสนุกสนานและความสนใจในตัวผู้สอน

5.2.1.2.5 สื่อและอุปกรณ์ (Media and Material)

1). เป็นสื่อการสอนที่สร้างความสนใจในการร่วมกิจกรรม และกระตุ้นให้เกิด

ความสนใจ

2). ใช้ภาพ น้ำเสียง และกริยาการเคลื่อนไหว ของผู้สอนเพื่อกระตุ้นความ

สนใจ

3). นิทานที่มีการเล่าประกอบ จะเป็นนิทานที่สอดคล้องกับบทเรียนวิชาต่างๆ

หรือสอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ ของผู้เรียน

5.2.1.3 การพัฒนา

5.2.1.3.1 กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategy)

1). ใช้กระบวนการเรียนรู้จากปัจจัยที่ทำการวิจัยจากหลักสูตรวอลดอร์ฟ

2). เน้นการเรียนรู้เรื่องสัญญาณของสี และการที่ผู้เรียนให้ความสนใจใน

กิจกรรมจนกระทั่งเสร็จสิ้นกิจกรรม

5.2.1.3.2 ออกแบบเนื้อหา (Message Design)

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรม โดยคำนึงถึงหลักพื้นฐาน ของการออกแบบสื่อการเรียนการสอนของชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ (2523 : 120-121)

1). นำเสนอ การสอนโดย ใช้ครูเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้

2). ไม่มุ่งเน้น การใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมนี้ โดยให้ความสำคัญที่ผู้สอน เป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียน และสร้างความน่าสนใจและความพร้อมในการเรียนให้กับเด็ก กิจกรรม นี้เน้นเรื่องความ เคลื่อนไหว น้ำเสียงของผู้สอน ที่สัมพันธ์กับการเล่าเรื่อง รูปแบบการวาดลักษณะการเคลื่อนไหวที่ หรือการหาตัวอย่างก่อนเข้าสู่การเล่า นิทาน

3). รูปแบบนิทานที่เลือกเล่าจะเป็นนิทานที่ส่งเสริมศีลธรรม และนิทานที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน โดย ขณะกิจกรรมการเล่านิทานได้ดำเนินไป ผู้สอน จะมีการ ลงสีตามความหมาย ของแต่ละสีที่ต้องการให้เด็กรับรู้ และสังเกต

4). กลยุทธ์ ในการใช้น้ำเสียง ภาพประกอบ และการเคลื่อนไหวที่มีชีวิตชีวา (Dynamic) มีส่วนช่วยความสนใจแก่ผู้เรียน

5.2.1.4 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล (Develop Assessment

Instrument)แบบประเมิน ผลจากผู้ทรงคุณวุฒิ

5.2.1.4 การประเมิน

การประเมินระหว่างเรียน เน้นการสังเกตผู้เรียนและพฤติกรรมผู้เรียนว่ามี
สนใจในตัวกิจกรรม

- 1). ประเมินโดยตัวผู้สอนและการใช้แบบ ประเมินการเรียนรูู้
- 2). ประเมินจากสภาพจริง
- 3). การประเมินผลหลังเรียน

เน้นการสังเกตจากพฤติกรรมผู้เรียน ขณะเรียนและหลังจากจบการเรียนการ
สอน

5.2.1.5 อภิปรายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิด

จากการสรุปข้อมูลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนการระบายสีในระดับชั้น
ประถมศึกษาที่ใช้แนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟ ปรากฏลักษณะเฉพาะ ในการสอนเป็นอันเป็นหลัก
สำคัญสามารถนำมาอภิปรายได้ตามแนวคิดปรัชญาการศึกษาวอลดอร์ฟ ของ รูดอร์ฟ สไตเนอร์
และสามารถนำมาอภิปราย ร่วมกับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาแสดงให้เห็นในด้านต่าง

การการเรียนการสอน เป็นการบูรณาการศิลปะในการเรียนรูู้ในชั้นประถม
เพื่อให้เกิดการสนองตามธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กที่เรียนรูู้จากสิ่งที่เป็นภาพ ได้ก่อนการเรียนรู้
ความหมายข้อความแสดงให้เห็นว่ามีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ
ด้านจินตนาการสอดคล้องกับ ทอมสัน (Tomson, J. อ้างใน พร พันธุ์โอสถ, 2543) ในช่วงอายุ 7-14
ปี เด็กจะพัฒนาจินตนาการในตัวขึ้น เด็กจะสนใจต่อสิ่งรอบข้างอย่างลึกซึ้ง เด็กจะสนใจในสิ่งแปลก
ใหม่ กล่าวคือเด็กช่วงวัยนี้จะเรียนรู้เรื่องโลกของจินตนาการและจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึก (feeling)
ซึ่งสิ่งนี้คือสิ่งที่รูดอร์ฟ สไตเนอร์ กล่าวถึง

สำหรับการกำหนดกิจกรรมมุ่งหมายเฉพาะของกิจกรรม ที่พบว่า กิจกรรม
การระบายสีน้ำมีจุดมุ่งหมายเพื่อการรับรู้ประสบการณ์และรับรู้ลึกเกี่ยวกับสี แสดงให้เห็นว่าการ
ระบายสีน้ำเน้นในเรื่องความรู้สึกจึงไม่เน้นในเรื่องรูปทรง ซึ่งสอดคล้องตามแนวปรัชญาวอลดอร์ฟ
ที่Strauss,M.(1978) กล่าวว่าการเรียนรู้สีตามธรรมชาติของเด็กสามารถอธิบายได้คือ เด็กจะ
ระบายสีจากความรู้สึกของสีเด็กจะมองวิธีการที่สีในภาพเกี่ยวพันกัน และเด็กจะรู้สึกได้ในการ
เปรียบเทียบเมื่อเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสี

ด้านกิจกรรมการสอน การสอนระบายสีตามแนววอลดอร์ฟใช้วิธีการสอนที่
หลากหลายซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของปรัชญาวอลดอร์ฟที่ บุษบง ตันติวงษ์ (2545)กล่าว ใน
ระดับประถมศึกษาการรับรู้ความรู้สึกเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้พัฒนาความรู้สึกต่างๆ ซึ่งจะ
เป็นพื้นฐานของพัฒนาการ ในส่วนของหลักการสอนระบายสี จากผลวิจัยพบว่ามีรูปแบบการ
ถ่ายทอดงานศิลปะในแนวทางของวอลดอร์ฟ โดยใช้การสอนวาดภาพโดยไม่ร่างภาพ แต่ให้ระบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยสี คือ สีน้ำ สีเทียน สีไม้ แต่ละกิจกรรมเป็นรูปภาพชิ้นที่ละน้อย แสดงว่าการสอน ระบายสี แนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟ แฝงมุมมองแนวคิดในงานศิลปะไว้ในหลักการสอนระบายสี สอดคล้องกับ Margrit Junemann and Fritz Weitmann ,1999 กล่าวว่า การสอนวาดภาพ ระบายสีของวอลดอร์ฟ สเตเนอร์ มาจากแนวคิดทฤษฎีสี ของเกอเธ่ ที่แสดงถึงแนวทางที่สีเป็นการ กระทำของแสง มีการเคลื่อนไหว มีมุมมองร่วมในแวมมนุษย์ปรัชญา ทำให้นักเรียนวอลดอร์ฟรู้จัก สี สัญญาของสีและเส้น ในลักษณะที่ สี คือขอบของมวลสีเคลื่อนไหวไปมาได้ มิได้มองเห็นสีเป็น เพียงเม็ดสีที่ติดอยู่บนผิวนอกของสิ่งต่างๆที่ปรากฏ อย่างตายตัว สอดคล้องกับศิลปศึกษา พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2545 กล่าวว่าทักษะการวาดภาพระบายสีของเด็กนอกจากเกี่ยวกับ พัฒนาการตามวัยแล้วการรับอิทธิพล จากการสอน ของครูมีส่วนสำคัญมาก เช่น การระบายสี คือ การแสดงออกเรื่องการใช้สีซึ่งมีศิลปะเฉพาะเด็กแต่ละคนภาพจะออกมาดูมีชีวิตชีวากว่าแบบแรก และปราศจากความรู้สึกว่ามีกรอบควบคุมบังคับไว้เป็นการใช้สีอย่างมีอิสระเหมาะสม

การกำหนดสื่อการสอนนั้นอาจรวมถึงวัสดุอุปกรณ์การระบายสี จาก ผลการวิจัยพบว่าชุด การใช้อุปกรณ์ตามความเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ตามวัย โดยการใช้ สีเทียน สีไม้ เป็นหลักเพื่อการวาดภาพระบายสี แสดงให้เห็นว่า มีการกำหนดชนิดอุปกรณ์สำหรับเด็กเพื่อการเรียนรู้ศิลปะไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้มีการเลือกใช้อุปกรณ์แต่การเรียนการสอน ไม่ จำเป็นต้องมีการเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้อง มะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2542 อ้าง ถึง ไอสเนอร์ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนศิลปะในระดับประถมศึกษา คือ วัสดุอุปกรณ์ แต่การเรียนการสอนศิลปะไม่ต้องให้ประสบการณ์ในการใช้สี วัสดุอุปกรณ์แก่ผู้เรียน การที่เด็กพร้อมพร้อม ในวัสดุอุปกรณ์ความจำเป็นที่จะรู้จักอุปกรณ์นั้นจะมีเพียงผิวเผิน และขาดโอกาสในการต่อยอด และทำความเข้าใจวัสดุอุปกรณ์และคุณค่าของอุปกรณ์ที่มีอยู่

ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า การจัดห้องเรียนยึดแนว การศึกษาวอลดอร์ฟโดยจัดห้องเรียนแบบโปร่งจัดสีผนังและทัศนียภาพแบบเปิด ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดปรัชญาวอลดอร์ฟที่ Keviv Hughes อ้างโดย ดุสิตา เหลือจันทร์ 2546 แนวคิดเรื่องสี ระดับชั้นเรียน ได้แนวคิดมาจากเกอเธ่ ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางด้านจิตใจ ดังเช่น สีเขียว ช่วงอายุ10-11 ปี จะรับรู้ถึงระบบหายใจการทรงตัว สีเขียวจะให้ความรู้สึกกลมเพราะอยู่ระหว่าง สี น้ำเงินมีดกับสีเหลืองสว่าง โดยเริ่มจากสีชมพูอมส้ม สีเหลืองอ่อน สีเขียว สีเขียวอมน้ำเงิน และ น้ำเงินอมม่วงในชั้นประถมปีที่ 6

ปัจจัยทั้ง 4ด้าน จากการศึกษากิจกรรม ในหลักสูตร แนวทางการศึกษาวอล ดอร์ฟ พบว่าปัจจัย ทั้ง4 มีผลทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ของสี จากการเรียนการสอนการระบายสีภายในห้องเรียน กล่าวคือ การนำเข้ากิจกรรมของผู้สอน โดยการทำให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจ และพร้อมทำให้ทำกิจกรรมการเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.1.6 ขั้นตอนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้จากปัจจัยการศึกษาของ หลักสูตรการศึกษาออลดอร์ฟ มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
2. การเชื่อมโยงและการเรียนรู้
3. กำหนดความคิดรวบยอดและนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรม
4. ประยุกต์และนำเสนอผลงาน
5. ประเมินผล การเรียนรู้

5.2.1.7 กระบวนการแก้ปัญหาในการออกแบบ

ตารางการแสดงกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการสอนแสดงตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้ (การเล่านิทาน)

กิจกรรมใน บทเรียน	บทบาท ผู้เรียน	บทบาทผู้สอน	วิธีการ/ เครื่องมือ	เป้าหมายที่ คาดหวัง	การประเมิน	ระยะเวลา
กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการสอนแสดงตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้ (การเล่านิทาน)						
1.การนำเสนอ เรื่องนิทานเพื่อให้ประกอบ กิจกรรม	1.ตั้งใจฟัง และ สังเกตสิ่งที่ ผู้สอน กระทำ ขณะมีการเล่า นิทาน 2. สังเกต วิธีการใช้สี น้ำเสียง และ อารมณ์ ของ ผู้สอน 3.จับกลุ่มตาม ความสนใจ จำนวน3-6 คน เพื่อร่วมทำ กิจกรรมการ เล่านิทาน	1.อธิบายก่อน การเข้าเรื่อง และ ให้ นักเรียนสังเกต สิ่ง ที่ ตน เอง กำลังกระทำ 2. ผู้สอนเป็นผู้ นำเสนอ เรื่องราวเพื่อให้ ประกอบ การวาดรูปของ ผู้เรียนเป็นเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ บทเรียนในวิชา ต่างๆ 3. สังเกต ผู้เรียนและ กระตุ้นให้ ผู้เรียนมี ความรู้สึกสนใจ ในกิจกรรมการ เล่านิทาน	1 ใบบานสิ่งที่ ต้องสังเกต ในขณะเล่า นิทาน 2. รูป ประกอบการ เล่า นิทาน 3.การเล่าโดย อาศัยการ เน้นหนักที่ น้ำเสียง	1. ฝึกทักษะ การสังเกต วิธีการใช้สี และ เรียนรู้เรื่อง สัญลักษณ์ของสี ทางอ้อมจาก การ สอนของ ผู้สอน 2.กระตุ้นให้ นักเรียนเกิด ความสนใจที่ จะร่วมทำ กิจกรรม จน บรรลุเป้าหมาย	1. การสังเกต 2.การซักถาม ผู้เรียน	5 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงการสอดแทรก สัญญาของสี ภายในกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมใน บทเรียน	บทบาทผู้เรียน	บทบาทผู้สอน	วิธีการ/ เครื่องมือ	เป้าหมายที่ คาดหวัง	การประเมิน	ระยะเวลา
กิจกรรมที่ 2 การสอดแทรก สัญญาของสี ภายในกิจกรรมการเรียนการสอน						
1.การแสดง การวาดภาพ ประกอบ ระหว่างการ เล่านิทาน	1.ตั้งใจฟัง และ สังเกตสิ่งที่ ผู้สอน กระทำ ขณะมีการเล่า นิทาน 2. สังเกต วิธีการใช้สี น้ำเสียง และ อารมณ์ ของ ผู้สอน 3.ตอบข้อ ซักถามเรื่อง ลักษณะ อารมณ์ของตัว ละคร	1.เล่านิทานโดย ที่ นิทานหรือ เรื่องต่างๆ นั้น จะถูกเลือกตาม ความรู้สึกและ สัญญาของสี 2. เลือกใช้สีให้ เหมาะสมกับ อารมณ์ของ เรื่องขณะเล่า นิทานนั้น 3.แสดงอารมณ์ ให้สอดคล้อง กับสี และ ความหมาย ทางสัญญาของ สีน้ำ 4.วาดรูปนั้นจะ วาดตาม ลักษณะ ทางสัญญาของ สีเพื่อการ สร้าง ความสนใจและ การสังเกต ให้กับผู้เรียน ขณะทำ กิจกรรม 5. สังเกตผู้เรียน และกระตุ้นให้ ผู้เรียนมี ความรู้สึกสนใจ ในกิจกรรมการ เล่านิทาน	1 ใบบงานสิ่งที่ ต้องสังเกต ในขณะที่เล่า นิทาน 2. รูป ประกอบการ เล่า นิทาน 3.ชุดสีน้ำเพื่อใช้ ประกอบการ เล่านิทาน	1. ฝึกทักษะ การสังเกต วิธีการใช้สี และ เรียนรู้เรื่อง สัญญาของสี ทางอ้อมจาก การ สอนของ ผู้สอน 2.กระตุ้นให้ นักเรียนเกิด ความสนใจที่ จะร่วมทำ กิจกรรม จน บรรลุเป้าหมาย 3. รับรู้อารมณ์ ที่ผู้สอน ต้องการสื่อ 4. ตรวจสอบ ความเข้าใจ ลักษณะ อารมณ์ของตัว ละคร	1.การสังเกต พฤติกรรม นักเรียนขณะ ฟังการเล่า นิทาน 2. การซักถาม ผู้เรียน ในสิ่งที่ กิจกรรมกระทำ ผ่านไป	15 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงการวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

กิจกรรมใน บทเรียน	บทบาทผู้เรียน	บทบาทผู้สอน	วิธีการ/ เครื่องมือ	เป้าหมายที่ คาดหวัง	การประเมิน	ระยะเวลา
กิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้						
1.การทดสอบ ความรู้ความ เข้าใจในการ สังเกต	1. ผู้เรียนรับใบ งานเพื่อ รับทราบกิจกรรม มา 2. ปฏิบัติตาม คำสั่งใน ใบงาน 3. วิเคราะห์ สถานการณ์ 4. บรรยาย ขณะที่มีการเล่า นิทานเรื่องนี้ นักเรียนเห็น อะไรบ้างในรูป ใบงาน แบบ การกระทำเป็น กลุ่ม ตามที่มี การจัดไว้	1.กำหนดเวลา ในการสร้าง กิจกรรมใหม่ 2.อธิบาย เกี่ยวกับรายละเอียดของใบ งาน 3.ตรวจสอบ และตอบข้อ ซักถามของ ผู้เรียน 4. รวบรวมและ สรุปผลและ ซักถามสาเหตุ ในการบรรยาย 5.สรุปผล ช่วงแรกใน กิจกรรมให้ ผู้เรียนทราบ และ นำเสนอ กิจกรรมต่อไป	1 ใบงานสิ่งที่ ต้องสังเกต ในขณะที่เล่า นิทาน	1. ทดสอบ ความเข้าใจ เรื่องการ เชื่อมโยงสี กับสัญลักษณ์ของ สี หลังจากเสร็จ กิจกรรม ตัวอย่างที่ ผู้สอน เป็นผู้ แสดง 2.กระตุ้นให้ นักเรียนเกิด ความสนใจที่ จะร่วมทำ กิจกรรม จน บรรลุเป้าหมาย 3.เพื่อ ตรวจสอบ ความเข้าใจ และความสนใจ ในการทำ กิจกรรม	1.การสังเกต พฤติกรรม นักเรียนขณะ ฟังการเล่า นิทาน 2. การซักถาม ผู้เรียน ในสิ่งที่ กิจกรรมกระทำ ผ่านไป 3.ให้ผู้เรียนตั้ง ข้อซักถาม	ในแต่ละกลุ่ม 5 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.4 การนำเสนองานและประเมินผลงาน

กิจกรรมใน บทเรียน	บทบาทผู้เรียน	บทบาทผู้สอน	วิธีการ/ เครื่องมือ	เป้าหมายที่ คาดหวัง	การประเมิน	ระยะเวลา
กิจกรรมที่ 4 การนำเสนองานและประเมินผลงาน						
1.การแสดง การวาดภาพ ของผู้เรียน ประกอบ ดนตรีบรรเลง (ภายในชั้น เรียน)	1. ตั้งใจฟัง เพลงบรรเลง และตอบข้อ ซักถามของ ผู้สอน 2. ปรึกษากับ ภายในกลุ่ม 3. ตอบอารมณ์ เพลงให้ได้ว่า เป็นเพลง อารมณ์ชนิดใด 4. เลือกสี ที่ใช้ ให้เหมาะกับ เพลงและ ความรู้สึกลึกซึ้ง	1.จัดการ เรียงลำดับการ แสดงในแต่ละ กลุ่ม 2.เลือกเพลง และควบคุม การเล่น เพลง 3.ซักถาม อารมณ์เพลงที่ เปิดเพื่อให้กลุ่ม ที่แสดงได้ออก ความเห็น 4.กล่าวสรุป หลังการแสดง ของกลุ่ม จบ 5.เชยคำชมเชย และเสนอแนะ ข้อมูลหลังการ แสดงของ ผู้เรียน	1 ไมงานสิ่งที่ ต้องสังเกต ในขณะที่เล่า นิทาน 2. รูป ประกอบการ เล่า นิทาน 3.ชุดสีน้ำเพื่อใช้ ประกอบการ เล่านิทาน 4.เพลง บรรเลง	1. ฝึกทักษะการ สังเกตวิธีการใช้ สี และเรียนรู้ เรื่องสัญลักษณ์ ของสีทางอ้อม จากการ สอน ของผู้สอน 2.ความมีส่วนร่วม ร่วมภายใน กิจกรรมกลุ่ม 3.ผู้เรียนมี ความเข้าใจใน ความหมายของ อารมณ์เพลง เพื่อ เชื่อมโยง ไปยังการ เลือกใช้สีและ วิธีการระบายสี 4.ความ เชื่อมโยงความ เข้าใจ จาก กิจกรรมแรกสู่ กิจกรรมที่สอง	1.การสังเกต พฤติกรรม นักเรียนขณะ ฟังการเล่า นิทาน 2. การซักถาม ผู้เรียน ในสิ่งที่ กิจกรรมกระทำ ผ่านไป 3.ให้ผู้เรียนตั้ง ข้อซักถาม	ในแต่ละกลุ่ม 3-5 นาที

จากการประเมิน การวิเคราะห์กรอบแนวคิดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ให้ความเห็นว่า จากการวิเคราะห์กรอบแนวคิดกิจกรรม มีความเป็นไปได้ ในการพัฒนาไปสู่การออกแบบกิจกรรมในโรงเรียนสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ความเห็นว่า จากกิจกรรมการรู้ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทางด้านการความสนใจในการเรียนศิลปะไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อนำเรื่องทักษะความสามารถทางการวาดเขียน เน้นความสนุก ในการร่วมกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัย ควรเพิ่มรายละเอียด ด้านเครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรม แบบประเมินผลการเรียนรู้ และ คู่มือสำหรับ กิจกรรมการเรียนรู้อีก หากมีการพัฒนาต่อโดยเพิ่มรายละเอียดเรื่อง นิทานรูปแบบนิทาน และเรื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิทานที่เล่า และลายละเอียด ของใบงาน เพื่อเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีที่ สมบูรณ์แบบ ส่วนอีก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ให้ความเห็นว่า อาจจะพัฒนาต่อได้แต่ ควรเพิ่มรายละเอียดเช่นเดียวกันกับทั้ง 3 ท่าน

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวผู้วิจัยเชื่อว่า หากได้มีผู้นำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาให้สมบูรณ์ทั้งชุด กิจกรรมแล้วจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนภายใต้บริบทของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้เป็นอย่างดี

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปข้อมูลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนการระบายสีในระดับชั้นประถมศึกษาที่ใช้แนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟ ปรากฏลักษณะเฉพาะ ในการสอนเป็นอันเป็นหลักสำคัญสามารถ นำมาอภิปรายได้ตามแนวคิดปรัชญาการศึกษาวอลดอร์ฟ ของ รูดอร์ฟ สไตเนอร์ และสามารถ นำมาอภิปราย ร่วมกับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาแสดงให้เห็นในด้านต่าง ๆ

การเรียนการสอน เป็นการบูรณาการศิลปะในการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษา เพื่อให้เกิดการ ตอบสนองตามธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กที่เรียนรู้จากสิ่งที่เห็นภาพ ได้ก่อนการเรียนรู้ความหมาย ข้อความแสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านจินตนาการสอดคล้องกับ ทอมสัน (Tomson, J. อ้างใน พร พันธุ์โอสถ , 2543) ในช่วงอายุ 7-14 ปี เด็กจะ พัฒนาจินตภาพในตัวเอง เด็กจะสนใจต่อสิ่งรอบข้างอย่างลึกซึ้ง เด็กจะสนใจในสิ่งแปลกใหม่ กล่าวคือเด็กช่วงวัยนี้จะเรียนรู้เรื่องโลกของจินตนาการและจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึก (feeling) ซึ่ง สิ่งนี้คือสิ่งที่รูดอร์ฟ สไตเนอร์ กล่าวถึง

สำหรับการกำหนดชุดกิจกรรมมุ่งหมายเฉพาะของกิจกรรม ที่พบว่า กิจกรรมการระบายสีน้ำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการรับรู้ประสบการณ์และรู้สึกเกี่ยวกับสี แสดงให้เห็นว่าการระบายสีน้ำเน้นในเรื่องความรู้สึกจึงไม่เน้นในเรื่องรูปทรง ซึ่งสอดคล้องตามแนวปรัชญาวอลดอร์ฟ ที่ Strauss, M. (1978) กล่าวว่าการเรียนรู้สีตามธรรมชาติของเด็กสามารถอธิบายได้คือ เด็กจะระบายสีจาก ความรู้สึกของเด็กจะมองวิธีการที่สีในภาพเกี่ยวพันกัน และเด็กจะรู้สึกได้ในการเปรียบเทียบเมื่อ เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสี

ด้านกิจกรรมการสอน การสอนระบายสีตามแนววอลดอร์ฟใช้วิธีการสอนที่หลากหลายซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของปรัชญาวอลดอร์ฟที่ บุษบง ตันติวงษ์ (2545)กล่าว ในระดับประถมศึกษา การรับรู้ความรู้สึกเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้พัฒนาความรู้สึกต่างๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการ ในส่วนของหลักการสอนระบายสี จากผลวิจัยพบว่ามีรูปแบบการถ่ายทอดงานศิลปะ ในแนวทางของวอลดอร์ฟ โดยใช้การสอนวาดภาพโดยไม่ร่างภาพ แต่ให้ระบายด้วยสี คือ สีน้ำ สีเทียน สีไม้ แต่ละกิจกรรมเป็นรูปภาพขึ้นทีละน้อย แสดงว่าการสอน ระบายสีแนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.4.1. ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ในการเรียนการสอนเรื่องสัณฐานวิทยาของสีเพื่อกำหนดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.4.1.1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาของสีสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรใช้หลักการเรียนการสอนจากการศึกษาของอดอล์ฟพินามาประยุกต์ คือการทำให้เด็กนักเรียน มีสมาธิและ เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอน วาดภาพซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการเรียนรู้เรื่องสัณฐานวิทยาจากสี การเรียนการสอน จะมุ่งเน้นให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่มีครูเป็นผู้นำเริ่มกิจกรรม และคุณครู จะเป็นผู้นำในการเล่าเรื่อง โดยที่น้ำเสียงและลักษณะท่าทางในการ เล่าจะมีการเคลื่อนไหวประกอบ การเน้นหนักที่น้ำเสียง ขณะมีการเล่านิทานจะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน และสังเกตผู้สอนว่าจะมีการเน้นเสียงอย่างไรต่อไปจากนั้น เด็กจะมีสมาธิในการเรียนรู้และจดจำสิ่งที่คุณครูได้ทำการเรียนการสอน กิจกรรมนี้จะส่งผลให้เด็ก เรียนรู้ว่า คุณลักษณะของสีและสัณฐานวิทยาของสีนั้น มีความหมายอย่างไร

หากมีการประยุกต์เพื่อให้เข้ากับนักเรียนในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะมีเรื่องขนาดของห้องเรียนและจำนวน เวลาเรียนที่จำกัด หากต้องการจัดชุดกิจกรรม ควรนำจุดสำคัญของกิจกรรม คือการทำให้เด็กเกิดสมาธิ เพื่อที่จะให้เด็กมีความต้องการที่จะปฏิบัติตามกิจกรรม โดยครูผู้สอน จะต้องสร้างความสนใจเพื่อการนำเข้าเนื้อหา โดยอาจจะนำเทคนิคการเล่าเรื่องและเทคนิคทางด้านงานสร้างงานศิลปะ ชนิดอื่น เช่น การสร้างกิจกรรม สลัดสี ต่างๆ เพื่อดูการรวมตัวกันของสี หรือจัดให้ผู้เรียน ได้ออกการเคลื่อนไหว พร้อมการเล่าเรื่องที่คุณครู กำลังเล่าแล้วให้ ผู้เรียนท่านอื่น เลือกระบายสีตามอารมณ์ของนิทานเรื่องนั้น

5.4.1.2 การเรียนการสอน ระบายสีควรที่เน้นการเรียนรู้ถึงส่วนลึก ของความรู้สึก เช่น การเรียนระบายสีควรใช้เพียงแม่สีหลักในการเรียนรู้ แทนการใช้สีสังเคราะห์จะทำให้เด็กทราบถึงรูปแบบการผสมสีโดยธรรมชาติจะทำให้ผู้เรียน ทราบถึงลักษณะการผสมสี และการรวมตัวของสี

5.4.1.3 การจัดรูปแบบสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน คือ การเรียนรู้ไม่เพียงแต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้นผู้สอนยังสามารถพาผู้เรียนศึกษาตามส่วนต่างเพื่อเป็นการสังเกตและวิเคราะห์จากภายนอกห้องเรียน

ในการประยุกต์ให้ใช้หลักการและแนวทางบางประการและควรศึกษาถึงหลักปรัชญาของหลักสูตรการศึกษานั้นเพื่อการประยุกต์เข้ากับหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม และเพื่อเป็นข้อเสนอสนับสนุนงานวิจัยนอกเหนือจากที่นำเสนอในงานวิจัยนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ควรมีการพัฒนางานวิจัยขึ้นนี้ควรนำกิจกรรมการศึกษานี้ ไปทดลองใช้ตาม ปัจจัยที่ผู้วิจัยได้ ทำการวิจัยไปแล้วเพื่อหาผล อย่างสมบูรณ์ หรือหาตัวแปรอื่นที่คาดว่า จะมีผลต่อการออกแบบ กิจกรรมเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสี ต่อไปในภายภาคหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว , 2537.
- _____ . คู่มือหลักสูตรวิชาศิลปะระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
 พ.ศ.2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว , 2540.
- กระทรวงศึกษาธิการ. ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับกฤษฎีกา. กรุงเทพฯ : โรง
 พิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2542.
- _____ . ข หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533).
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.
- กาญจนา แก้วเทพ. มองของเล่นให้เป็นสื่อ. กรุงเทพฯ, 2547.
- กิ่งแก้ว อัดถาวร. คติชนวิทยา เอกสารการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์
 กรมการฝึกหัดครู, 2519.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2520.
- เกรียงศักดิ์ บาทซาวิ. "ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
 โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 อุดรธานี." รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
 เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- เกริก ยूनพันธ์. การเล่านิทาน. ชมรมเด็ก (กรุงเทพฯ - ประเทศไทย), 2539
- โกศล ภูพลอย. การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่4.วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2532.
- จันทร์ฉาย เตมียาदार. การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ :
 โอเดียนสโตร์, 2533.
- จันทร์เพ็ญ พันธุ์โอสถ. อนุบาลวอลดอร์ฟ : ปฐมบทแห่งการเรียนรู้. ชมรมมนุษย์ปรัชญา
 ประจำ ประเทศไทย, 2542
- จันทร์เพ็ญ พงศ์ศรีเสนา. "ชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย(แขนง
 ดนตรี – นาฏศิลป์) หน่วยที่ 3 เรื่องกิจกรรมเน้นการฟัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6."
 รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี
 การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2540.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จันทร์เพ็ญ สุภามล "การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบ ดนตรีและนิทานประกอบภาพ ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

จารุณี ลิ้มปานานนท์. "การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง สำหรับครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.

จิตาภา วายโสภา. "ปัญหาและแนวทางการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ของครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี นอกเขตสุขภาพิบาล." รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.

จุฑารัตน์ จันทร์นาม. "การพัฒนาชุดการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง ที่ใช้การ์ดดู ประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1." ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

จำเนียร ศิลปวานิช. หลักและวิธีการสอน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ , 2528

ฉวีวรรณ ศรีสังข์ทอง. "การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนซ่อมเสริมวิชา คณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5." ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต. 2526.

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ. การเลือกและใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2528.

ฉัตรชัย เฉลิมอิสระชัย. "การสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะ ความมีน้ำใจนักกีฬา." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ฉำรงค์ดี ฉำรงค์สุฤทธิ.วารสารวิชาการปีที่ 13 2เมษา-มิถุนายน,กระทรวงศึกษาธิการ,2553

ทรงพร สุทธิธรรม. "การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็ก ปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็น ศูนย์กลาง." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2534.

พร พันธุ์โอสถ. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิดวอลดอร์ฟ. กรุงเทพมหานคร, 2542.

พร พันธุ์โอสถ. รูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

พงศ์ศักดิ์ สังขวิญญู. นิทาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง : <http://202.29.33.134/be/relationnship.html> .2553

พจมาน เทียนมนัส. "ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ."

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

พิภพ ธงไชย .ปฏิรูปการศึกษาเพื่อความเป็นไทยฉลอง100 ปีชาตกาลปรีดีพนมยงค์

: กรุงเทพมหานคร, 2543

พีระพงษ์ กุลพิศาล. มโนภาพการรับรู้ศิลปะ.หน่วยการศึกษานิเทศก์.กรมการฝึกหัดครู, 2531.

พีระพงษ์ กุลพิศาล. สมอกลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ.พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : อารักษ์ขร, 2546.

ภัลลภ อินทมาตร์. การพัฒนาชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องการขนส่งและการสื่อสาร.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.2543.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. "ระบบสื่อการสอน" ในเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมชุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2523.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และรัชนี ศรีไพรวรรณ. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2525.

_____. "การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน" ในเอกสารการสอนชุดสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8 – 15. หน้า 490 - 493 พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหมิตร.2527.

_____. "การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน". เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 – 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537.

ชุมพร เนตรคุณ. การสร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง "ชุมชนของเรา" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 . วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 2535.

นพพร ประชากุล, มายาคติ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คบไฟ, 2547.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้นการพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ, 2537.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บุญเกื้อ ควรหาเวช. นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,
2530

บุษบง ต้นติวงษ์. การศึกษาวอลดอร์ฟ :ปรัชญา หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ , 2552.

บรรจง บุญการี. สภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษาของครูประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะ ครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

บำรุง กลัดเจริญ. วิธีการสอนทั่วไป, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิศเนศ , 2527.

ปรววรรณ ดวงรัตน์. การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขา
ทัศนศิลป์ ในสถาบันศึกษาดุติศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ประเสริฐ ศีลรัตน์. คู่มือการสอนศิลปศึกษาชั้นป.2, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ โรงพิมพ์
, 2529.

ประดับ เรืองมาลัย. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2531.

ประภาพรรณ สุวรรณสุข. เอกสารการสอนวิชา พฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 10 เล่มที่ 2.
กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.

มาเรีย ดอมนิง, บทความงานวิจัย โรงเรียนแสนสนุกไตรทักชะ , 2550

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. ศิลปศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542

ระมิด ฝ่ายริย์ . <http://www.naiwiang.org/think.htm>. website , 2553

รัชนี ศรีไพรวรรณ. "การเล่านิทานและเล่าเรื่อง." สื่อภาษาชุมนุมภาษาไทยของคุรุสภา 3, 3
(เมษายน 2516) : 37-41.

ราชัน เหล่ารักผล. "การใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์นักเรียนชั้นประถมศึกษา."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

รุ่ง แก้วแดง. โครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย(3-5ปี). กรุงเทพมหานคร
: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

รุ่งทิวา จักรกร. วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ประสานมิตร, 2527

เรขา ทองสวัสดิ์. "การเล่านิทานสำหรับนักเรียนไกลคมนาคมและชาวเขา." ประชาศึกษา
24, 8 (มีนาคม 2516) : 4-9.

ลำพอง บุญช่วย. การสอนเชิงระบบ. ปทุมธานี : วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาจลนกรณ์, 2530.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. การเล่นเป็นเรียนของเด็กในการละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

เลิศ อานันท์นะ. เอกสารการสอนชุดสื่อการสอนระดับประถมศึกษา. : สุขุทัยธรรมนิราช,
2526.

เลิศ อานันท์นะ. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิถีดนตรี, 2526.

วรรณิ ศิริสุนทร. การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์. 2532.

วรรณิ ศิริสุนทร. การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: เอส พี เอพรีนติ้ง. 2542.

วาริ ถิระจิตตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ, 2530.

วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรือง, 2523.

วิรุณ ตั้งเจริญ. เด็กกับศิลปะ : เอกสารการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุขุทัยธรรมนิราช, 2526.

วิริยะ สิริสิงห. การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2524.

วิลัย เวียงวิระ. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2. กรุงเทพฯ : เจริญผล. 2526.

วิณา ก้วยสมบุญ. การศึกษาการพัฒนาและการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอนุบาลที่ใช้
แนวทางการศึกษามอนเตสเซอร์รี่และวอลดอร์ฟ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชา ปฐมวัย คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. "การพัฒนาระบบการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย
ที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้แนวคิดการศึกษานำบัดและเรียนรู้เพื่อการ
เปลี่ยนแปลง", วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรการสอนและ
เทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

หทัย ต้นหยง. การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย.
ศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก, 2525.

หทัยรัตน์ อ้นดี. "การพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียน
ประถมศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ
นิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2544.

สมเกียรติ ตังนโม. (แปลและเรียบเรียง). "สัญศาสตร์ การศึกษาเรื่องเครื่องหมาย –
Semiology, 2550.

สันติ คุณประเสริฐ. ปฏิรูปการเรียนการสอนศิลปะไทยพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาของ
สหรัฐอเมริกา. วารสารพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (พ.ย. 44 – ก.ย. 2545)
: 78 – 87.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้.

สุชาดา ตียนานนท์.ชุดกิจกรรมการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารโดยใช้เกม สำหรับนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2541.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา.สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533.

สุดาวดี ไยพิมล. ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟัง
การเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ. ปรินญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2533.

สุขสมร ประพัฒน์ทอง. อิทธิพลของการใช้นิทานสำหรับเด็กและการอบรมเลี้ยงดู ที่มีต่อ
พฤติกรรมไม่สัมฤทธิ์ของเด็กไทยวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2521.

อนุพันธ์ุ พฤษพันธ์ุชจี. ศิลปะบำบัด... ดินความสมดุลสู่ชีวิตความเข้าใจของการวาดภาพ
ระบายสีเพื่อการบำบัดบนพื้นฐานแนวคิดมนุษยปรัชญา, 2551.

.....ระบบการเรียนการสอนของ กาเย่ :

<http://www.drpaition.com/isd/gagne.pdf>,2553

Brunhild Muller. *Painting with Children*. Floris Books : Edinburgh.1987.

Cox,M.V.and Rowland, A. The effect of three different educational approaches on
children's drawing ability :Steiner, Montessori,traditional.*British Journal of
educational psychology*,2000

Frans Carlgren. *Education Towards Freedom*. Lanthom Press ; East Grinstead. 1972.

Freya Jaffke. *Work and Play in Early Childhood*. Floris Books : Edinburgh. 1996.

Henry,M.E. *Private school and the hidden curriculum*. Dissertation Abstracts
International 9029896AA ,1990

Hyman,R.T. *Contemporary thoughts on Teaching*, New York ,1971

Joseph Chilton Pearce ; *Evolution's End: Claiming the Potential of Our Intelligence* ,2009

Lowenfeld,V. *Creative and mental growth*. New York :Macmillan Company ,1987

Michael O'Shaughnessy and Jane Stadler, *Semiology – The study of Sign*[Online],
Available from *Semiology –The study of Sign*

<http://www.midnightuniv.org/midarticle/newpage12.html> accessed 15 March 2005.

Rudolf Steiner. *Das Wesen der Farber*. Germany : Rudolf Steiner verlag, 1973.

Rudolf Steiner. *Das Kunstlerische in seiner Weltmission*. Germany : Rudolf Steiner
verlag, 1961.

Rudolf Steiner. *A Modeern Art of Education*. Rudolf steiner Press : London. 1972.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

The Child changing's Consciousness and Waldorf Education. AnthroposopicPress :
New York. 1988.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

แบบกรอบบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษาเรื่องสัญญาวิทยาของสีเพื่อกำหนดการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ระดับประถมศึกษาชั้นตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อ-นามสกุล.....

เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ / ผู้ปกครอง/ผู้สอน.....

วัน / เดือน / ปีที่สัมภาษณ์.....

เวลา.....

ประสบการณ์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. ด้านการสอน : ท่านมีแนวคิดเห็นที่สนใจตามปรัชญาการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้เช่นไร
การเตรียมบุคลากร ทางการสอน ตามแนวปรัชญาการศึกษาวอลดอร์ฟ

1.1 ท่านคิดว่า สิ่งสำคัญในการเตรียมตัวสำหรับบุคลากรการสอนตามแนวปรัชญา
การศึกษาวอลดอร์ฟ ควรปฏิบัติเช่นไร

1.2 ท่านคิดว่า หน้าที่บทบาท ความสำคัญของผู้สอน ตามแนวปรัชญาการศึกษาวอลดอร์ฟ
ควรปฏิบัติเช่นไร

2. ด้านผู้เรียน : ท่านมีแนวคิดเห็นที่สนใจตามปรัชญาการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้เช่นไร

2.1 พัฒนาการของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของวอลดอร์ฟ

ท่านคิดว่าพัฒนาการของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของวอลดอร์ฟ ควรมีพัฒนาการเช่นไร

2.2 บทบาทการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

เป้าหมายของการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนคืออะไร

3. ด้านวิธีการสอน และสื่อการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวปรัชญาของวอลดอร์ฟ

รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวปรัชญาของวอลดอร์ฟ ควรเป็นเช่นไร

ท่านคิดว่า สื่อการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวปรัชญาของวอลดอร์ฟควรเป็น
เช่นไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่านคิดว่า สื่อการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวปรัชญาของวอลดอร์ฟควรเป็น
เช่นไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามงานวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในการคัดกรองประเด็นปัญหา เรื่อง

การศึกษาเรื่องสัตววิทยาของสี่เพื่อกำหนดการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดประสงค์ ค้นหาประเด็นและแยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้น และนำไปปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การหา ปัจจัยที่เหมาะสม สำหรับการเรียนรู้เรื่อง สัตววิทยาของสี่ในเด็ก รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นและนำผลไปวิเคราะห์สังเคราะห์ประมวลผลเป็นต้นร่างมาตรฐาน
รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญคัดกรองประเด็นปัญหา
รอบที่ 3 จะเป็นรอบเพื่อยืนยัน ความคิดเห็นของท่านเพื่อหาฉันทมติ โดยนำเสนอการวิเคราะห์ โดยนำเสนอการวิเคราะห์เพื่อหาตำแหน่ง คำมัธยฐาน (Media) แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปปัจจัย

ประเด็นคำถาม	มีผล	ไม่มีผล
1. ผู้สอน		
1.1. ผู้สอนเข้าศึกษาแนวความคิดมนุษย์ปรัชญาจากโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการศึกษา		
1.2. ผู้สอน ควรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน		
1.3. ผู้สอนเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นผู้กำหนดหัวข้อ		
1.4. ผู้สอนควรรักษาสมดุลในตนเองด้านอารมณ์ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง		
1.5. ผู้สอนดูแลและควบคุมมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้เรียนในลักษณะครอบครัว		
1.6. ผู้สอนเป็นผู้นำกิจกรรมการระบายสีและให้คำปรึกษาและอธิบาย ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก		
1.7. ผู้สอนควรร่วมเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสอน		
1.8. ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภายในที่ดีที่ได้จากการเรียนศิลปะมากกว่าตัวผลงาน		
1.9. ระดับเสียงขณะร่วมกิจกรรมของผู้สอนมีผลต่อความสนใจในการเรียน		
1.10. วิธีการเล่าและนำเสียงของผู้สอนมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก		
1.11. ผู้สอนจะให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับคุณภาพสีส้น เรียนรู้ทฤษฎีโดยไม่ต้องท่องจำ		
1.12. ผู้สอนเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน		
1.13. วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน โน้ตการสร้าง ความสนใจให้กับเด็ก		
1.14. ผู้สอนควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติงาน จากวิทยากร		
1.15. ผู้สอนควรมีศึกษาจากหนังสือ ข้อมูล ตำราโดยการเรียนรู้เรื่องมนุษย์ปรัชญา		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นคำถาม	มีผล	ไม่มีผล
1.16. ผู้สอนควรมีมีการพัฒนาทักษะทางการวาดภาพโดยใช้รูปแบบกิจกรรมตามข้อมูลในหนังสือ		
1.17. ผู้สอนควรสอนและมุ่งเน้น ให้ผู้เรียน พัฒนากายในด้านความรู้สึก อารมณ์ความประทับใจความงาม จิตวิญญาณ		
1.18. ผู้สอนควรสอนและมุ่งเน้น ให้ผู้เรียน พัฒนาด้านร่างกาย ทักษะปฏิบัติการ การมอง และการสังเกต		
1.19. ผู้สอนควรสอนและมุ่งเน้น พัฒนาการด้าน ชีวิตชีวา ด้านธรรมชาติของเด็กในการเรียนรู้		
1.20. ผู้สอนควรสอนและมุ่งเน้น ผู้เรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำงานด้วยตนเอง และร่วมกันจัดเตรียม		
2. วิธีการสอนและกิจกรรมการสอน		
2.1. ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการระบายสีน้ำในการจัดกิจกรรมการสอน		
2.2. ผู้สอนควรใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบ วิธีสาธิตแบบซ้ำในการจัดกิจกรรมการสอน		
2.3. ผู้สอนควรเลือกสอนวิธีการใช้สี ขณะ เล่านิทาน สอนกระบวนการเพื่อให้เด็กแนวทางทางการเรียนรู้		
2.4. ผู้สอนควรเลือกสอนกิจกรรมการสังเกตการณ์สีธรรมชาติ		
2.5. ผู้สอนควรเลือกสอนกิจกรรมการฟังเรื่องราว นิทานสี และแสดงภาพตามคุณค่าของสี		
2.6. ผู้สอนควรเลือกกิจกรรมการทำคุกกี้ ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสี		
2.7. ผู้สอนควรเลือกวิธีการเร่งระดับเสียงเพื่อเพิ่มความน่าสนใจขณะเล่านิทาน		
2.8. ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการวาดภาพด้วยกระดาษเปียก ในกิจกรรมการเรียนรู้สีของสี		
2.9. ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการฟังเพลงแล้วแสดงท่าตามจังหวะเพลงในกิจกรรมการเรียนรู้สีของสี		
2.10. ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการเปลี่ยนชุดผู้สอนเพื่อการสื่อถึงสีของสี		
2.11. ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการแสดงท่าทางเพื่อการสื่อถึงสีของสี		
2.12. ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการเล่านิทานหน้าห้อง ในกิจกรรมการเรียนรู้สีของสี		
3. ด้านสื่อการสอน		
3.1. ชุอุปกรณ์การทำงานเน้นการรับรู้ทางความรู้สึก เช่นการเปลี่ยนสี ของสีน้ำเมื่อผสมกัน การซึมของสีผ่านกระดาษเปียก		
3.2. ใช้สีจากแม่สี เพื่อให้รับรู้ถึงการเกิดสีใหม่จากประสบการณ์ตรง		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นคำถาม	มีผล	ไม่มีผล
3.3. การหารูปต่างที่ส่งผลถึงรูปแบบของสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจดจำ		
3.4. ใช้สื่อการสอนลักษณะ นามธรรม คือ เรื่องเล่านิทาน		
3.5. นิทาน ควรมาจากตอนหนึ่งของนิทานที่เล่าในชั่วโมงและเป็นนิทานหรือตำนานที่อยู่ในบทเรียน		
3.6. เป็นเนื้อหานิทาน และเรื่องราว ที่สื่อถึงสี และการเคลื่อนไหวเส้น มีชีวิตชีวา		
3.7. การวาดขณะเล่าเรื่องรูปที่วาดจะ ไม่มีรูปแบบตายตัว เกิดจากการแทนเรื่องราวด้วยคุณค่าแต่ละสี		
3.8. วัสดุอุปกรณ์การเรียนใช้อุปกรณ์ที่สนองต่อความรู้สึก โดยสีน้ำละลายน้ำดี เปลี่ยนสีได้		
3.9. สื่อและอุปกรณ์ที่ช่วยตอบสนองต่อวิธีการเรียนการสอนของครู และเป็นสื่อที่ปลอดภัยต่อเด็ก		
4. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียน		
4.1. การจัดแสงโดยใช้แสงธรรมชาติ มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้สัญลักษณ์ของสีหรือไม่		
4.2. การจัดสภาพที่นั่งเรียน ผู้สอนจะจัดตามอุปนิสัยของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์ของสีหรือไม่		
4.3. การใช้วัสดุธรรมชาติในการเรียนการสอนหรือการตกแต่งสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้สัญลักษณ์ของสี		
4.4. การจัดสิ่งแวดล้อมด้วยการทำให้สีผนังห้องที่รองรับความเจริญเติบโต		
4.5. การจัดกิจกรรมเรียนรู้ ภายนอกห้องเรียนมีผลต่อความเข้าใจเรื่องสัญลักษณ์หรือไม่		
4.6. ควรใช้สิ่งแวดล้อมทุกสถานที่ในการเรียนการสอน เช่น สวน		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง

การศึกษาเรื่องสติปัญญาของสี่เพื่อกำหนดการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ระดับประถมศึกษาชั้นตอนต้นในการกำกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดประสงค์

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่มาและประเด็นปัญหา

จากรูปแบบการเรียนการสอนทำให้เด็กที่เรียนอยู่ภายใต้หลักสูตรการเรียนทั้งสองหลักสูตร ทั้งหลักสูตร สัมัญและหลักสูตร สอดดอร์ฟ มีทัศนคติการมุมมองหรือการมองการรับรู้ที่แตกต่าง กันในเรื่องของความเข้าใจในเรื่องของ ความหมายของสี่และการตีความของสติปัญญา ซึ่งการ ตีความทางสติปัญญาจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากขึ้น โดยรูปแบบการ ตีความมีความแตกต่างกัน โดยที่เด็กในโรงเรียนที่มีการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ มีความสามารถในการ ตีความสติปัญญาของสี่ที่ลึกและละเอียดโดย การตีความสี่ของวอลดอร์ฟที่สามารถบอกถึง ลักษณะอารมณ์ของสี่ที่ตนเองใช้ ซึ่งมีความแตกต่างจากเด็ก ในโรงเรียนสามัญต่างๆที่มีการสอน ศิลปะเพื่อการสร้างงาน ศิลปะให้ออกมาเป็นชิ้นงานเพื่อการประเมินผลดังนั้นเด็กนักเรียนภายใต้ หลักสูตรนี้มองหรือตีความสติปัญญาของสี่ตามประสบการณ์การรับรู้ หรือการเรียนรู้จากสิ่งรอบๆ ข้างนั้น จากความแตกต่างนี้หากเราสามารถประยุกต์กิจกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียน หลักสูตรวอลดอร์ฟ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดเพื่อสร้างชุดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้เรื่องสติปัญญา ของสี่เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องสติปัญญาเรื่องสี่ของเด็กทั้งหลักสูตรและขณะเดียวกันยัง สามารถกลับไปสู่จุดประสงค์หลักของการศึกษาในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติ โดยให้ เด็กเป็นผู้ร่วมกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง และครูเป็นเพียงแค่ผู้ดูแลและให้คำปรึกษา เรียกว่าหลักสูตร ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แนวทางการเรียนสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษา วอล ดอร์ฟ เพื่อประยุกต์ เป็นแนวคิดเพื่อสร้าง กรอบแนวคิดในการออกแบบชุดกิจกรรม

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในหลักสูตร การศึกษาวอลดอร์ฟ เรื่อง กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษา เพื่อนการเรียนรู้ สติปัญญา ของสี่ในโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้งานใน รูปแบบการ กิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นตอนต้นในการกำกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 หน้า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับความรู้ภาษาอังกฤษ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklists) และ/หรือเติมคำลงในช่องว่างที่กำหนด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อเอกสาร วิธีสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสี่ใน วิชาศิลปศึกษาของหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่พบและสิ่งที่ควรปรับปรุง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

1. ชื่อ.....สกุล.....
2. สถานภาพ ครูผู้สอน
 ผู้ปกครอง
 ผู้เชี่ยวชาญ
 ชื่อสถานศึกษา/ส่วนงาน.....
3. เพศ ชาย หญิง
4. อายุ ต่ำกว่า 30 ปี มากกว่า 30-40 ปี มากกว่า 40-50 ปี
 มากกว่า 50 ปีขึ้นไป
5. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่สำเร็จการศึกษาแล้ว
 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อเอกสาร ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญ กรุณาจัดอันดับคะแนนตามที่ท่านเห็นควรกับรูปแบบกิจกรรมและปัจจัยที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนโรงเรียนการศึกษาหลักสูตร วอลดอร์ฟ โดยทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องหนึ่งช่องใดทางด้านขวามือซึ่งกำหนดไว้ห้าอันดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมต่อการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาจากสี่ของเด็กนักเรียนน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดประมาณค่า 5 ระดับตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert Type) สอบถามความคิดเห็น ของท่านในแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมของมาตรฐาน จะเป็นรอบยืนยันความคิดเห็นของท่าน เพื่อเป็นดัชนีทามติ โดยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลกลับเชิง สถิติ ที่เพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น

2.1 ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอน ในโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ

2.1.1 ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ทางด้านสัตววิทยาของสีในการ เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนการศึกษาวอลดอร์ฟ

ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องต่อความเข้าใจในเรื่อง สัตววิทยาของสี ในเด็กนักเรียน	5	4	3	2	1
ด้านบุคลากร					
1. ครูเป็นผู้นำปฏิบัติกิจกรรม ภายในชั้นเรียน โดยครูเป็น นำสอนเข้าสู่ความสนใจ					
2. วิธีการพูดเพื่อเข้าสู่บทเรียนของครูผู้สอน ในแง่การสร้าง ความสนใจให้กับเด็ก ก่อนเข้าสู่กิจกรรมทางศิลปะ					
3. ลักษณะพฤติกรรมของผู้สอน ในขณะที่เข้าสู่กิจกรรมการ เรียนรู้ศิลปะ เช่นสอนว่าสีแดงมีความหมายถึงการพุ่งไป ด้านหน้า แล้วเมื่อเวลาที่มีกิจกรรมการสอนผู้สอนจะมีการ ทำท่างเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำได้					
4. นำเสียงขณะทำกิจกรรมเพื่อเน้นความสนใจระหว่างทำ กิจกรรมทางศิลปะ					
5. วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียนของผู้สอน เพื่อร่วมกับผู้สอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรม					
6. รูปแบบการแต่งกายของผู้สอน มีส่วนช่วยให้เด็กเกิด ความสนใจและจดจำ สิ่งที่เกิดขึ้นได้ เช่น สอนเรื่อง ลักษณะการเคลื่อนที่ของสีเหลือง ผู้สอน แต่งตัวให้เข้ากับ กิจกรรมนั้น					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้าน สิ่งแวดล้อมในขณะจัดกิจกรรม อุปกรณ์	5	4	3	2	1
1.ลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรม มีส่วนต่อความสนใจในการเรียนรู้					
2.ลักษณะการจัดโต๊ะเพื่อใช้ในกิจกรรม ส่งผลถึงความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก					
3.ความดั่งเสียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสี					
4.การหาตัวอย่างลักษณะการสื่อถึง สัตววิทยาของสีนั้นๆ เช่น สีเหลืองกระจายออกเป็นดวงๆ ควรหารูป ดวงไฟมาเป็นภาพประกอบเพื่อการอ้างอิง สื่อถึง					
5.วิธีการวาดสีแบบซ้ำ ประกอบการเล่าเรื่องจะส่งผลต่อการจดจำสัตววิทยาของสีที่ผู้สอน ต้องการสื่อถึงผู้เรียน					
6. เรื่องที่เฝ้าประกอบการวาดสีนี้ มีส่วนในการสร้างความเข้าใจในเรื่องสัตววิทยาของสีในผู้เรียน					

2.1.2 การเรียนรู้เรื่องสัตววิทยาของสีในเด็ก ช่วงประถมต้นควร มีความรู้ความหมายของสีในลักษณะใด

- เข้าใจความหมายโดยนัย เช่น สีแดงหมายถึงสงคราม
- เข้าใจความหมายโดย บริบทเฉพาะ เช่น สีแดงในสัญญาไฟจราจร หมายถึงการหยุด
- เข้าใจระดับความหมายเชิงการเคลื่อนไหวที่ เช่น สีแดง หมายถึงการพุ่งตัว การเคลื่อนที่ไป

ข้างหน้า

เพราะเหตุใด โปรดระบุ

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 รูปแบบกิจกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลถึงการเรียนรู้ และเข้าใจเรื่องสัตววิทยาในเด็ก

รูปแบบการสอน	5	4	3	2	1
1. การเล่านิทานพร้อมวาดรูปประกอบให้เด็กตั้งใจ มองบนกระดาน					
2. ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมกับผู้สอน					
3. ให้ผู้เรียนลงสี ตามความหมายของสัตววิทยานั้น					
4. ให้หัวข้อและกำหนดวิธีลงสีเพื่อ ใช้เป็นโจทย์ใน กิจกรรมนั้น					
5. ให้นักเรียนหาสิ่งเทียบเคียง กับสัตววิทยาของสี ต่างเพื่อทดสอบความเข้าใจในกิจกรรม					

2.1.4 ลักษณะของชุดกิจกรรม และอุปกรณ์การเรียนในกิจกรรมการเรียน มีผลต่อการเรียนรู้เรื่อง สัตววิทยา ของสีในเด็กหรือไม่ ท่านมีความคิดเห็นเช่นไร

.....

.....

.....

ชุดแบบสอบถามสำหรับผู้สอน ผู้ดูแล

2.2.1 ท่านคิดว่ากิจกรรมใดบ้างใน แต่ละวันที่ส่งผลถึง การเรียนรู้สัตววิทยาของสี ในเด็ก กิจกรรมการเรียนใด ที่ท่านคิดว่าส่งผลต่อทักษะความเข้าใจ เรื่องสัตววิทยาของสีในเด็กของ นักเรียนหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟ

- กิจกรรมทำขนม
- กิจกรรม การวาดรูป
- กิจกรรมการระบายสี
- กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ
- กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการระบายสีน้ำ
- กิจกรรมการคัดเลือกและถักไหมพรม
- กิจกรรมการเล่น กลางแจ้ง
- กิจกรรมพิธีกรรมจากเทศกาลต่างๆ
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะสาเหตุใดโปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

ควรใช้เวลาในการจัดกิจกรรม เท่าใด..... นาที

2.2.2 หากท่านสามารถแทรก แนวทางการสอดแทรกความรู้เรื่องการสร้างทักษะการเรียนรู้ เรื่องสติปัญญาของสี ในกิจกรรมใด

- กิจกรรมทำขนม
- กิจกรรม การวาดรูป
- กิจกรรมการระบายสี
- กิจกรรมการสังเกต สีจากธรรมชาติ
- กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการระบายสีน้ำ
- กิจกรรมการคัดเลือกและถักไหมพรม
- กิจกรรมการเล่น กลองแจ๊ซ
- กิจกรรมพิธีกรรมจากเทศกาลต่างๆ
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

เพราะเหตุผลใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ควรใช้เวลาในการจัดกิจกรรม เท่าใด..... นาที

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นข้อคำถามให้พิจารณาประเด็นเรื่อง ปัญหาที่พบและสิ่งที่ควรปรับปรุง

1. ปัญหาที่ท่านอยากให้แก้ไขจากกิจกรรมต่างๆที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ เรื่องสัณฐานวิทยาของสีจากกิจกรรมการเรียน

.....
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

**แบบประเมินการวิเคราะห์กรอบแนวคิดชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
สำหรับสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดเพื่อพัฒนา
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สัณนิเวศของสีในวิชาศิลปะศึกษา สำหรับเด็กประถมศึกษา
ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

แบบประเมินชุดนี้เพื่อใช้อ้างอิง สำหรับงานวิจัยโดยการนำปัจจัยจากการศึกษาของการศึกษา
วลดอร์ฟมาเป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สัณนิเวศของสีในวิชา
ศิลปะศึกษา สำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง..... หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน
หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการนำกรอบแนวคิด ชุดกิจกรรมการศึกษา สัณนิเวศวิทยาของสี ใน
โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะสาเหตุใด

.....เห็นด้วย ..... ไม่เห็นด้วย

เนื่องจาก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

.....

.....

.....

.....ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการ
ตอบแบบประเมิน

ภาคผนวก ข

รายชื่อประชากรในการให้การสัมภาษณ์ และกรอบแบบสอบถาม

ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการศึกษาปรัชญา ศิลปศึกษา

อาจารย์ ต่อกศักดิ์ สุทธิสาร	สัมภาษณ์วันที่ 10 ก.พ. 2554
อาจารย์ นิพิพิทา ถาวรเศรษฐ์	สัมภาษณ์วันที่ 10 มี.ค. 2554
อาจารย์ ชไมพร สุขสัมพันธ์	สัมภาษณ์วันที่ 10 มี.ค. 2554
อาจารย์ จรุญ เฉลิมพรพงษ์	สัมภาษณ์วันที่ 16 มี.ค. 2554
อาจารย์ ดุสิตา เหลือจันทร์	สัมภาษณ์วันที่ 19 มี.ค. 2554

ผู้สอน การศึกษา วอลดอร์ฟ

นางสาว ชมพร พันธินรา	สัมภาษณ์วันที่ 7 ก.พ. 2554
นางสาว จงกลนี วีระเศรษฐกุล	สัมภาษณ์วันที่ 5 ก.พ. 2554
นางสาว ศุจีรา สุวีรานนท์	สัมภาษณ์วันที่ 11 ก.พ. 2554
นางสาว จันทรเพ็ญ เชียงสกุล	สัมภาษณ์วันที่ 10 ก.พ. 2554
นางสาว อรุณรัตน์ เฉลิมพรพาศ์	สัมภาษณ์วันที่ 11 ก.พ. 2554

ผู้ปกครองการศึกษา วอลดอร์ฟ

chonnikan sukskon	สัมภาษณ์วันที่ 10 ก.พ. 2554
นาง เพียงทิพย์ บั้นทอง.	สัมภาษณ์วันที่ 16 ก.พ. 2554
แม่นก	สัมภาษณ์วันที่ 16 ก.พ. 2554
แม่เอ	สัมภาษณ์วันที่ 16 ก.พ. 2554
นาย อุทัย บุญนำเสถียร	สัมภาษณ์วันที่ 19 ก.พ. 2554

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านชุดกิจกรรมศิลปศึกษา

อาจารย์ พงศาสตร์ ฉวีนวน

อาจารย์ รัชสรรค์ ต้นทัพไทย

ผู้เชี่ยวชาญด้าน แบบสอบถาม

รศ.บุญสนอง รัตนสุนทรากุล

ผศ.ไกรทอง โชติวุฒิปพัฒนา

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบกรอบแนวคิด ชุด กิจกรรมการเรียนรู้

อาจารย์ ศิวินิต อรรถวุฒิกุล

อาจารย์ พงศาสตร์ ฉวีนวน

อาจารย์ รัชสรรค์ ต้นทัพไทย

อาจารย์ เพ็ญศรี คำบุศย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นาย ประวิทย์ เดชโยธิน
 วัน เดือน ปีเกิด 13 ธันวาคม 2526 จังหวัด ร้อยเอ็ด
 ที่อยู่ 24 ถนน รณชัยชาญยุทธ ซอย 28 อำเภอเมือง
 จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 โทร.0-4351-3569
 ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2548 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขา นฤมิตศิลป์
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และ นฤมิตศิลป์
 มหาวิทยาลัย มหาสารคาม

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบัน เป็นช่างภาพอิสระและพนักงานฝ่ายศิลป์
 หนังสือ AF6-7 Year book Magazine เครือ a day

